

Publicatieblad van de Europese Unie

C 270

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

65e jaargang

13 juli 2022

Inhoud

I Resoluties, aanbevelingen en adviezen

RESOLUTIES

Comité van de Regio's

148e CvdR-zitting (volledig op afstand via Interactio), 26.1.2022-27.1.2022

2022/C 270/01	Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over de bijdrage van de lokale en regionale overheden aan de Conferentie over de toekomst van Europa	1
---------------	---	---

ADVIEZEN

Comité van de Regio's

148e CvdR-zitting (volledig op afstand via Interactio), 26.1.2022-27.1.2022

2022/C 270/02	Advies van het Comité van de Regio's over een strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027	8
---------------	--	---

2022/C 270/03	Advies van het Europees Comité van de Regio's over lokale en regionale overheden als drijvende kracht achter de tenuitvoerlegging van het EU-initiatief inzake bestuivers	13
---------------	---	----

2022/C 270/04	Advies van het Europees Comité van de Regio's over een langetermijnvisie voor de plattensgebieden van de EU	18
---------------	---	----

2022/C 270/05	Advies van het Europees Comité van de Regio's over gendergelijkheid en klimaatverandering: naar integratie van het genderperspectief in de Europese Green Deal	25
---------------	--	----

NL

2022/C 270/06	Advies van het Europees Comité van de Regio's over het EU-actieplan “Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul”	31
---------------	--	----

III *Vorbereidende handelingen*

Comité van de Regio's

148e CvdR-zitting (volledig op afstand via Interactio), 26.1.2022-27.1.2022

2022/C 270/07	Advies van het Europees Comité van de Regio's over “Naar emissievrij wegvervoer: de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en de aanscherping van de CO ₂ -emissienormen”	38
---------------	--	----

I

(Resoluties, aanbevelingen en adviezen)

RESOLUTIES

COMITÉ VAN DE REGIO'S

148E CVDR-ZITTING (VOLLEDIG OP AFSTAND VIA INTERACTIO), 26.1.2022-27.1.2022

Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over de bijdrage van de lokale en regionale overheden aan de Conferentie over de toekomst van Europa

(2022/C 270/01)

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S (CvdR),

gelet op:

- de resolutie over de prioriteiten van het Europees Comité van de Regio's voor 2020-2025 ⁽¹⁾,
- de resoluties van het Europees Comité van de Regio's over de Conferentie over de toekomst van Europa van 12 februari 2020 ⁽²⁾ en 7 mei 2021 ⁽³⁾,
- de resolutie van het Europees Comité van de Regio's over het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2022 van 2 december 2021 ⁽⁴⁾,
- het verslag van de CvdR-groep op hoog niveau inzake Europese democratie,

overwegende dat:

- a. de Europese Unie uit 27 lidstaten, 280 regio's en bijna 90 000 gemeenten bestaat en dat het motto "in verscheidenheid verenigd" het leidend beginsel moet zijn voor het functioneren van de EU;
- b. de burgers en hun regionale en lokale afgevaardigden bij de Conferentie over de toekomst van Europa concrete resultaten verwachten die de werking van de EU-instellingen verbeteren en tot een nieuwe vorm van Europees bestuur leiden waarin nabijheid en participatie centraal staan, zodat het vertrouwen van de burgers in de EU en haar democratische legitimiteit wordt vergroot;
- c. de afvaardiging van een sterke delegatie van regionale en lokale vertegenwoordigers naar de plenaire vergadering van de Conferentie ertoe heeft bijgedragen dat er in de debatten meer aandacht wordt besteed aan de zorgen van de burgers, teneinde de toekomstige resultaten van de Conferentie een territoriale dimensie te geven;
- d. de belangrijkste voorstellen van de lokale en regionale afgevaardigden bij de Conferentie algemene goedkeuring hebben gekregen van de plenaire vergadering van de Conferentie, de werkgroepen, de bijeenkomsten van de politieke families en het meertalig digitaal platform;

Europese democratie

1. is van mening dat democratie een fundamentele waarde van de EU is, die wordt geschaagd door de rechtsstaat en tot uiting komt in het vertrouwen van de burgers in Europese, nationale, regionale en lokale verkiezingen; is van oordeel dat de Europese, nationale, lokale en regionale democratieën — gegrondvest op door verkiezingen gelegitimeerde regionale parlementen en regeringen, raden en burgemeesters — volledig complementair zijn en elkaar versterken en dat democratie als universele waarde in de hele EU moet worden gerespecteerd;

⁽¹⁾ PB C 324 van 1.10.2020, blz. 8.

⁽²⁾ PB C 141 van 29.4.2020, blz. 5.

⁽³⁾ PB C 300 van 27.7.2021, blz. 1.

⁽⁴⁾ PB C 97 van 28.2.2022, blz. 1.

2. vindt dat de EU, om gehoor te geven aan de steeds luidere roep van de burgers om het democratisch tekort aan te pakken, gemodelleerd moet worden naar een “Huis van de Europese democratie” dat in drieërlei opzicht — Europees, nationaal en regionaal/lokaal, overeenkomstig het niveau waarop de burgers hun stem uitbrengen — legitimiteit geniet; voor regionale parlementen met wetgevende bevoegdheden is hier een bijzondere rol weggelegd gezien hun bemiddelende functie tussen de burgers en het supranationale niveau;
3. is ervan overtuigd dat de representatieve en de participatieve Europese democratie elkaar moeten aanvullen om ervoor te zorgen dat democratie voor burgers in hun dagelijkse omgeving resultaten oplevert;
4. stelt vast dat democratie gericht is op participatie van allen en dat legitimiteit in Europa vooral voortkomt uit subsidiariteit in de praktijk; ziet daarom een veelbelovende toekomst in een Europa van de burgers; vindt in dit verband de actieve participatie van lokale en regionale vertegenwoordigers op Europees niveau van bijzonder belang;
5. benadrukt de noodzaak van een grotere participatie en betrokkenheid van burgers bij het EU-beleid via een sterkere electorale vertegenwoordiging op alle bestuursniveaus, en meent dat dit zal bijdragen tot de europeanisering van de openbare ruimte; verzoekt het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Raad om de representatieve democratie een impuls te geven door meer financiële middelen ter beschikking te stellen aan politieke partijen, groeperingen en stichtingen die op EU-niveau actief zijn, met inbegrip van die welke het nationale, regionale en lokale niveau vertegenwoordigen;
6. is van mening dat er meer mogelijk is binnen het bestaande Verdragskader met betere synergiewerking tussen de verschillende bestuursniveaus; verdragswijzigingen mogen echter niet worden uitgesloten, als ze maar voldoende gemotiveerd zijn;
7. dringt erop aan dat wordt voortgebouwd op de ervaring van de Conferentie om een permanente en plaatsgebonden dialoog met de burgers aan te gaan, als een participatiemechanisme dat de EU beter in contact kan brengen met de realiteit op lokaal, provinciaal, regionaal en nationaal niveau; is van mening dat deze permanente dialoog met de burger zijn meerwaarde kan bewijzen tijdens Europese, nationale, regionale, provinciale en lokale verkiezingen. Vermeldenswaardig in dit verband zijn de werkzaamheden van de centra die deel uitmaken van het Europe Direct-netwerk van de Europese Commissie: deze centra dragen bij aan de verspreiding van de Europese waarden en stimuleren het debat over het Europese project. Evenzo zouden de lokale en regionale overheden permanente fora voor dialoog en debat over de EU met de verschillende actoren in hun regio moeten bevorderen om het Europese project dichterbij de burger te brengen;
8. dringt aan op de institutionalisering van nieuwe vormen van burgerparticipatie op het niveau van de Europese Unie door middel van dialogen met willekeurig gekozen burgers over specifieke onderwerpen;
9. wijst erop dat de regio's, provincies en steden van de EU over concrete knowhow beschikken op het gebied van burgerparticipatie en herinnert eraan dat zij het merendeel van de bijna 5 000 burgerdialogen en evenementen die in het kader van de Conferentie zijn gehouden, hebben georganiseerd; herhaalt dat het bereid is door te gaan met het organiseren van lokale dialogen die erop gericht zijn de kloof tussen de Europese instellingen en de burgers te verkleinen door engagement op lokaal, provinciaal en regionaal niveau;

Actieve subsidiariteit en evenredigheid in het Europese besluitvormingsproces

10. beveelt aan om de beginselen van *multilevel governance* en partnerschap te versterken en op te nemen in de wet- en regelgeving van al het EU-beleid met een regionale of lokale impact; herhaalt zijn oproep om de beginselen van *multilevel governance* en partnerschap ook buiten het ESIF-kader te codificeren in een interinstitutionele gedragscode, en deze beginselen op te nemen in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven;
11. benadrukt dat de Europese missies, als een nieuw en essentieel instrument voor het aanpakken van de grote maatschappelijke uitdagingen, een echte test zijn voor de impact en geloofwaardigheid van de EU. Zij moeten over een brede legitimiteit en groot draagvlak beschikken. Zoals de Europese Commissie heeft benadrukt, is de rol van steden en regio's met al hun belanghebbenden en burgers van cruciaal belang om de ambitieuze doelstellingen van de EU-missies te verwezenlijken; wijst er ook op dat voor de EU-missies duidelijke stappenplannen moeten worden opgesteld en een systemische nieuwe multigovernanceaanpak moet worden ontwikkeld alsmede methodologieën met betrekking tot experimenten, prototyping, toezicht en het opschalen van de activiteiten op alle bestuursniveaus;
12. dringt aan op versterking van het beginsel van actieve subsidiariteit door amendering van Protocol nr. 2 van het Verdrag van Lissabon betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid; dringt erop aan dat de termijn voor de toetsing van subsidiariteit in het kader van het “mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing” via een dergelijke amendering wordt verlengd tot twaalf weken, dat systematisch gebruik wordt gemaakt van het door het CvDR ontwikkelde “subsidiariteitsbeoordelingsschema” en dat er een “groenekaartprocedure” wordt ingevoerd, zodat een aanzienlijk aantal nationale of regionale parlementen EU-wetgeving kan voorstellen;

13. stelt voor dat effectbeoordelingen een territoriale dimensie krijgen en dat het evenredigheidsbeginsel dezelfde juridische status krijgt als het subsidiariteitsbeginsel;
14. dringt erop aan dat het CvdR geleidelijk wordt omgevormd van een adviesorgaan tot een EU-orgaan dat meebeslist over belangrijke beleidsterreinen met territoriale impact;
15. wijst op de ervaring die het Europees Comité van de Regio's heeft opgedaan op het gebied van subsidiariteit en de verbetering van de Europese wetgeving, niet alleen via het netwerk voor subsidiariteitstoezicht maar ook via RegHub, dat een steeds grotere rol speelt en zeer nuttig is voor de Europese Commissie;
16. wijst erop dat het CvdR een aspect van het Europese beleid belicht dat andere EU-instellingen niet kunnen belichten, en dat het regionale en lokale beleidsperspectief van het CvdR daarom een onmisbare bijdrage levert aan de politieke besluitvorming en de legitimiteit binnen de Europese Unie;
17. acht het van essentieel belang dat het CvdR zijn werkzaamheden toespitst op beleid met territoriale impact, en dus vooral op zaken waarbij de lokale en regionale overheden betrokken zijn op uitvoeringsniveau of waarvan ze aanzienlijke gevolgen ondervinden;
18. dringt erop aan dat het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Raad van de EU de verplichting krijgen om CvdR-adviezen die na een verplichte raadpleging zijn uitgebracht, te bespreken en gegronde redenen op te geven als deze adviezen niet in aanmerking worden genomen;
19. vraagt dat het CvdR toegang krijgt tot trialogen en daarmee verband houdende documenten, op voorwaarde dat het advies heeft uitgebracht over het voorstel in kwestie overeenkomstig artikel 307 VWEU; wil dat het CvdR de mogelijkheid krijgt om compromissen voor te stellen aan de medewetgevers, waardoor zij waardevolle input kunnen krijgen over de stand van de uitvoering ter plaatse;
20. dringt aan op betere interinstitutionele synergiewerking, bijvoorbeeld door het CvdR te betrekken bij de werkzaamheden van de organen van het Europees Parlement en de Raad van de EU (zoals commissies, comités en werkgroepen) en bij de comitologieprocedure;
21. herinnert eraan dat 70 % van de wetgeving op regionaal en lokaal niveau wordt uitgevoerd en verzoekt om te worden geraadpleegd in het kader van de jaarlijkse en meerjarige plannings-, agenderings- en prioriteringsprocessen van de EU, zoals die waarin het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven voorziet; herinnert in dit verband aan de meerwaarde van het RegHub-netwerk en dringt aan op de versterking ervan;
22. is van mening dat ruimere aandacht voor de specifieke ervaringen van lokale en regionale overheden met de tenuitvoerlegging van EU-wetgeving zal leiden tot betere wetgeving in de Europese Unie;
23. benadrukt dat bij elke verdere ontwikkeling van de Europese kieswet, met inbegrip van de eventuele invoering van transnationale lijsten, het beginsel van territoriale vertegenwoordiging en de lokale en regionale dimensie van het EU-beleid in acht moeten worden genomen en moet worden gewaarborgd dat de leden van het Europees Parlement dicht bij de burgers staan;

Europese waarden en de rechtsstaat

24. wijst erop dat de lokale en regionale overheden een belangrijke rol kunnen spelen bij de versterking van de rechtsstaat; veroordeelt dan ook iedere poging om de rechtsstaat aan te vallen, het gerechtelijk apparaat te instrumentalisieren en de Europese waarden en rechten en de voorrang van het EU-recht boven het nationale recht te ondermijnen; onderstreept dat de lokale en regionale overheden moeten worden betrokken bij de monitoring en beoordeling van de rechtsstaat aan de hand van de door de Commissie van Venetië ontwikkelde criteria;
25. pleit nogmaals voor een groter gezag van de EU en de lidstaten, voor de versterking van de geloofwaardigheid van de rechtsstatelijke instellingen en voor een grotere rol van de lokale en regionale overheden als voorvechters van de democratie;
26. is van mening dat schendingen van het beginsel van de rechtsstaat moeten leiden tot opschorting van betalingen of tot financiële correcties, en dat in het geval van dergelijke maatregelen de begunstigen van EU-financiering, waaronder lokale en regionale overheden, die niet verantwoordelijk zijn voor de schendingen van de rechtsstaat, financiële steun van de betrokken lidstaat moeten blijven ontvangen;
27. erkent dat de COVID-19-crisis de bestaande ongelijkheden in de Europese regio's heeft verergerd; roept de partijen bij de Conferentie daarom op tot versterking van de Europese solidariteit en erkenning van cohesie als een fundamentele Europese waarde;

28. stelt voor een Erasmusprogramma voor lokale en regionale politici op te zetten om hun kennis van de EU en de kwaliteit van de beleidsuitvoering te verbeteren en ervoor te zorgen dat middelen doeltreffender worden benut;

Jeugd, onderwijs en cultuur

29. wijst erop dat de Conferentie over de toekomst van Europa moet worden aangegrepen om het voortouw te nemen tot verwezenlijking van de Unie van gelijkheid, waarin alle vormen van discriminatie doeltreffend worden aangepakt; acht het van essentieel belang dat er beter op wordt toegezien dat de genderegelijkheidsbeginselen in de gehele EU-wetgeving worden geïntegreerd en dat er “gendereffectbeoordelingen” worden ingevoerd voor elke nieuw voorgestelde wettekst van de EU;

30. is van oordeel dat tijdens de Conferentie over de toekomst van Europa voorstellen moeten worden gedaan voor de duurzame bescherming en bevordering van minderheden in de EU, voortbouwend op de voorstellen van het succesvolle Europees burgerinitiatief “Minority SafePack”;

31. onderstreept dat de dreiging van desinformatie in Europa moet worden aangepakt en dringt aan op de invoering van een Europees leerplan voor burgerschapsvorming, de bevordering van Europese democratische waarden, kritisch denken, digitale vaardigheden en mediageletterdheid, dat in partnerschap met de lokale en regionale overheden moet worden ontwikkeld en uitgerold;

32. dringt aan op doortastende maatregelen op EU-niveau om de regionale verschillen op onderwijsgebied te verkleinen, met name in afgelegen, grensoverschrijdende, landelijke en arme stedelijke gebieden; pleit voor het verlenen van EU-steun aan nationale en regionale inspanningen om het onderwijs toekomstbestendig te maken door de ontwikkeling van nieuwe onderwijsinstrumenten, zoals pan-Europese meertalige digitale platforms voor de brede verspreiding van educatieve inhoud;

33. benadrukt het belang van een verdere uitbreiding van de begunstigden, de mogelijkheden en de financiering van het Erasmus+-programma, het belangrijkste instrument van de Europese Unie voor het kweken van een Europees bewustzijn; dringt met name aan op meer middelen en mogelijkheden voor het programma op onderwijsniveau alsook ten bate van overheidsdiensten, zodat het (in dit laatste geval) kan uitgroeien tot een programma voor de uitwisseling van goede praktijken, dat meer omvat dan het bestaande Erasmusprogramma voor overheidsdiensten;

34. is van mening dat de bestrijding van jeugdwerkloosheid en armoede onder jongeren en kinderen een prioriteit moet worden in alle Europese regio's, steden en plattelandsgebieden;

35. is van mening dat universele toegang tot cultuur en sportactiviteiten van essentieel belang is om economische en sociale ontwikkeling mogelijk te maken en het totale aantal mensen, met name jongeren, dat bij dergelijke activiteiten betrokken is, te vergroten, waardoor de bevordering van gemeenschappelijke Europese waarden wordt vergemakkelijkt;

Klimaat, milieu en veerkracht

36. herinnert eraan dat regio's en steden een cruciale rol spelen omdat zij de meeste klimaatmaatregelen op het gebied van mitigatie en aanpassing ten uitvoer leggen, paraat staan bij klimaatrampen en ervoor zorgen dat plaatselijke gemeenschappen actief bij de groene transitie worden betrokken; dringt daarom aan op een duidelijke institutionele betrokkenheid van de lokale en regionale overheden bij de opzet en uitvoering van het klimaat-, energie- en milieubeleid, op rechtstreekse toegang voor deze overheden tot EU-financiering, op beperking van de bureaucratische rompslomp tot het noodzakelijke, en op gecoördineerde programma's op alle bestuursniveaus, met name in verband met de investeringsplannen ter ondersteuning van de Green Deal en de plannen voor herstel en veerkracht; onderstreept dat rechtstreekse financiering een eerste vereiste is om steden en regio's in staat te stellen de ambitieuze doelstellingen waarover in het kader van het “Fit for 55”-pakket wordt onderhandeld, te verwezenlijken;

37. wijst op de territoriale dimensie van de Europese Green Deal en de wisselwerking met de digitale transitie en het sociaal beleid; dringt erop aan om bij het toezicht op de klimaatmaatregelen uit de herstel- en veerkrachtplannen rekening te houden met lokale Green Deals; stelt voor om een Europees regionaal scorebord in te voeren met duidelijke, doelgerichte en gebruiksvriendelijke indicatoren om de impact van de Europese Green Deal in NUTS 2-regio's te meten en te monitoren;

38. herhaalt zijn oproep tot systematische organisatie van multilevelplatforms en -dialogen met het oog op een gestructureerde en inclusieve deelname van de lokale en regionale overheden aan de planning en uitvoering van Green Deal-initiatieven, hetgeen ook zal bijdragen tot veerkrachtige lokale gemeenschappen; benadrukt dat het welslagen van de Green Deal een snel transformatieproces naar hernieuwbare energiesystemen, de bijbehorende technologieën en de aanpassing van de bijbehorende infrastructuur vereist;

39. wijst erop dat lokale en regionale overheden wereldwijd en op Europees niveau een steeds belangrijkere rol spelen bij de totstandbrenging van een rechtvaardige klimaattransitie; wijst erop dat in de Overeenkomst van Parijs en de Verklaring van Edinburgh over het biodiversiteitskader voor de periode na 2020 wordt erkend dat multilevel governance belangrijk is voor klimaatneutraliteit, biodiversiteit en duurzame ontwikkeling in de zin van de VN-duurzaamheidsdoelstellingen; herhaalt zijn steun voor een systeem van regionaal en lokaal vastgestelde bijdragen (Regionally and Locally Determined Contributions, RLDC's), waarmee de reductie van broeikasgasemissies formeel erkend, gemonitord en bevorderd kan worden;

40. beveelt aan aandacht te besteden aan de duurzame transformatie van de vervoerssector, die rechtvaardig en billijk moet zijn, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat geen enkele regio achterblijft en dat het nieuwe duurzame en op alternatieve brandstoffen gebaseerde mobiliteitssysteem betaalbaar en toegankelijk is voor alle burgers in alle regio's; pleit voor een mechanisme voor een rechtvaardige transitie ten behoeve van regio's die afhankelijk zijn van de automobielenindustrie, teneinde de veranderingen in de sector in goede banen te leiden, aangezien de automobielenindustrie (die rechtstreeks en onrechtstreeks werkgelegenheid biedt aan 13,8 miljoen Europeanen, wat neerkomt op 6,1 % van alle banen in de EU) een fundamentele transformatie ondergaat in de richting van emissievrije voertuigen, met enorme gevolgen voor de regionale groei en werkgelegenheid;

Gezondheidsunie

41. herhaalt zijn toezegging om mee te werken aan de totstandbrenging van een volwaardige Europese gezondheidsunie waarin het subsidiariteitsbeginsel en de wettelijke bevoegdheden op gezondheidsgebied in acht worden genomen; dringt aan op een duidelijker rol voor de regionale overheden, met name de regio's met wetgevende bevoegdheden op gezondheidsgebied, en de lokale overheden, in de toekomstige Autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied, naast de nationale overheden en de EU-instellingen;

42. pleit ervoor dat alle burgers in de EU toegang hebben tot e-gezondheidsdiensten; dringt aan op de verdieping van de bevoegdheden van de EU op het gebied van gezondheid, onder meer door middel van verdragswijzigingen, met name om de Europese Commissie in staat te stellen een noodsituatie voor de volksgezondheid op het niveau van de Unie officieel te erkennen; steunt de oproep tot versterking van de gezondheidsbescherming en de EU-productiecapaciteit en -samenwerking op het gebied van geneesmiddelen;

43. pleit voor uitbreiding van de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van gezondheidszorg, onder meer door te voorzien in langetermijnfinanciering van de EU en door vrij grensverkeer van personeel en voertuigen van hulpdiensten en gezondheidsdiensten toe te staan. De thans nog bestaande bureaucratische belemmeringen voor grensoverschrijdende gezondheidsdiensten en hulpverlening moeten ten behoeve van de burgers snel en zonder rompslomp worden weggenomen;

Economie, sociale rechtvaardigheid en werkgelegenheid

44. is ervan overtuigd dat de Conferentie over de toekomst van Europa een echte impuls zal geven aan de Europese pijler van sociale rechten als nieuw sociaal "rulebook", waardoor de transitie naar een duurzame economie en de toegang tot banen worden vergemakkelijkt en de sociale cohesie wordt versterkt;

45. dringt aan op een herziening van de Europese economische governance, wat moet leiden tot betere ondersteuning van kwalitatieve, publieke, langetermijn- en duurzame investeringen op alle bestuursniveaus door middel van herziene begrotingsregels, en tot betere democratische verantwoordingsplicht en efficiëntie door de lokale en regionale overheden meer te betrekken bij het Europees Semester door middel van een gedragscode op basis van partnerschap; herhaalt dat het voorstander is van afschaffing van de besluitvorming met eenparigheid van stemmen op belastinggebied, teneinde de Europese Unie in staat te stellen de nodige besluiten te nemen met gekwalificeerde meerderheid, zoals op andere beleidsterreinen;

46. dringt erop aan de middelen die beschikbaar zijn voor het herstel en voor de groene en digitale transitie te gebruiken ter ondersteuning van de transitie van de arbeidsmarkt en om- en bijscholing, en tegelijkertijd te zorgen voor hetzelfde niveau van bescherming van mensen die werken op digitale platforms of in de kluseconomie als voor mensen die in de offline-economie werken;

47. benadrukt het belang van innovatie voor de ontwikkeling van een sterkere economie en het waarborgen van groei die zowel concurrerend als duurzaam is; meent dat Europese innovatie investeringen vereist in de nodige capaciteiten (onderzoeksinfrastructuur, breedbandnetwerken, supercomputing, artificiële intelligentie en open datasets) en overal in Europa academici en specialisten moet aantrekken;

Digitale transitie

48. is van mening dat de digitale transitie moet zorgen voor optimale benutting van technologie, ten voordele van alle geledingen van de samenleving, binnen een ethisch kader waarin de rechten van de burgers worden gerespecteerd, met name bij het gebruik van disruptieve technologieën, en in het bijzonder artificiële intelligentie, en er tegelijkertijd voor moet zorgen dat de digitale kloof wordt gedicht en dat digitale geletterdheid en connectiviteit overal in Europa werkelijkheid worden;

49. herinnert aan de noodzaak van gegevensbeveiliging, -interoperabiliteit en -opslag, en ziet uit naar het voorstel van de Europese Commissie voor een Europese wet inzake veerkracht op het gebied van cyberveiligheid; is van oordeel dat voor een gewaarborgde toegang tot digitale diensten en informatie, met inbegrip van de efficiënte verstrekking van overheidsdiensten, moet worden geïnvesteerd in veilige infrastructuur met een hoge capaciteit om zowel particulieren als organisaties toegang tot het internet te bieden;

50. wijst erop dat de digitale transitie afhankelijk is van een langetermijnvisie voor onderwijs, onderzoek en uitwisseling op digitaal gebied, waarbij de EU moet optreden als innovator en voortrekker bij de ontdekking van nieuwe digitale technologieën en diensten, en passende en samenhangende digitale normen moet vaststellen;

51. is daarom van mening dat “digitale cohesie” in het debat over de toekomst van Europa een belangrijke aanvullende dimensie moet vormen op het gangbare concept van economische, sociale en territoriale cohesie, zoals dat in het EU-Verdrag verankerd is;

52. dringt aan op onmiddellijke maatregelen om de digitale kloof tussen de EU-lidstaten en tussen stedelijke en plattelandsgebieden op het gebied van connectiviteit en digitale infrastructuur, digitale vaardigheden en de toegang tot en het gebruik van e-overheidsdiensten te dichten; dringt daarom aan op de invoering van een “digitale EU-kaart voor grensoverschrijdende diensten” om de toegang tot overheids- en noodhulpdiensten voor mensen en bedrijven in grensregio's te vergemakkelijken;

Migratie

53. pleit voor een Europese aanpak van de onderliggende oorzaken van migratie, een verschijnsel dat wordt gestuwd door wereldwijde instabiliteit en conflicten, fragiele staten en klimaatmigratie; roept op tot doeltreffende capaciteitsopbouw om efficiënt en adequaat migratiebeheer op alle bestuursniveaus te bevorderen;

54. herinnert eraan dat burgers en afgevaardigden erkennen dat de lokale en regionale overheden een centrale rol spelen bij de integratie en inclusie van migranten en vluchtelingen in gebieden die bijzonder worden getroffen door migratie; dringt er daarom op aan dat de lokale en regionale overheden worden betrokken bij het opstellen van integratiebeleid; pleit voor de ontwikkeling van een flexibeler pakket beleidsinstrumenten om subnationale overheden in staat te stellen integratie in goede banen te leiden en het succes van integratie- en inclusiebeleid op regionaal en lokaal niveau te meten; dringt erop aan het grote potentieel van vrijwillige solidariteit in de Europese gemeenten en regio's te benutten via een concept van vrijwillige opvangcapaciteit en dat te integreren in een alomvattend migratiebeleid voor de lange termijn;

55. beveelt aan methoden in te voeren om ervoor te zorgen dat duurzame opvang- en integratiemodellen, zoals gemeenschapssponsoring, navolging krijgen;

Conferentie over de toekomst van Europa: resultaten en follow-up

56. ziet de Conferentie over de toekomst van Europa als startpunt voor een krachtig democratiebevorderend proces op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau; bevestigt opnieuw de noodzaak van een continu, werkelijk inclusief, transparant, decentraal, geografisch en politiek evenwichtig debat over de toekomst van de Europese Unie; is van oordeel dat de Conferentie een open benadering moet volgen, ook met betrekking tot de hervorming van het beleid en de instellingen, en de weg moet effenen voor duurzame hervormingen, die verder reiken dan de duur van de Conferentie;

57. bevestigt nogmaals zijn volledige bereidheid om bij te dragen aan de follow-up van de Conferentie door beleidsinitiatieven en -voorstellen om te zetten in acties die aan de verwachtingen van de burgers beantwoorden; wijst erop dat het welslagen van de Conferentie ook afhangt van het feit of de aanbevelingen van de burgers aan het eind concreet in resultaten worden omgezet. Indien hun aanbevelingen niet of slechts in gewijzigde vorm worden aanvaard, dienen de redenen daarvoor op transparante en begrijpelijke wijze te worden toegelicht;

58. benadrukt dat bij het initiëren van vervolgacties, zoals nieuwe wetgevingsvoorstellen voor de uitvoering van de resultaten van de Conferentie, de verdeling van de bevoegdheden en in het bijzonder de in de Verdragen verankerde beginselen van subsidiariteit en evenredigheid in acht moeten worden genomen;

59. verzoekt zijn voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan het voorzitterschap van de Conferentie over de toekomst van Europa, het Europees Parlement, het Franse, het Tsjechische en het Zweedse voorzitterschap van de Raad van de EU, de voorzitter van de Europese Raad en de voorzitter van de Europese Commissie;

60. bepleit de oorspronkelijk geplande duur van de Conferentie van twee jaar, die op 9 mei 2021 is begonnen, ten volle te gebruiken voor een passende en alomvattende bespreking van de ideeën en voorstellen van de burgers. In het voorjaar van 2022 zou slechts een tussentijds verslag moeten worden uitgebracht.

Brussel, 27 januari 2022.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

ADVIEZEN

COMITÉ VAN DE REGIO'S

148E CVDR-ZITTING (VOLLEDIG OP AFSTAND VIA INTERACTIO), 26.1.2022-27.1.2022

Advies van het Comité van de Regio's over een strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027

(2022/C 270/02)

Rapporteur:	Sergio CACI (IT/EVP), burgemeester van Montalto di Castro
Referentiedocument:	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027 — Gezondheid en veiligheid op het werk in een veranderende wereld COM(2021) 323 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. is ingenomen met het strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2021-2027 van de Europese Commissie (hierna: het nieuwe strategisch EU-kader), dat erop gericht is de gezondheid van werknemers te beschermen en het aantal werkgerelateerde sterfgevallen tegen 2030 te verminderen (de zogeheten "Vision Zero"-doelstelling), waarbij tegelijkertijd een veiligere werkomgeving wordt gewaarborgd die in overeenstemming is met de nieuwe behoeften die met name in het kader van de COVID-19-pandemie zijn ontstaan. Het is evenwel van mening dat een strategie een sterker politiek signaal zou geven dan een strategisch kader als het gaat om de beoogde doelstellingen en de voorgestelde maatregelen om deze te bereiken.
2. Het CvdR is ervan overtuigd dat het beleidskader van de Europese Unie met betrekking tot gezondheid en veiligheid op het werk tot dusver heeft geleid tot aanzienlijke verbeteringen van de normen inzake gezondheid en veiligheid op het werk, die in de gehele EU zijn verhoogd. Uit het kader en de "Vision Zero"-doelstelling blijkt dat de ambities van de EU de goede kant op gaan, al moeten alle categorieën werknemers meer bij het proces worden betrokken, wat in dit voorstel nog niet het geval is.
3. Het CvdR onderstreept dat de EU op dit gebied een gezamenlijke strategische koers moet uitstippelen. De studies en de praktijkresultaten van de afgelopen decennia laten duidelijk zien dat dit nodig is. Het belangrijkste aspect van de wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk is dat de acties die de EU en de lidstaten ontplooiën met andere actoren (zoals sociale partners en diverse belanghebbenden op verschillende bestuursniveaus) een positief en rechtstreeks effect kunnen hebben op het arbeidsleven, zowel wat de gezondheid als wat de veiligheid betreft.
4. Het CvdR staat volledig achter de drie horizontale doelstellingen die de Commissie bij het opstellen van de EU-strategie voor de komende vijf jaar heeft vastgesteld voor het strategisch kader, te weten: anticiperen op veranderingen in de nieuwe wereld na de pandemie tijdens de digitale, groene en demografische transitie en deze beheren; betere preventie van arbeidsongevallen en beroepsziekten; en betere paraatheid voor mogelijke toekomstige gezondheids crises.

5. Het CvdR is ingenomen met het voornemen van de Commissie om met het oog op de verwezenlijking van haar doelstellingen de richtlijn betreffende arbeidsplaatsen en de richtlijn betreffende beeldschermapparatuur te herzien, alsook om de EU-voorschriften inzake gevaarlijke chemische stoffen te actualiseren teneinde kanker, voortplantingsstoornissen en aandoeningen van de luchtwegen te bestrijden, en om beschermende grenswaarden voor te stellen voor asbest en lood.
6. Het CvdR beveelt de Commissie aan zo snel mogelijk samen met de sociale partners aan de slag te gaan met de voorbereiding en uitvoering van een EU-breed initiatief inzake de geestelijke gezondheid op het werk, waarin nieuwe problemen op dit gebied aan de orde komen. Het initiatief moet als inspiratiebron kunnen dienen in de afzonderlijke lidstaten en sectoren of op de betrokken werkplekken, naar gelang van de behoeften.
7. Wat de vorige twee punten betreft is het CvdR er sterk van overtuigd dat ze van toepassing moeten zijn op alle categorieën werkenden, met inbegrip van de categorieën die momenteel buiten het strategisch kader vallen.
8. De vergrijzing van de beroepsbevolking vormt een uitdaging voor de gezondheid en de veiligheid op het werk. Het CvdR benadrukt het beginsel dat werkplekken moeten zijn aangepast aan mensen en dat werknemers van alle leeftijden een inclusief arbeidsleven moeten krijgen.
9. Het CvdR is er mee ingenomen dat de Commissie voornemens is om in nauwe samenwerking met gezondheidswerkers noodprocedures en richtsnoeren te ontwikkelen voor de snelle inzet, uitvoering en monitoring van maatregelen in eventuele toekomstige gezondheids crises, en in dat verband lering te trekken uit de COVID-19-pandemie.
10. Het CvdR merkt op dat alle lidstaten (ten minste delen van) het strategisch EU-kader in letter en geest hebben geïntegreerd in hun nationale systemen, maar betreurt dat geen enkele lidstaat het volledige kader uitvoert. Dit is te wijten aan het feit dat verschillende landen hun nationale strategieën inzake gezondheid en veiligheid op het werk niet hebben herzien en geactualiseerd om die volledig in overeenstemming te brengen met het strategisch EU-kader 2014-2020, wegens een gebrekkige tijdsplanning of, zoals het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA) benadrukt, omdat zij belangrijke doelstellingen niet hebben gehaald, bijvoorbeeld met betrekking tot de vergrijzende beroepsbevolking, de vereenvoudiging van procedures en een doeltreffendere, tijdigere wetshandhaving.

Gezondheid en veiligheid op het werk en preventiecultuur

11. Het CvdR benadrukt dat het aantal ongevallen op het werk de afgelopen veertig jaar dankzij drie factoren is gedaald: wetenschappelijke en technologische vooruitgang, wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk en systemen voor het beheer ervan. Het acht het derhalve noodzakelijk dat de Europese en de nationale wetgever samen met de sociale partners tijdens de uitwerking, vaststelling en uitvoering van de strategie inzetten op een stevige preventiecultuur als voornaamste methode om onder meer de "Vision Zero"-doelstelling te halen, in het gemeenschappelijk belang van werknemers en bedrijven. Het CvdR hamert op het belang van de sociale dialoog en de betrokkenheid en samenwerking van alle belanghebbenden — regeringen en overheden op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau, werkgevers en werknemers — bij het preventiebeleid.
12. Het CvdR verwijst naar een studie van de International Social Security Association ⁽¹⁾, waaruit blijkt dat elke euro die ondernemingen investeren in een goede strategie inzake gezondheid en veiligheid op het werk en in de preventie van risico's op de werkplek 2,20 euro kan opleveren per werknemer per jaar. En dan hebben we het nog niet eens over het onmetelijke verlies aan arbeidsuren, de daling van het werknemersmoreel en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor de productiviteit en het concurrentievermogen van bedrijven.
13. Het CvdR is het met de Commissie eens dat een slechte naleving van de preventiebeginselen slechte publiciteit oplevert voor bedrijven waar zich arbeidsongevallen voordoen, met alle ernstige gevolgen van dien voor hun reputatie en voor de arbeidsvooruitzichten van hun werknemers.
14. Het CvdR beveelt aan dat werkgevers aandacht gaan schenken aan de preventie van beroepsrisico's in hun bedrijf door middel van interne managementmodellen, speciaal daarvoor aangewezen werknemers en interne preventiediensten, en dat werknemers worden aangemoedigd opleidingen inzake preventie te volgen.

⁽¹⁾ *The return on prevention: Calculating the costs and benefits of investments in occupational safety and health in companies*, ISSA, Genève, 2011.

Veiligheid en gezondheid op het werk en de groene, digitale en demografische transitie

15. De inrichting van de werkplek is aan voortdurende verandering onderhevig als gevolg van de technologische vooruitgang. Het is dan ook positief dat de EU voorstellen doet die gelijke tred houden met de technologie op de werkplek, zoals bedoeld in de eerste doelstelling van de Commissie in het nieuwe strategisch EU-kader.

16. Hoewel het CvdR instemt met het voorstel om geharmoniseerde normen inzake kunstmatige intelligentie (AI) vast te stellen, moet dit voorstel ook gericht zijn op de problemen die kunnen ontstaan met betrekking tot de gezondheid en veiligheid op de werkplek.

17. Het CvdR is het eens met de opmerkingen in het “Witboek over AI” ⁽²⁾ dat werknemers en werkgevers rechtstreeks te maken krijgen met het ontwerp en gebruik van AI-systemen op de werkplek en dat de betrokkenheid van de sociale partners een cruciale factor zal zijn voor een mensgerichte benadering van AI op het werk.

18. Het CvdR herinnert in dit verband aan zijn eerdere advies over het “Witboek over kunstmatige intelligentie — Een Europese benadering op basis van excellentie en vertrouwen” ⁽³⁾, waarin het betoogde dat de toepassing van AI-technologieën ook zeer relevant is als het gaat om de arbeidsomstandigheden en het welzijn van werknemers. Het sluit zich daarom aan bij het pleidooi van de Europese sociale partners voor gegevensminimalisering, transparantie en duidelijke regels voor de verwerking van persoonsgegevens, om het risico van opdringerig toezicht en misbruik van persoonsgegevens te beperken met het oog op eerbiediging van de menselijke waardigheid.

19. Het CvdR wijst er nogmaals op dat vertegenwoordigers van werknemers de mogelijkheid moeten hebben om kwesties in verband met data, toestemming, privacybescherming en toezicht aan de orde te stellen, en herhaalt dat gegevensverzameling aan een concreet en duidelijk doel moet worden gekoppeld en dat als AI wordt gebruikt voor HR, de transparantie gewaarborgd moet zijn ⁽⁴⁾.

20. Het CvdR wijst erop dat demografische veranderingen een uitdaging vormen voor de veiligheid en gezondheid op het werk. Er is een beleid nodig voor de bevordering van leeftijdsmanagement in bedrijven en organisaties, evenals innovatieve processen om de werkplek aan te passen aan deze realiteit, rekening houdend met de verscheidenheid aan leeftijdsgroepen en het feit dat oudere werknemers geen homogene groep vormen.

Regionale en lokale relevantie van de strategie

21. Uit hoofde van het strategisch EU-kader voor de periode 2021-2027 — met zijn “Vision Zero”-benadering — wordt van de lokale en regionale overheden verlangd dat zij problemen aanpakken en de doelstellingen van het kader rechtstreeks ter plaatse verwezenlijken aan de hand van toezicht, opleiding, het opbouwen van een cultuur van preventie en bescherming van werknemers, concrete samenwerking door ervaringen en goede praktijken uit te wisselen, het nader in kaart brengen van problemen en het evalueren van de meest geschikte oplossingen daarvoor, gevolgd door feedback.

22. Regio's en steden kunnen een sleutelrol spelen bij de verwezenlijking van de ambitieuze doelstellingen van de strategie door toe te zien op de uitvoering van de wetgeving inzake gezondheid en veiligheid op het werk en het beheer van de doelstellingen hieromtrent.

23. Het CvdR is van mening dat de regio's en steden arbeidsinspecteurs, werkgevers en werknemers moeten blijven aanmoedigen en opleiden om zich aan te passen aan de ingrijpende veranderingen op de arbeidsmarkt onder invloed van de groene en digitale transitie en van de nieuwe, als gevolg van de COVID-19-pandemie en de vergrijzing van werknemers ontstane omstandigheden.

24. Het CvdR meent dat een zo direct mogelijke samenwerking van regionale en lokale overheden met de EU en nationale bevoegde instanties, en met andere steden en regio's, alsook de uitwisseling van ervaringen en goede praktijken bevorderlijk zijn voor de vooruitgang op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk en bijdragen tot de totstandkoming van een preventiecultuur.

⁽²⁾ COM(2020) 65 final.

⁽³⁾ PB C 440 van 18.12.2020, blz. 79.

⁽⁴⁾ Ibidem.

25. Het CvdR benadrukt het belang van onderzoek en uitwisseling van kennis en goede praktijken op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau om de opsporing en beoordeling van nieuwe risico's en de preventie ervan te bevorderen, op basis van samenwerking tussen overheidsinstanties bij het uitstippelen van een geavanceerd beleid op dit gebied.

26. Het CvdR benadrukt dat de regio's en steden op passende wijze moeten worden betrokken bij de verdere uitwerking van de strategie inzake gezondheid en veiligheid op het werk, en acht het daarom van essentieel belang om hen actief te betrekken bij de beoordeling van de gezondheid en veiligheid op de werkplek. Zij moeten ook in staat worden gesteld feedback te leveren aan de EU zodat die zich een duidelijk beeld kan vormen van de situatie ter plaatse en de bestaande situatie gaandeweg kan corrigeren, en om een bijdrage te leveren aan de uitwerking van de volgende strategie voor de periode na 2030.

27. De Commissie wordt in dit verband verzocht een speciaal digitaal instrument (bijvoorbeeld een portaalsite) op te zetten waar de regio's en steden de Europese wetgever kunnen adviseren over gezondheid en veiligheid op het werk wanneer zij dat wenselijk of noodzakelijk achten, zulks in aanvulling op de Europese bedrijvenenquête naar nieuwe en opkomende risico's (Esener) van het EU-OSHA.

Afsluitende beleidsaanbevelingen

28. Het CvdR is er stellig van overtuigd dat lokale en regionale overheden, in hun hoedanigheid van werkgever, het goede voorbeeld moeten geven bij de volledige tenuitvoerlegging van de in het strategisch kader voorgestelde maatregelen.

29. Het CvdR herhaalt zijn overtuiging dat "overheidsaanbestedingen (...) milieu- en sociale dumping kunnen helpen tegengaan als er in de gunningscriteria kwalitatieve, milieu- en/of sociale aspecten worden opgenomen" ⁽⁵⁾. Daarom zouden lokale en regionale overheden bij de gunning van overheidsopdrachten bijzondere aandacht moeten besteden aan de arbeidsomstandigheden, met inbegrip van gezondheid en veiligheid op het werk, die door contractanten en hun onderaannemingsketens worden aangeboden.

30. Het CvdR is verheugd over de invoering van de "Vision Zero"-benadering en het daarin gestelde doel van nul werkgerelateerde sterfgevallen tegen 2030. Het is belangrijk dat er nog meer op het vlak van veiligheid en gezondheid op het werk wordt gedaan om arbeidsongevallen en beroepsziekten te voorkomen. Het CvdR is echter van mening dat "Vision Zero" niet beperkt mag blijven tot dodelijke ongevallen, maar ook betrekking moet hebben op arbeidsongevallen en beroepsziekten, en op de preventie en eliminatie van risico's, overeenkomstig de beginselen van de kaderrichtlijn ⁽⁶⁾.

31. Het CvdR herinnert eraan dat werken zelf een krachtige gezondheidsbevorderende factor is. Om de doeltreffendheid van de strategie inzake gezondheid en veiligheid op het werk te optimaliseren is het belangrijk een alomvattende benadering te hanteren, waarbij de koppeling tussen een gezonde en veilige werkomgeving, geestelijke en lichamelijke gezondheid, effectiviteit, kwaliteit en voordelen voor het bedrijf wordt aangepakt. Het wijst in dit verband op de voordelen van gezondheidsbevorderende maatregelen op de werkplek en de bevordering van een veilige en gezonde levensstijl, met inbegrip van aspecten als voeding en lichaamsbeweging.

32. Het CvdR spreekt zijn steun uit voor het strategisch referentiekader inzake geweld, intimidatie en discriminatie op het werk, en is ingenomen met de aandacht die wordt besteed aan het genderperspectief. Wel zou het graag zien dat het kader in overeenstemming wordt gebracht met IAO-Verdrag nr. 190 betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie op het werk, dat een brede definitie van geweld en intimidatie bevat en een breder toepassingsgebied heeft, dat zowel werknemers als andere personen in de arbeidswereld omvat ⁽⁷⁾.

33. Het CvdR is ingenomen met de gestage vooruitgang en de drie opeenvolgende actualiseringen van de richtlijn inzake carcinogene en mutagene agentia. Het steunt het voorstel van de Commissie om de agentia en grenswaarden in de richtlijn te herzien, dat tot stand is gekomen op basis van een uitvoerig proces en tripartiete samenwerking (werknemers, werkgevers en regeringsvertegenwoordigers) waaraan alle lidstaten hebben deelgenomen. De tripartiete samenwerking vindt plaats binnen het Raadgevend Comité voor veiligheid en gezondheid op de arbeidsplaats (ACSH) van de Commissie. In dit verband kijkt het Comité reikhalzend uit naar verdere werkzaamheden om bindende, wetenschappelijk onderbouwde en geactualiseerde grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling vast te stellen voor alle 50 prioritaire carcinogene agentia (in vergelijking met de huidige 27) maar ook voor stoffen die giftig zijn voor de voortplanting en gevaarlijke geneesmiddelen.

34. Het CvdR steunt de opneming van de gecombineerde blootstelling aan gevaarlijke chemische stoffen en hormoonontregelaars en de herziening van de bindende grenswaarde voor de beroepsmatige blootstelling aan respirabel kristallijn silica in het strategisch kader voor gezondheid en veiligheid op het werk dat betrekking heeft op de blootstelling aan chemische stoffen.

⁽⁵⁾ PB C 440 van 18.12.2020, blz. 42.

⁽⁶⁾ Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk (PB L 183 van 29.6.1989, blz. 1).

⁽⁷⁾ Artikelen 1 en 2 van C190 — Verdrag inzake geweld en intimidatie, 2019 (nr. 190).

35. Het CvdR is het ermee eens dat richtsnoeren met betrekking tot het Europees kader voor de aanpak van psychosociale risico's moeten worden verstrekt die meer behelzen dan een individualistische aanpak, waarin niet wordt ingegaan op de gevolgen van de organisatie van het werk voor de geestelijke gezondheid, en verzoekt de Commissie dan ook met de lidstaten en regionale en lokale overheden te blijven samenwerken bij de preventie van psychosociale risico's op de werkplek, en na te gaan of er behoefte bestaat aan een mededeling hierover, alvorens eventueel een richtlijn over dit onderwerp in te dienen.
36. Het CvdR verwacht van de lidstaten dat zij gevolg geven aan de IAO-aanbeveling om te voorzien in één arbeidsinspecteur per 10 000 werknemers. Bovendien is het van mening dat de sanctiemechanismen en de verzameling van gegevens door de arbeidsinspecties en de verspreiding ervan verder moeten worden versterkt.
37. Het CvdR dringt aan op de opnemings van gezondheid en veiligheid op het werk in de wetgeving inzake kunstmatige intelligentie, aangezien verschillende door de afzonderlijke lidstaten uitgevoerde studies reeds een grondige beoordeling van de arbeidsorganisatie en de lichamelijke en geestelijke gezondheid en veiligheid van werknemers bevatten.
38. Het CvdR is van mening dat het strategisch kader voor gezondheid en veiligheid op het werk alle werkenden moet omvatten. Het merkt op dat zelfstandigen (met inbegrip van atypische werknemers en platformwerkers) buiten het toepassingsgebied van het strategisch kader voor gezondheid en veiligheid op het werk vallen en vindt dat in het EU-initiatief ter verbetering van de arbeidsomstandigheden van platformwerkers een verwijzing naar gezondheid en veiligheid op het werk zou kunnen worden opgenomen.
39. Het CvdR onderstreept bijgevolg dat dit kader grondig moet worden herzien en verzoekt de Europese wetgever in dit verband meer ambitie aan de dag te leggen en een visie uit te stippelen voor de langere termijn.
40. Het CvdR dringt er bij de Europese Commissie op aan om zich over de arbeidsvoorwaarden voor telewerken te buigen, waarbij zowel naar lichamelijke en geestelijke gezondheid als veiligheid moet worden gekeken. Dit moet gebeuren in samenwerking met de Europese sociale partners die momenteel beraadslagen over digitalisering. Dit is een dringende kwestie, gezien de ongekende toename van deze vorm van werk in "het nieuwe normaal".
41. Het CvdR is ingenomen met de krachtige aanbeveling van de Commissie aan de lidstaten om COVID-19 als beroepsziekte te erkennen en benadrukt hoe belangrijk het is dat werkgevers worden verplicht om mobiele en migrerende werknemers, met inbegrip van seizoenarbeiders, fatsoenlijke leef- en arbeidsomstandigheden te bieden.
42. Het CvdR acht het positief dat de Commissie met haar voorstel anticipeert op de veranderingen in de nieuwe wereld ten gevolge van de groene en de digitale transitie, maar ook, meer in het algemeen, op de preventie van beroepsziekten.

Brussel, 26 januari 2022.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

Advies van het Europees Comité van de Regio's over lokale en regionale overheden als drijvende kracht achter de tenuitvoerlegging van het EU-initiatief inzake bestuivers

(2022/C 270/03)

Rapporteur:	Frida NILSSON (SE/RE), lid van een lokale vergadering: gemeente Lidköping
Referentiedocument:	Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Vooruitgang in de uitvoering van het EU-initiatief inzake bestuivers COM(2021) 261 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. onderstreept het belang van bestuivers voor duurzame samenlevingen en een leefbare natuur. Bestuivers spelen een belangrijke rol voor zowel voedselsystemen als voor de instandhouding van biodiversiteit en natuurlijke omgevingen. Daarom moeten niet alleen gedomesticeerde bestuivers worden ondersteund; er moet ook worden gezorgd voor leefbare habitats voor wilde bestuivers, aangezien zij bijdragen tot de biodiversiteit. Gedomesticeerde bestuivers moeten worden gezien als een aanvulling op wilde bestuivers, en niet andersom.
2. Het CvdR is bezorgd over het gebrek aan bewustzijn over wat bestuivers zijn, de cruciale rol die zij vervullen voor gezonde ecosystemen en wat hun achteruitgang en uitsterven voor gevolgen kan hebben voor het menselijk bestaan.
3. Biodiversiteit en klimaatverandering zijn nauw met elkaar verbonden, en staan in onderlinge wisselwerking. Veranderende temperaturen en meteorologische omstandigheden, aantasting van habitats, en andere factoren die terug te voeren zijn op een veranderend klimaat, dragen rechtstreeks bij tot het dalende aantal bestuivers. De bescherming en het herstel van de biodiversiteit zijn dan weer belangrijk voor de aanpassing aan de klimaatverandering.
4. Het CvdR waardeert de kans om bij te dragen aan het EU-kader voor de ondersteuning en instandhouding van levensvatbare en diverse populaties bestuivers en is dan ook ingenomen met de evaluatie door de Europese Commissie van het EU-initiatief inzake bestuivers, alsook met de resolutie van het Europees Parlement en de conclusies van de Raad in dit verband ⁽¹⁾.
5. Het CvdR is ingenomen met de positieve richting die het EU-initiatief inzake bestuivers is ingeslagen bij de uitvoering ervan in 2018. Het is echter zorgwekkend dat de trend van een afnemend aantal bestuivers zich sindsdien heeft voortgezet. Positief is de conclusie in het "Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services" dat het, ondanks een tekortschietend optreden, nog niet te laat is voor het klimaat en de biodiversiteit, hoewel nu op alle niveaus alle zeilen moeten worden bijgezet.
6. Het Comité steunt daarom de conclusies van in het Speciaal verslag nr. 15/2020 van de Europese Rekenkamer ⁽²⁾, en heeft hoge verwachtingen ten aanzien van de herziening van het EU-initiatief inzake bestuivers.
7. Het is positief dat doelstellingen inzake biodiversiteit en bestuivers hun weg hebben gevonden naar verschillende EU-strategieën en -beleidsmaatregelen, zoals het nieuwe GLB, de EU-biodiversiteitsstrategie en de "van boer tot bord"-strategie.

⁽¹⁾ 2019/2803(RSP) en Conclusies van de Raad, goedgekeurd tijdens zijn op 17 december 2020 gehouden 3782e vergadering (14168/20).

⁽²⁾ <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/pollinators-15-2020/nl/>

8. Het CvdR dringt aan op juridisch bindende doelstellingen voor bestuivers als onderdeel van het komende initiatief van de Commissie inzake doelstellingen voor natuurherstel in het kader van de EU-biodiversiteitsstrategie, en biedt in dit verband zijn steun aan voor de uitvoering van een nieuw EU-initiatief inzake bestuivers, met name wat implementering en monitoring betreft.

9. De doelstellingen ter ondersteuning van bestuivers moeten de Europese Unie ook helpen de doelstellingen van de Agenda 2030 en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties⁽³⁾ te verwezenlijken, met name die welke gericht zijn op de instandhouding van biodiversiteit en habitats die belangrijk zijn voor wilde bestuivers.

10. Het CvdR is ervan overtuigd dat er voor het tegengaan van de afname in het aantal bestuivers behoefte is aan coördinatie en geïntegreerde strategieën waarbij alle sectoren en politieke regionen betrokken worden. Belangrijk is dat alle relevante actoren worden ingeschakeld en dat de efficiëntie van de huidige versnipperde aanpak wordt verbeterd. Het huidige initiatief inzake bestuivers heeft de basis gelegd, maar moet nu verder worden verbeterd.

11. Het is zaak om bij het waarborgen van duurzame populaties wilde bestuivers alle drie de dimensies van duurzaamheid in aanmerking te nemen. In de uitvoeringsmaatregelen moet met andere woorden voldoende aandacht worden besteed aan sociale, economische en biologische duurzaamheid.

Bestuivers en de kloof tussen stad en platteland

12. Het CvdR benadrukt dat verder dan het landbouwbeleid moet worden gekeken wanneer het erop aankomt de achteruitgang van bestuivers een halt toe te roepen, aangezien de landbouwsector en zijn rol in de slinkende populaties wilde bestuivers reeds op tal van manieren door EU-beleid wordt gereguleerd en bestreken.

13. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar conventionele landbouwers en hun inspanningen om hun impact op bestuivers te verkleinen, aangezien de biologische landbouw en agro-ecologische praktijken bestuivers reeds op velerlei wijze beschermen en voeden. Onderzoek, innovatie en een flexibel uitvoeringssysteem zijn essentieel om de uitdagingen aan te gaan, maar ook om een diverse landbouwsector mogelijk te maken.

14. Benadrukt zij dat het milieu niet alleen wordt aangetast door bestrijdingsmiddelen, maar ook door bijvoorbeeld lichtverontreiniging, waarvan is aangetoond dat bestuivers er grote gevolgen van ondervinden. Ook deze bronnen moeten grondig worden onderzocht, en aangepakt, wat tot dusver niet gebeurt.

15. Stedelijke gebieden kunnen de biodiversiteit in een positieve richting sturen, dankzij botanische tuinen, volkstuinten, particuliere tuinen en braakliggende terreinen in de stad, die een rechtstreekse impact kunnen hebben op de populaties wilde bijensoorten⁽⁴⁾.

16. Het CvdR waarschuwt dat, in een wereld van steeds groter wordende steden, de instandhouding van biodiversiteit en ecosysteemdiensten in stadsplanning en ander stedelijk beleid moet worden geïntegreerd om bestuivers te beschermen, bij te dragen tot diverse populaties en nieuwe habitats te creëren.

17. Het dringt er bij de bevoegde autoriteiten op aan effectbeoordelingen uit te voeren waarin rekening wordt gehouden met een ontwikkeling die eigendomsrechten beperkt en in andere zin invloed heeft op de mogelijkheid van duurzame bestaansmiddelen. Bij deze effectbeoordelingen moet niet alleen worden gekeken naar de winst voor de biodiversiteit, maar ook naar de mogelijke negatieve gevolgen voor het levensonderhoud en het leven van bewoners.

Actie op EU-niveau

18. Het CvdR dringt er bij de Europese Commissie, het Europees Parlement en de EU-lidstaten op aan ervoor te zorgen dat herstelbeleid, -programma's en -plannen voor de periode na COVID-19 bijdragen tot een duurzaam beheer van de biodiversiteit, met inbegrip van het tot staan brengen van de zorgwekkende achteruitgang van de populaties wilde en gedomesticeerde bestuivers.

⁽³⁾ VN-Agenda 2030: <https://sdgs.un.org/2030agenda>

⁽⁴⁾ Baldock, K. C. R. et al. Where is the UK's pollinator biodiversity? The importance of urban areas for flower-visiting insects. *Proc. R. Soc. B Biol. Sci.* **282**, 20142849 (2015), Theodorou, P. et al. The structure of flower visitor networks in relation to pollination across an agricultural to urban gradient. *Funct. Ecol.* **31**, 838-847 (2017).

19. Het CvdR dringt erop aan dat op lokaal en regionaal niveau steun wordt verleend aan een ecoregeling voor bestuivers die voorziet in: de teelt, op ten minste 10 % van het landbouwareaal, van eenjarige gewassen die bestuivers aantrekken; naast de bloeiperiode van blijvende gewassen, de aanplant tussen de rijen geteelde gewassoorten van ten minste twee andere plantensoorten die bestuivers aantrekken en op verschillende tijdstippen van het jaar bloeien, zodat bestuivers zo veel mogelijk hulpbronnen ter beschikking hebben; opleiding over nuttige insecten en geïntegreerde gewasbescherming voor landbouwers; en maatregelen ten gunste van landbouwbedrijven die zorgen voor de aanwezigheid van bestuivers in gebieden met een geringe biodiversiteit.

20. Milieuoverwegingen dienen op alle niveaus van de openbare besluitvorming en op alle beleidsterreinen in aanmerking te worden genomen, aangezien de meeste interacties tussen mens en natuur tot op zekere hoogte gevolgen hebben voor ecosystemen. Bij de ontwikkeling van stedelijke gebieden en infrastructuur en bij andere veranderingen in landgebruik moet bijzondere aandacht worden besteed aan bestuivers.

21. Het CvdR wijst erop dat, hoewel regionale en lokale de directe link met de Europese burger zijn, de verantwoordelijkheid voor de vaststelling en uitvoering van doelstellingen inzake bestuivers niet alleen bij hen ligt. De nationale regeringen en de EU moeten hieraan bijdragen door oplossingen die eenvoudig op lokaal en regionaal niveau toe te passen zijn, te steunen, te stimuleren en te coördineren.

22. De Europese Commissie zou via bestaande en nieuwe kanalen actief steun moeten verlenen aan bewustmakingscampagnes op nationaal, regionaal en lokaal niveau, in industriesectoren en onder het publiek.

23. Het CvdR betreurt dat platforms die in het kader van het EU-initiatief inzake bestuivers zijn opgezet met het oog op kennisopbouw en het delen van beste praktijken, zoals de "EU Pollinator Information Hive", er niet in zijn geslaagd om alle actoren te bereiken en nog steeds onvoldoende bekendheid genieten. Het dringt daarom aan op financiering, kennis- en capaciteitsopbouw en het delen van beste praktijken in het kader van de komende initiatieven van de Commissie, die op transparante wijze moeten worden opgezet en gecommuniceerd, zodat burgers niet alleen worden geïnspireerd, maar ook weten hoe zij kunnen bijdragen aan duurzame habitats voor bestuivers.

24. In het herziene initiatief inzake bestuivers zou moeten worden onderzocht hoe bestaande netwerken en organisaties kunnen worden gebruikt om kennis en beste praktijken uit te wisselen met lokale en regionale overheden binnen en buiten de EU.

25. Het CvdR biedt de Europese Commissie dan ook zijn medewerking aan om het initiatief inzake bestuivers te integreren in bestaande EU-initiatieven zoals het EU-platform voor stedelijke vergroening en het Green City Accord.

26. Het Comité benadrukt dat monitoring van en rapportage over de evolutie van de populaties bestuivers een belangrijke rol speelt bij het nagaan in hoeverre de uitgevoerde maatregelen doeltreffend zijn, en zou daarom graag zien dat de Europese Commissie voorziet in een monitoring- en rapportagekader dat door subnationale autoriteiten voor dit doel kan worden gebruikt. Om op lokaal en regionaal niveau een eenvoudige uitvoering en ondersteuning bij het opzetten van gestandaardiseerde programma's voor toezicht op bestuivers te waarborgen, moeten bestaande goede praktijken worden gevolgd.

27. Aangezien er een nauw verband is tussen inheemse bloemensoorten en inheemse soorten of variaties van bestuivers, pleit het CvdR voor investeringen in kennis, instandhouding en aanplanten van deze bloemensoorten als middel om bestuivers te ondersteunen.

28. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie daarom te evalueren hoe de toezegging om tegen 2030 ten minste drie miljard extra bomen in stedelijke gebieden in de EU aan te planten, kan worden uitgebreid en gekoppeld aan de aanplant van meer inheemse bloemensoorten.

29. Het zou graag zien dat inspanningen om te zorgen voor gezonde populaties wilde bestuivers en efficiënte biobeveiligingsmaatregelen voor bestuivers, alsook aanmoediging van het gebruik van lokale plantensoorten, als doelstelling worden opgenomen in de in 2022 goed te keuren nationale strategische GLB-plannen, om verdere actie aan te moedigen. Met het oog op een eenvoudige en correcte uitvoering dient deze verantwoordelijkheid bij de lidstaten te liggen.

Actie op lokaal en regionaal niveau en participatie van het CvdR

30. Het CvdR wijst op de mogelijkheden en verantwoordelijkheden van lokale en regionale overheden om de uitvoering van het initiatief inzake bestuivers in een stroomversnelling te brengen, nu en nog meer in de toekomst.

31. Bij de vaststelling en uitvoering van milieumaatregelen is er behoefte aan samenwerking tussen lokale en regionale overheden, zowel nationaal als grensoverschrijdend. Essentieel voor bestuivers, om de duurzaamheid en veerkracht van populaties te ondersteunen, zijn ecologische corridors. Bij dit soort taken is van nature een rol weggelegd voor lokale en regionale overheden, die door middel van samenwerking eenvoudig maatregelen kunnen nemen ter bevordering van duurzame populaties bestuivers.

32. Naast de lokale en regionale overheden moeten ook het maatschappelijk middenveld, kennisinstellingen, lokale boeren en de particuliere sector worden betrokken. Om deze actoren, hun werkzaamheden en de innovatie in hun sectoren ten volle te kunnen benutten, moet het nieuwe initiatief inzake bestuivers een efficiënt kader creëren voor vrijwillige initiatieven, kennis, gemeenschappelijke doelstellingen en rapportage. Dit zou deze actoren niet alleen helpen om de doelstellingen van het initiatief te verwezenlijken, maar ook om nog meer te doen.

33. Het CvdR verbindt zich ertoe om bij zijn werkzaamheden inzake milieukwesties, met name op het gebied van biodiversiteit, het bewustzijn te vergroten over en het belang te onderstrepen van doelstellingen ter ondersteuning van bestuivers, duidelijke rollen te definiëren voor nationale, regionale en lokale overheden bij het tegengaan van het verlies van bestuivers en de ontwikkeling van nationale en lokale actieplannen voor bestuivers te ondersteunen, onder meer in het kader van zijn “Green Deal Going Local”-campagne.

34. Ook de sociaal-economische voordelen van bestuiversprogramma's moeten worden erkend. Een nadruk op deze programma's biedt economische kansen en mogelijkheden voor sociale integratie.

35. Het CvdR spreekt zijn voornemen uit om zijn nauwe samenwerking met de Europese Commissie, met name voor de herziening en uitvoering van biodiversiteitsdoelstellingen inzake bestuivers, voort te zetten.

36. Voorgesteld wordt om een met name op stedelijke centra gericht bestuiversnetwerk op te zetten als proefproject, waarbij lokale overheden kennis en beste praktijken met elkaar kunnen delen.

37. Het CvdR roept de lokale en regionale overheden op om toezicht te houden op en te rapporteren over de omstandigheden voor bestuivers, aangezien kennis van inheemse soorten en lokale flora en fauna essentieel is om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden van zowel wilde als gedomesticeerde bestuivers, en lokale en regionale overheden reeds vertrouwd zijn met hun lokale en regionale omstandigheden.

38. De CvdR-leden zouden het goede voorbeeld moeten geven en dialogen en publieke bijeenkomsten op lokaal en regionaal niveau moeten organiseren, met participatie van het maatschappelijk middenveld en ngo's, aangezien het opsporen en dichten van kennishiaten een van de belangrijkste aspecten van het initiatief inzake bestuivers is.

39. Vertegenwoordigers van lokale en regionale gemeenschappen zouden moeten nagaan in hoeverre zij de opwaardering van hun industriële en historische sites gepaard kunnen laten gaan met op de natuur gebaseerde oplossingen ter bevordering van bestuiverspopulaties.

40. Het is de stellige overtuiging van het CvdR dat de jongere generaties bij het debat en bij de zoektocht naar oplossingen moeten worden betrokken, aangezien de verwezenlijking van milieudoelstellingen, en de versterking van populaties wilde bestuivers in het bijzonder, een taak voor meerdere generaties zal zijn. Het Comité juicht in dit verband bestaande voorbeelden toe, zoals de betrokkenheid van jongeren bij het STING-project⁽³⁾, maar roept de CvdR-leden en de bredere gemeenschap van lokale en regionale overheden op dit voorbeeld te volgen en activiteiten voor burgerparticipatie voor te stellen in hun steden en regio's, met name gericht op kinderen en jongeren. Het vergroten van het bewustzijn over bestuivers zou deel kunnen uitmaken van de activiteiten van het Europees Jaar van de jeugd 2022.

EU-inzet in de rest van de wereld

41. Het CvdR is ingenomen met het positieve signaal en de toezegging van de 15e Conferentie van de Partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit van de VN (UN CBD COP15) om het verlies aan dier- en plantensoorten vóór 2030 om te keren.

⁽³⁾ STING (Science and Technology for Pollinating Insects — Wetenschap en technologie voor bestuivende insecten) is een project van de Europese Commissie.

42. Het benadrukt het cruciale belang van de Verklaring van Edinburgh voor subnationale overheden, steden en lokale autoriteiten over het mondiale beleidskader voor biodiversiteit voor de periode na 2020 ⁽⁶⁾, en verbindt zich er tevens toe deze verklaring te promoten in het kader van de discussie over bestuivers op Europees en internationaal niveau.
43. Het Comité roept de Commissie op om de achteruitgang van bestuivers internationaal aan de orde te stellen en te pleiten voor doortastende maatregelen ter bescherming van bestuivers en hun habitats tijdens het tweede deel van de CBD COP15, die van 25 april tot en met 8 mei 2022 in Kunming, China, zal worden gehouden.
44. Het Comité is bereid om deel uit te maken van de EU-delegatie bij de CBD COP15 van de VN en toekomstige VN-biodiversiteitsconferenties, om de standpunten van lokale en regionale overheden in de EU en de maatregelen die zij reeds hebben genomen onder de aandacht te brengen en te helpen voortbouwen op het succes van de Verklaring van Edinburgh op het gebied van de bescherming van bestuivers en hun habitats.

Brussel, 26 januari 2022.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ <https://www.gov.scot/publications/edinburgh-declaration-on-post-2020-biodiversity-framework/>

Advies van het Europees Comité van de Regio's over een langetermijnvisie voor de plattelandsgebieden van de EU

(2022/C 270/04)

Rapporteur: Juan Manuel MORENO BONILLA (ES/EVP), minister-president van Andalusië

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. is ingenomen met de langetermijnvisie als een cruciale stap in de richting van duurzame ontwikkeling van plattelandsgebieden en echte territoriale cohesie in de hele EU en betreurt dat deze langetermijnvisie pas na de afronding van de onderhandelingen over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) 2021-2027 is gepubliceerd, aangezien dit beleid de uitvoering van de strategie ten goede had kunnen komen, met name via een beter financieel evenwicht tussen de eerste en de tweede pijler van het GLB.
2. In dit verband is het spijtig dat de instrumenten voor convergentie tussen het cohesiebeleid en het beleid voor plattelandsontwikkeling bij de recente hervorming van het GLB zijn afgeschaft, en met name dat het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) niet is opgenomen in de verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen voor het cohesiebeleid 2021-2027.
3. Het CvdR benadrukt dat de Conferentie over de toekomst van Europa rekening moet houden met de bewoners van plattelandsgebieden opdat hun ideeën, behoeften en mogelijkheden worden weerspiegeld en hun betrokkenheid bij het Europese project wordt gewaarborgd. Het pleit voor communicatie- en publiciteitsinspanningen om het collectieve imago van de manieren van leven op het platteland te verbeteren en daarbij de nadruk te leggen op de culturele en sociale voordelen van het plattelandsleven.
4. Het CvdR wijst opnieuw op de noodzaak om te garanderen dat in al het EU-beleid wederzijds voordelige koppelingen tussen stad en platteland worden geïntegreerd, in lijn met de doelstellingen van territoriale samenhang, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de sterke onderlinge afhankelijkheid tussen platteland en stad.
5. Het CvdR beveelt aan dat het huidige op stad-regio gebaseerde territoriale model wordt veranderd in een model dat op een gemeenschappelijke en evenwichtige verhouding tussen platteland en stad is gebaseerd en dat compensatiemechanismen omvat om wederzijdse synergieën mogelijk te maken en voor een evenwichtiger verhouding tussen stad en platteland te zorgen. Een gemeenschappelijk model voor stad en platteland komt ook de bescherming van de biodiversiteit en de bioculturele diversiteit van het platteland ten goede.
6. Het CvdR betreurt dat de richtsnoeren met betrekking tot versterkte steunmaatregelen en financiering voor plattelandsgebieden op EU-niveau alleen voor de programmeringsperiode 2028-2034 zullen worden opgesteld.
7. Het CvdR is van mening dat er dringend een Europese plattelandsagenda moet worden opgesteld met concrete voorstellen voor onmiddellijke actie die de langetermijnvisie ondersteunen. Deze voorstellen moeten vergezeld gaan van middelen en kwantitatieve doelstellingen om de effectieve tenuitvoerlegging van de langetermijnvisie te waarborgen.
8. In dit verband zou in plattelandsgebieden een minimumpercentage van de Europese middelen moeten worden bestemd voor niet-landbouwprojecten, zowel binnen de operationele programma's van het cohesiebeleid als in andere Europese programma's voor rechtstreekse steun (Horizon Europa, Connecting Europe Facility en Creatief Europa).
9. Het CvdR is ingenomen met de ambitie van de Commissie om het hele EU-beleid van een plattelanddimensie te voorzien. Territoriale effectbeoordelingen van gemeenschappelijke inspanningen op EU-niveau scheppen de voorwaarden voor een effectiever en trefzekerder beleid. Het CvdR benadrukt in dit verband dat bij de effectbeoordelingen ook moet worden gekeken naar de biodiversiteit en bioculturele kenmerken.

10. Belangrijk is dat er voldoende financiering is om de visie voor de plattelandsgebieden van de EU uit te kunnen voeren. Het plattelandsbeleid van de EU moet zo veel mogelijk worden geïntegreerd in het cohesiebeleid om tot een samenhangend ontwikkelingsbeleid te komen. Aangezien plattelandsontwikkeling ook voor andere bedrijfstakken dan de landbouw gevolgen heeft, zou het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling niet de enige financieringsbron moeten uitmaken. De unieke omstandigheden en behoeften ter plaatse moeten het uitgangspunt vormen van het plattelandsbeleid van de EU, net als in het cohesiebeleid.

11. Het CvdR verzoekt de lidstaten en lokale en regionale overheden om hun strategieën en investeringen in het kader van de huidige programmeringsperiode (2021-2027) van het GLB en de cohesiefondsen alsook hun nationale herstel- en veerkrachtplannen aan de plattelandstoetsing te onderwerpen.

12. De snelle en kosteneffectieve ontwikkeling van hernieuwbare energie en van de bijbehorende infrastructuur en technologieën, zoals vereist door de Green Deal, kan alleen op en samen met het platteland haar beslag krijgen. Daarbij is aandacht nodig voor beperkingen op het energienet en energieopslag, juist ook grensoverschrijdend. De capaciteit van het hoogspanningsnet zit (op sommige plekken) aan zijn limiet, investeringen zijn noodzakelijk om het transport van hernieuwbare energie te blijven garanderen. Het is dan ook van essentieel belang dat plattelandsgebieden deelhebben aan het economische succes.

13. Het is belangrijk dat alle partijen die van belang zijn voor de toekomst van plattelandsgebieden — van de verschillende regerings- en bestuursniveaus tot de belangrijkste economische sectoren, ondernemingen, burgers of academici — met elkaar overleggen. Initiatieven zoals fora, raden of rondetafelgesprekken met deelname van alle belanghebbenden zijn bij uitstek geschikt om de belangrijkste problemen van plattelandsgebieden te bespreken en oplossingen te zoeken die recht doen aan alle gezichtspunten.

14. Het CvdR bevestigt zijn toezegging om met de Europese Commissie samen te werken zodat het plattelandspact dit jaar in het leven geroepen kan worden en een governancemodel ontwikkeld kan worden dat alle belanghebbenden in staat stelt de langetermijnvisie met succes uit te voeren. Het CvdR herhaalt dat de betrokkenheid van de lokale en regionale actoren bij deze governancestructuur van cruciaal belang zal zijn om de acties aan te passen aan de eisen en behoeften van plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor die gebieden die met leegloop of demografische risico's te maken hebben.

15. Bio-economie, en dan met name een vorm van landbouw die de ecologische grondslagen ontziet, regionale voedselsystemen, mobiliteit, digitale connectiviteit, sociale en culturele vitaliteit en innovaties op het gebied van sociale diensten van algemeen belang en hernieuwbare energie, vormen volgens het CvdR bij uitstek strategische gebieden waarop invulling gegeven zou moeten worden aan de lokale en regionale samenwerking in het kader van het plattelandspact, omdat die gebieden zich lenen om leegloop tegen te gaan en sociale en economische kansen te scheppen in verband met de Green Deal. Plattelandsgebieden kunnen een actieve drijfveer zijn achter de noodzakelijke duurzame groene transitie van Europa.

16. Er moet meer vooruitgang worden geboekt wat betreft de toekenning van waarde aan de ecosysteemdiensten die worden geleverd door de natuur (water, voedingsstoffen, waterhoudende grondlagen, temperatuurregeling, biodiversiteit enz.). De baten daarvan zouden deels kunnen worden toegewezen aan plattelandsgemeenten ter ondersteuning van de ordening en ontwikkeling van hun grondgebied.

17. De Commissie zou ervoor moeten zorgen dat publieke financiering voor plattelandsgebieden een aanvulling kan vormen op private initiatieven wanneer de levering van publieke goederen commercieel gezien niet haalbaar is, en om in voorkomend geval staatssteun en belastingprijkkels in overweging te nemen.

18. In de mededeling onderkent de Commissie de specifieke status van ultraperifere gebieden, zoals verankerd in artikel 349 VWEU, en wijst zij erop dat in landelijke streken van ultraperifere gebieden diensten van algemeen belang moeten worden verleend waarvan de kwaliteit vergelijkbaar is met die in stedelijke gebieden.

19. Er is sprake van speciale problemen voor plattelandsregio's die — bijvoorbeeld in de energieproductie of de automobiellandbouw — te maken hebben met structurele veranderingen of noodzakelijke transformatieprocessen voor de groene transitie. Dit geldt ook voor toeristische plattelandsregio's, die zich als gevolg van de COVID-19-pandemie en de klimaatverandering op veranderd reisgedrag moeten instellen.

20. Het CvdR pleit voor transparante criteria, benchmarks en doelstellingen om na te gaan welk effect de acties en de gemaakte vorderingen hebben op de verwezenlijking van de visie.

21. Het CvdR dringt erop aan dat in het kader van het Europees Semester zeer relevante indicatoren voor plattlandsgebieden worden gehanteerd, bijvoorbeeld voor het percentage van de bevolking dat toegang heeft tot openbaarvervoersdiensten, digitale diensten, werkgelegenheid, gezondheidszorg of cultuur, om te waarborgen dat de visie op de toekomst van de plattlandsgebieden van de EU, en dan met name van dunbevolkte gebieden, wordt verwerkt in alle instrumenten die de EU vaststelt voor de periodieke economische evaluatie van doelstellingen en streefcijfers.
22. Het CvdR benadrukt dat de plattlandsagenda alleen kans van slagen heeft als er niet met standaardoplossingen wordt gewerkt. Dit vergt een nauwkeurige indeling van de gebieden en erkenning van specifieke lokale kenmerken, op basis van transparante en objectieve parameters en indicatoren die een reële waarde toekennen aan plattlandsontwikkeling.
23. Het CvdR herinnert eraan dat ondersteuning van stedelijke en plattlandsgebieden met geografische of demografische belemmeringen een van de doelstellingen is van Verordening (EU) 2021/1058 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds⁽¹⁾. In de verordening staat ook dat de lidstaten financiële steun van de EU moeten toewijzen aan projecten waarmee een ecologisch duurzame en sociaal inclusieve economische ontwikkeling in de betrokken regio's worden gesteund.
24. Het CvdR herinnert er in dit verband aan dat speciale steun moet worden verleend aan NUTS 3-gebieden, aan zeer dunbevolkte gebieden en aan gebieden waar de bevolking tussen 2007 en 2017 gemiddeld met meer dan 1 % is gekrompen.
25. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie om er in overleg met de lidstaten en de lokale en regionale overheden voor te zorgen dat het initiatief inzake de langetermijnvisie voor plattlandsgebieden praktische oplossingen en ondersteuning aanreikt om het hoofd te bieden aan de demografische veranderingen in plattlandsgebieden. Het wijst nogmaals op de noodzaak om geïntegreerde projecten uit te voeren op basis van de operationele programma's in het kader van het cohesiebeleid, de nationale strategische GLB-plannen en de instrumenten in het kader van de nationale strategische herstelplannen. Zeker de projecten voor Europese territoriale samenwerking (Interreg) leveren grensoverschrijdende goede praktijken op voor de ontwikkeling van innovatieve concepten en proefprojecten voor de geïntegreerde territoriale ontwikkeling van functionele gebieden tussen stad en plattland.
26. Het CvdR dringt aan op eenvoudigere uitvoeringsbepalingen voor de Europese fondsen en voor staatssteun in plattlandsgebieden, op verbeteringen in de wijze waarop deze worden gecombineerd en op een overschakeling op een meerfondsenmodel dat de integratie van plattlandsgebieden in alle beleidsmaatregelen waarborgt.
27. De richtsnoeren die de Commissie in haar verslag 2024 zal publiceren ter verbetering van de steun en financiering voor plattlandsgebieden zouden niet slechts betrekking moeten hebben op de periode 2028-2034, maar een ruimere programmeringsperiode moeten bestrijken.
28. Het CvdR vestigt de aandacht van de Commissie op de noodzaak om bij de toekomstvisie voor plattlandsgebieden uit te gaan van systeemmethodologieën om een partiële of lineaire visie op ontwikkeling te voorkomen.
29. Belangrijk is ook te zorgen voor een integrale uitgangsanalyse van de problemen van de plattlandsgebieden, aangezien deze de grondslag zal uitmaken voor de actieterreinen van het toekomstige plan. In dit licht moet naast de economische problemen die nu geanalyseerd zijn, ook worden gekeken naar andere problemen zoals de concurrentie van buitenaf, de prijsvolatiliteit of de verdeling van de bruto toegevoegde waarde over de verschillende schakels van de productie- en afzetketen in de landbouw- en agrovoedingssector.
30. Wat de kansen betreft, wordt slechts oppervlakkig aandacht besteed aan sectoren als duurzaam plattlandstoerisme of vrijetijdsbesteding en culturele activiteiten, terwijl deze toch een zeer relevante rol spelen bij de opbouw van gediversifieerde, sterke en duurzame plattlandseconomieën. Er zijn buiten de landbouwsector allerlei aanvullende mogelijkheden op het plattland, zoals fietstoerisme, jacht, wandeltoerisme, mycologie, wellnessstoerisme, gastronomie, kunstzinnige gemeenschapsprojecten, kunstateliers en expositieruimten enz.
31. Het CvdR wil het belang benadrukken van goede en evenwichtige economische ontwikkeling met aandacht voor nieuwe bedrijfsmodellen. Sommige delen van het plattland, en specifiek grensstreken waar bevolkingsdaling optreedt en leegstand speelt, zijn in toenemende mate kwetsbaar voor ondermijnende criminele activiteiten. Hierdoor raken normen vervaagd en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af.

⁽¹⁾ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 60.

32. Voor de toekomst van plattlandsgebieden is het van belang dat jongeren die besluiten daar hun leven op te bouwen worden vastgehouden en aangetrokken. Bij het zoeken naar oplossingen voor de problemen waarmee plattlandsgebieden kampen, is het dan ook zeer belangrijk dat jongeren er actief bij worden betrokken, dat zij op fora hun ideeën kunnen aandragen en dat in plattlandsgebieden op initiatieven voor hen wordt ingezet.

33. Gezien de vergrijzing is de ontwikkeling van een economie met essentiële diensten die iedereen, en met name ook ouderen, toegang tot alle goederen en diensten op het platteland biedt, dringend noodzakelijk. Het CvdR is ook ingenomen met het Europees Jaar van de jeugd 2022 als een kans om mogelijkheden te verschaffen en plattlandsjongeren te helpen actieve burgers en aanjagers van positieve veranderingen te worden.

34. Het CvdR dringt er bij de Commissie op aan in haar voorstellen op dit gebied ook te kijken naar de bijdrage die een gespreide dienstverlening kan leveren op het vlak van bv. kinderopvang, ouderenzorg, scholen en naschoolse opvang, winkels en sociaal-medische zorg (een terrein waarop technologieën zoals telegeneeskunde en telezorg een belangrijke rol kunnen spelen). De Commissie zou daarom kwantitatieve minimumdoelstellingen voor de lidstaten moeten vaststellen om in plattlandsgebieden de toegankelijkheid van diensten in het algemeen en van openbare basisdiensten in het bijzonder te verbeteren.

35. Het is beslist noodzakelijk dat alle gegevens over de sociale en medische voorzieningen worden meegenomen in de geharmoniseerde aanpak die voor het gebruik van geospatiale informatiesystemen wordt voorgesteld, en dat zowel de interoperabiliteit van het systeem van sociale diensten als de interoperabiliteit ervan met andere socialebeschermingsstelsels wordt bevorderd.

36. Van belang is ook dat er indicatoren voor de toegankelijkheid van de sociale dienstverlening en van gemeenschapsgebaseerde diensten op het gebied van sociale bescherming worden opgenomen.

37. Voorts moet de onderlinge afhankelijkheid tussen stad en platteland in een context van territoriale billijkheid maximaal worden benut. Intergemeentelijke investeringen moeten alle lokale en regionale overheden ten goede komen, zodat stedelijke en plattlandsgebieden er in het beste geval in gelijke mate van profiteren.

38. Dit positieve effect dient voldoende tot uiting te komen in de berekeningen van de investeringen per capita per type regio (stedelijke, halfstedelijke of plattlandsregio). Herziening van de mechanismen voor het opstellen van indicatoren van het rendement van de investeringen, met extra aandacht voor dorpen en kleine steden in plattlandsgebieden, is dan ook geboden.

39. De opwekking van hernieuwbare energie biedt plattlandsgebieden een kans om energiearmoede te bestrijden en in hun eigen energiebehoefte te voorzien in functiegebieden (met inbegrip van de stedelijke en landelijke omgeving in hun invloedssfeer). Verder kan het draagvlak voor installaties voor de productie van hernieuwbare energie worden vergroot als een deel van de gegenereerde inkomsten voor de plattlandsgemeenschappen zelf is.

40. In voorkomend geval zou moeten worden nagedacht over mogelijkheden om te zorgen voor reshoring, waardoor er op het platteland kansen ontstaan voor synergieën tussen landbouw, maakindustrie en handel. Dat stimuleert de werkgelegenheid, dringt de werkloosheid terug en versterkt zo de lokale economie.

41. Het door de visie geboden kader is belangrijk voor de ontwikkeling van fysieke infrastructuurvoorzieningen om plattlandsgebieden te ontsluiten en in sociaaleconomisch opzicht vitaler te maken. Het CvdR stelt voor om de stedelijke agenda's in dat kader op te nemen.

42. Het CvdR wijst er nogmaals op hoe belangrijk het is dat de verbetering van de vervoersverbindingen met voorstedelijke en plattlandsgebieden voornamelijk via de regionale autoriteiten en hun operationele programma's verloopt, om een gecoördineerd, doeltreffend en efficiënt optreden te waarborgen. Daarbij moeten de strategieën voor stedelijk vervoer⁽²⁾ integraal aansluiten op plattlandsgebieden en voorstedelijke gebieden.

43. Beschikbaarheid van bedrijfsterreinen is van groot belang voor een goede en duurzame ontwikkeling van de regionale economie en voor de vestiging of uitbreiding van bedrijven in plattlandsgebieden. Dit geldt met name voor regio's die structurele veranderingen ondergaan. Lokale overheden moeten worden geholpen bij het prospectief in kaart brengen, aanwijzen of herbestemmen van geschikte terreinen. De omvang en de kosten van de benodigde planologische activiteiten leveren daarbij vaak problemen op.

44. De infrastructuur en de grensoverschrijdende samenwerking in landelijke grensregio's verdient bijzondere aandacht. De infrastructuur en het openbaar vervoer in plattlandsgebieden moeten worden ontwikkeld met behulp van duurzame mobiliteitsoplossingen waarmee de reistijd wordt beperkt en de verbindingen tussen (voor)steden en platteland worden verbeterd.

(²) COM(2021) 811 — Mededeling van de Europese Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over het nieuwe EU-kader voor stedelijke mobiliteit.

45. Het ruimtelijkeordeningsbeleid en het vervoersbeleid zouden er in de eerste plaats op gericht moeten zijn dat burgers zo veel mogelijk in hun behoeften kunnen voorzien terwijl zij zich daarbij zo min mogelijk hoeven te verplaatsen.
46. In het multimodale mobiliteitsaanbod zou ook rekening moeten worden gehouden met de bijdrage die MaaS-modellen (Mobility as a Service) kunnen leveren aan de overschakeling op een uit energie- en klimaat oogpunt duurzamere fysieke connectiviteit. Zo kunnen deelvervoer en vervoerdiensten op aanvraag die plattelandsgemeenschappen laten aansluiten op vervoersknooppunten, met name bus- en treinstations, het gebruik van duurzaam vervoer stimuleren.
47. De Commissie stelt terecht dat digitalisering een sleutelrol speelt bij de ontwikkeling van plattlandsgebieden; met behulp van innovatieve oplossingen kunnen zij hun veerkracht verbeteren en hun potentieel benutten. Er zou dan ook speciale aandacht moeten uitgaan naar het bevorderen van kaders waarbinnen overheidsoptreden aangevuld kan worden met private initiatieven teneinde die digitale infrastructuurvoorzieningen te financieren die voor private investeerders niet rendabel genoeg zijn, maar uit sociaal en territoriaal oogpunt van groot nut zijn. Breedband is voor plattlandsgebieden van cruciaal belang om toegang te krijgen tot de verschillende diensten en om de problemen op te lossen die voortvloeien uit de digitale kloof die verschillende gemeenschappen parten speelt.
48. Alleen investeren in digitale infrastructuur is niet voldoende; er moet ook worden gezorgd voor een toereikend opleidings- en bijscholingsaanbod op het gebied van digitale vaardigheden. Vooral in plattlandsgebieden moet hier dringend werk van worden gemaakt. Dit ook heel belangrijk is in het licht van de toenemende wereldwijde cybercriminaliteit en daarbij in het bijzonder het belang van lokale bedrijven die onderdeel uitmaken van de voedselketen om voldoende "cyberveilig" te zijn.
49. Plattlandsgebieden zijn in het licht van de COVID-19-pandemie bijzonder kwetsbaar: hun economie is veel minder gediversifieerd, een groot deel van de werkenden heeft een cruciaal beroep en de internetinfrastructuur is gebrekkig. De toename van telewerken als gevolg van de pandemie biedt echter mogelijkheden om op langere termijn de leegloop van het platteland tegen te gaan en innovatieve sociale en economische activiteiten op het platteland op te starten. Het CvdR stelt daarom voor te denken aan bijvoorbeeld het inrichten van hoogwaardige flexwerkruimten in plattelandsgemeenschappen of het creëren van fiscale stimulansen om bedrijven ertoe te brengen hun medewerkers zelf te laten bepalen waar zij willen werken.
50. In de geest van de uitspraak van voorzitter Von der Leyen dat "niemand zal worden achtergelaten" moeten er instrumenten komen om in elk gebied "innovatie-ecosystemen" op te zetten die alle ondernemers en alle kleine, middelgrote en microbedrijven op het platteland kansen bieden en deze kleine plattlandsbedrijven zo een impuls geven. Voorts is er behoefte aan een adequaat opleidings- en bijscholingsaanbod op het gebied van digitale vaardigheden en zgn. zachte vaardigheden in verband met open innovatie, interregionale en internationale samenwerking en interculturele communicatie.
51. Het CvdR is ingenomen met de grotere steun voor initiatieven die vanuit de basis worden geleid, zoals Leader/CLLD — waarbij de rol van lokale actiegroepen wordt gedefinieerd — en de "slimme dorpen". De lessen die uit deze programma's en benaderingen zijn getrokken, moeten toegepast blijven worden. Het wijst in dit verband op de voordelen van een op innovatie gebaseerde regionale ontwikkeling die uitgaat van lokale competenties en lokaal engagement. Verantwoordelijke instanties op regionaal en nationaal niveau zouden open moeten staan voor innovatieve ideeën van lokale actoren en deze waar mogelijk moeten steunen.
52. In dit verband zouden ook het cultureel erfgoed en de bijdrage van hen die cultureel, artistiek of creatief actief zijn, moeten worden meegenomen, om een duurzame en welvarende toekomst op te bouwen. Bovendien zouden plattlandsgebieden aantrekkelijker voor toerisme moeten worden gemaakt, wat ook hun economisch welzijn ten goede zal komen.
53. De erkenning in de mededeling dat een duurzaam landbouw- en bosbeheer van groot belang is voor een veerkrachtige aanpak van de klimaatcrisis en de daaraan verbonden risico's alsook voor de bescherming van de biodiversiteit, is zeer waardevol.
54. Het CvdR herinnert eraan dat de groene en de digitale transitie ook veerkrachtigere en eerlijkere samenlevingen moeten opleveren waarin rekening wordt gehouden met de behoeften van alle geledingen van de plattelandsgemeenschap, met inbegrip van kansarme groepen en groepen die in achtergebleven gebieden en in diepe armoede leven. Daarom moet worden benadrukt dat de groene transitie en de digitale transitie eerlijk en inclusief moeten zijn.
55. Het CvdR vindt dat de landbouw een centrale rol moet kunnen blijven spelen in plattlandsgebieden. Het verzoekt de Commissie erop toe te zien dat de lidstaten de strategische plannen die zij in het kader van het nieuwe GLB moeten uitwerken, dusdanig invullen dat de Europese primaire sector zich begeeft in de door de Green Deal, de "van boer tot bord"-strategie en de biodiversiteitsstrategie aangegeven richting, en dat het mogelijk wordt gemaakt om lokale strategieën op basis van de kenmerken van elke regio op te stellen waarbij typische streekproducten worden gepromoot.

56. Er moet een impuls worden gegeven aan processen op het vlak van zelfvoorziening en voedselzekerheid waarbij wordt ingezet op biologische kwaliteitsproducten uit de omgeving en op innovatieve, lokaal/regionaal opgezette waardeketens. Het CvdR neemt nota van de doelstelling dat over een aantal jaar 25 % van de landbouwgrond voor biologische landbouw gebruikt moet worden. Dit vergt wel ondersteunende en flankerende maatregelen alsook beleid om de consumptie van biologische producten te stimuleren.

57. Generatievernieuwing in de landbouw is nog altijd een urgent probleem. Er moet dan ook steun komen om binnen de landbouw ruimte te maken voor jonge boeren en plattelandsvrouwen, ook als eigenaar van landbouwbedrijven. De Commissie stelt dan ook terecht dat er extra aandacht moet uitgaan naar de behoeften van jongeren om hen aan te sporen op het platteland te blijven. In verband met de generatievernieuwingsproblematiek is het van essentieel belang dat er overheidsmaatregelen ter bevordering van de modernisering van landbouwbedrijven worden genomen die meer gericht zijn op het aantrekken van jonge mannen en vrouwen in de landbouw. Zij zouden een betere toegang moeten hebben tot programma's voor integratie op de arbeidsmarkt en in de maatschappij, alsook tot opleiding, bij- en omscholing en cultuur op lokaal niveau. Het CvdR is het ook eens met de Commissie dat gericht aandacht moet worden geschonken aan de positie van vrouwen door het arbeids- en opleidingsaanbod te verruimen en maatregelen in te voeren om werk en privéleven te combineren.

58. Sinds de Brexit hebben veel geschoolde arbeidskrachten te maken gekregen met veranderingen in arbeidsomstandigheden en regelgeving, en de EU zou steunkaders voor deze categorieën migrerende werknemers moeten overwegen. Ook, en bovenal, zou de EU moeten overwegen programma's op te zetten die geëmigreerde geschoolde arbeidskrachten helpen en motiveren om naar hun thuisland terug te keren.

59. Werknemers in de landbouw moeten op eerlijke prijzen en inkomens kunnen rekenen. Daarom moet paal en perk worden gesteld aan een marktontwikkeling die funest is voor bedrijven. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van de EU moet deze situatie tegengaan met instrumenten zoals de algemeen bindende aanpassing van productievolumes aan de marktbehoeften in tijden van crisis en regels voor gekwalificeerde markttoegang.

60. In de EU wordt veel van het werk in de landbouw- en levensmiddelensector door migrerende werknemers verricht. Dit houdt vaak verband met de precaire omstandigheden van deze bevolkingsgroep. Daarom moet de sociale agenda van de EU voor hogere minimumlonen, goede arbeidsomstandigheden en sociale en sociale integratie een impuls krijgen.

61. Aangezien de overschakeling op een duurzame en groene landbouw voor veel Europese landbouwers en veehouders in allerlei opzichten een uitdaging zal zijn, moeten er, teneinde de kansen te kunnen benutten, gerichte communicatie-, bewustmakings- en opleidingsmaatregelen worden ontplooid om de transitieboodschap over te brengen en boeren in staat te stellen die nieuwe landbouw daadwerkelijk te beoefenen.

62. Het is belangrijk om te voorkomen dat boeren stoppen en om de toegang tot grond te vergemakkelijken. Dit vergt de ontwikkeling van een passend regelgevingskader, nieuwe instrumenten voor grondbeheer, belastingstimulansen en de nodige financiering.

63. Als gevolg van de toenemende verspreiding van grote roofdieren, waardoor meer en meer landbouwhuisdieren in bergweiden worden gedood, ontstaan steeds grotere problemen voor de landbouw in berggebieden en wordt de begrazing van bergweiden vaak gestaakt, terwijl die begrazing er juist in belangrijke mate voor zorgt dat niet hele gebieden dichtgroeien tot bos en aldus een aanzienlijke bijdrage levert aan de bescherming van de natuur en het voorkomen van erosie en aan de onbetaalbare landschapsbescherming in plattelandsgebieden. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie dan ook om:

- een gemeenschappelijk Europees systeem voor het beheer van wolven en grote carnivoren, met name beren, op te zetten;
- na te gaan of de bijlagen bij de habitatrichtlijn aanpassing behoeven om sneller te kunnen inspelen op de ontwikkeling van bepaalde populaties en de beschermingsstatus per land of territoriale eenheid te kunnen versoepelen of aanscherpen wanneer een positieve of negatieve ontwikkeling van de populaties van beschermde soorten en de bedreiging van de nomadische activiteiten daar aanleiding toe geven;
- de mogelijkheden voor de aanpassing van de Europese wetgeving en van de nodige maatregelen aan plaatselijke omstandigheden te verruimen, zodat populaties van roofdieren — met name wolven en beren — beter beheerd kunnen worden.

64. De landbouwinfrastructuur speelt een belangrijke rol in de ordening en de samenhang van het grondgebied op het platteland. Het CvdR verzoekt de Commissie in haar voorstellen maatregelen op te nemen om te waarborgen dat de wegen er grotendeels waterdoorlatend blijven (niet geasfalteerd worden).

65. Het CvdR dringt erop aan dat binnen de vlaggenschipinitiatieven inzake veerkrachtige gebieden ook aandacht wordt besteed aan overstromingsgebieden vanwege de enorme bijdrage die zij leveren aan verbetering van de klimaatbestendigheid, de ontwikkeling van een koolstofarme landbouw en de bescherming tegen en het beheer van overstromingen. Hierbij hebben veel rivieren en overstromingsgebieden een grensoverschrijdend karakter (wat ook een uitdaging is) en zijn ze onderdeel van de brede wateropgave. Er is dan ook de noodzaak om internationaal samen te werken.

66. Het CvdR herinnert eraan dat in een langetermijnvisie voor plattelandsgebieden een krachtigere rol moet zijn weggelegd voor de regio's wat de vaststelling van hun prioriteiten betreft. Bij het uitwerken van de GLB-wetgeving, de nationale strategische plannen en de nationale herstelplannen is wellicht een kans gemist om ervoor te zorgen dat toekomstige investeringsprojecten in plattelandsgebieden werkelijk geënt zijn op de behoeften van elk gebied, zoals in kaart gebracht door de betrokken partijen van dat gebied.

67. Bij de ontwikkeling van planningsprocessen die gevolgen hebben voor plattelandsgebieden zou voortaan beter rekening gehouden moeten worden met de bestaande regionale strategieën voor slimme specialisatie in elke EU-regio, die op basis van een multiactorproces zijn opgesteld.

68. Het CvdR dringt aan op voldoende technische ondersteuning voor capaciteitsopbouw voor de overheden op het platteland, die in een zwakkere positie verkeren wat betreft hun bevoegdheden op het gebied van programmering — met name langetermijnstrategieën — en de besteding van EU-middelen. Het dringt ook aan op eenvoudigere eisen en specifieke faciliteiten of initiatieven, zodat ook kleinere gemeenten, die minder personeel in dienst hebben, aan Europese projecten kunnen deelnemen.

69. De sociale economie is van essentieel belang voor de huidige en toekomstige ontwikkeling van de plattelandsgebieden van de EU, omdat zij een strategische rol speelt ten aanzien van de demografische uitdaging en de vergrijzing van de bevolking — in de sociale economie ontstaan veerkrachtigere bedrijven die nauwe banden hebben met hun gemeenschap en zo de lokale bevolking vasthouden — en als aanjager fungeert voor hoogwaardige banen, de opleiding van werknemers, vrouwelijk ondernemerschap, de intrede van jongeren op de arbeidsmarkt en generatievernieuwing.

Brussel, 26 januari 2022.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

Advies van het Europees Comité van de Regio's over gendergelijkheid en klimaatverandering: naar integratie van het genderperspectief in de Europese Green Deal

(2022/C 270/05)

Rapporteur: Kata TÜTTŐ (HU/PSE), lid van de gemeenteraad van Boedapest (Hongarije)

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. bekrachtigt dat gendergelijkheid een Europese kernwaarde is, alsook een fundamenteel beginsel van de Europese Unie dat in de Verdragen is vastgelegd en in **artikel 23 van het Handvest van de grondrechten** van de EU is erkend. **Artikel 8 van het VWEU** bepaalt dat de Unie er bij elk optreden naar moet streven de ongelijkheden tussen vrouwen en mannen op te heffen en de gelijkheid van vrouwen en mannen te bevorderen.
2. Gendergelijkheid, veilige en flexibele werkgelegenheid en evenwicht tussen werk en privéleven zijn bekrachtigd in de **beginselen 2, 5 en 9 van de Europese pijler van sociale rechten**, die op 17 november 2017 door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie werd afgekondigd.
3. Het Europees Comité van de Regio's (CvdR) erkent dat het beleid inzake klimaatverandering genderspecifieke gevolgen heeft en dat gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen moeten worden bevorderd met het oog op de effectiviteit van klimaatactie ⁽¹⁾. Het benadrukt dat het in dit licht van fundamenteel belang is dat vrouwen worden betrokken bij de uitwerking van strategieën en acties om te reageren op crises, ter bevordering van een democratischer en inclusiever Europa.

Een gendergerichte benadering van klimaatverandering

4. De gevaren in verband met de klimaatverandering, de opwarming van de aarde, het verlies aan biodiversiteit en de aantasting van het milieu hebben grotere gevolgen voor de armste en meest kwetsbare bevolkingsgroepen in de landen van het Mondiale Zuiden en in de EU. Klimaatverandering brengt meervoudige risico's met zich mee die reeds lang bestaande sociaal-economische ongelijkheden en bestaande onevenwichtigheden, zoals die welke verband houden met het ontbreken van gendergelijkheid, verergeren. Het CvdR wijst er dan ook op dat klimaatbeleid en klimaatmaatregelen waarbij genderanalyses en het genderperspectief worden veronachtzaamd, de sociale ongelijkheden waarschijnlijk zullen doen toenemen.
5. Vrouwen en meisjes wereldwijd zijn kwetsbaarder voor de gevolgen van klimaatverandering en de aantasting van de natuurlijke omgeving, maar kunnen als krachtige actoren tegelijkertijd een sleutelrol spelen op de weg naar klimaatneutraliteit en bij de aanpassing aan de gevolgen van de klimaatverandering. Het CvdR wijst erop dat mannen en vrouwen, vanwege hun specifieke ervaringen en perspectieven, elkaar vaak kunnen aanvullen als het gaat om innovatief denken en creatieve ideeën, en dat de verwerking van genderanalyses in het klimaatbeleid en de erkenning van de verschillende genderidentiteiten een ruimere toepassing daarvan in de gehele samenleving mogelijk maakt. In dit verband onderschrijft het CvdR de gezamenlijke verklaring die de Schotse regering en UN Women tijdens de COP26 hebben gepubliceerd en waarin ertoe wordt opgeroepen om de rol van vrouwen en meisjes bij de aanpak van de klimaatverandering te bevorderen ⁽²⁾.
6. Vrouwen zouden meer invloed moeten krijgen op het vlak van klimaatverandering; dit zou moeten gebeuren door hen beter voor te lichten over en bewuster te maken van klimaatgerelateerde technologieën, maatregelen en acties en door hun rol in de besluitvorming op dit gebied te bevorderen.

⁽¹⁾ Conclusies van de Raad — Voorbereidingen voor de bijeenkomsten in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC) (Glasgow, 31 oktober-12 november 2021).

⁽²⁾ <https://www.gov.scot/publications/glasgow-womens-leadership-statement-gender-equality-climate-change/>

7. Er bestaan belangrijke verbanden tussen gender, klimaatverandering en andere milieu-uitdagingen. Vrouwen en mannen worden wellicht anders getroffen door de gevolgen van klimaatverandering, afhankelijk van hun specifieke leefomstandigheden en verschillende vermogens op individueel niveau om de gevolgen van klimaatverandering te beperken en zich eraan aan te passen, hebben een verschillende perceptie en houding ten aanzien van de mogelijkheden om de gevolgen van klimaatverandering te beperken, en worden op verschillende wijze getroffen door de sociaal-economische gevolgen van het klimaatbeleid. Het CvDR is van mening dat vrouwen en meisjes als katalysator van gedragsverandering kunnen fungeren.

Integratie van het genderperspectief

8. Gendermainstreaming, wat hier betekent dat er bij de voorbereiding, het ontwerp, de uitvoering, de monitoring en de evaluatie van beleidsmaatregelen, wetgevingsmaatregelen en uitgavenprogramma's een genderperspectief wordt geïntegreerd, is een waardevol instrument om tot gendergelijkheid te komen. Het CvDR betreurt het dat er geen gebruik van wordt gemaakt.

9. In de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 ⁽³⁾ wordt erkend dat beleidsmaatregelen en programma's in het kader van de Europese Green Deal (EGD) een andere impact kunnen hebben op vrouwen dan op mannen, maar er wordt niet expliciet aangekondigd dat het genderperspectief in alle belangrijke initiatieven van de Commissie wordt geïntegreerd ⁽⁴⁾. Het CvDR verwijst naar de resolutie van het Europees Parlement over de EGD, waarin wordt gewezen op "de noodzaak van een genderperspectief op de acties en doelstellingen in het kader van de Green Deal, met inbegrip van gendermainstreaming en genderresponsieve acties" ⁽⁵⁾.

10. Gendereffectbeoordelingen vormen een essentieel onderdeel van het EU-instrumentarium voor gendermainstreaming, maar zijn nog onvolledig ontwikkeld, omdat de verzameling en het gebruik van naar sekse uitgesplitste en intersectorale gegevens, statistieken en informatie maar al te vaak achterwege blijven. Het CvDR verzoekt de Commissie de EIGE-handleiding voor gendereffectbeoordeling ⁽⁶⁾ toe te passen en vindt dat de gegevens die in de EU-lidstaten worden verzameld, bredere genderindicatoren moeten bevatten. Daarbij mogen de administratieve lasten voor lokale en regionale overheden niet toenemen.

11. Het CvDR is verheugd over de oprichting van een taskforce Gelijkheid ⁽⁷⁾ die moet zorgen voor de mainstreaming van gelijkheid, met inbegrip van gendergelijkheid en genderdiversiteit, in alle beleidsmaatregelen van de EU, vanaf het ontwerp tot de uitvoering ervan. Het dringt er bij de EU op aan de uitwisseling van beste praktijken onder nationale, regionale en lokale overheden te faciliteren, waarbij een top-downaanpak moet worden voorkomen.

12. Een andere belangrijke factor voor een genderbewuster en efficiënter klimaatveranderingsbeleid en dito programma's is de mate waarin vrouwen aan de besluitvorming over klimaatverandering deelnemen. Het CvDR pleit voor het stimuleren van de participatie van vrouwen in acties op alle bestuursniveaus bij de EU-instellingen, overheidsorganen en openbare instanties. Het verzoekt de Raad de richtlijn vrouwelijke bestuurders ⁽⁸⁾ te deblokkeren.

13. Het herstel van de pandemie is een kans om een nieuw normaal tot stand te brengen en middelen te herbestemmen in de richting van een klimaatneutrale en generevenwichtige samenleving. Volgens het CvDR zou het goed zijn om bij de uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen meer gebruik te maken van gendermainstreamingsinstrumenten. Deze plannen moeten immers niet alleen de basis vormen voor het economisch herstel, maar ook voor een duurzame, rechtvaardige en gelijkwaardige samenleving.

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=NL>

⁽⁴⁾ In de Europese Green Deal (COM(2019) 640 final), het klimaatdoelstellingsplan 2030 (COM(2020) 562 final), het beleidskader voor klimaat en energie (COM(2014) 15 final) en het document Een schone planeet voor iedereen (COM(2018) 773 final) wordt geen gewag gemaakt van gender. In het Milieuactieprogramma (1386/2014/EU) wordt één keer melding gemaakt van zwangere vrouwen als kwetsbare groep. Dat neemt niet weg dat gendermainstreaming een Verdragsverplichting is, dat er in de gendergelijkheidsstrategie (COM(2020) 152) een kader voor gendergelijkheidsbeleid en gendermainstreaming is vastgesteld en dat de EU gebonden is aan de verwezenlijking van de SDG's (2015) en aan het genderactieplan van het UNFCCC (2019); <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jcms.13082>

⁽⁵⁾ PB C 270 van 7.7.2021, blz. 2.

⁽⁶⁾ <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-impact-assessment/guide-gender-impact-assessment>

⁽⁷⁾ Union of equality: the first year of actions and achievements | Europese Commissie (europa.eu).

⁽⁸⁾ Deze moet ervoor zorgen dat ten minste 40 % van de niet-uitvoerende bestuurders van ondernemingen vrouwen zijn.

14. Het CvdR roept op tot meer onderzoek om de belemmeringen voor deelname aan de besluitvorming in kaart te brengen en na te gaan hoe genderstereotypen van invloed zijn op de consumptiepatronen en de levensstijl van mensen. Het pleit voor het gebruik van modellen zoals Gamma (Gender Assessment Method for Mitigation and Adaptation) teneinde betere gegevens te verkrijgen.

15. Het CvdR is van mening dat met een genderbewuste aanpak beter kan worden ingespeeld op de behoeften en mogelijkheden van alle burgers. Lokale en regionale overheden zijn het best in staat om sociale kwesties te verwerken in klimaatacties, aangezien zij het bestuursniveau zijn dat het dichtst bij de burger staat en omdat ze een sleutelrol spelen bij de uitvoering van de wetgeving. Het CvdR benadrukt dat de participatie van vrouwen bevorderd moet worden op alle institutionele niveaus, om te beginnen op EU-niveau.

16. Deze genderspecifieke benadering van klimaatacties en -beleid moet in het Europees klimaatpact tot uitdrukking komen door daarin specifieke outreachactiviteiten op te nemen die gericht zijn op bewustmaking, onderwijs en het delen van kennis over genderperspectieven.

17. Het CvdR benadrukt het belang van partijoverstijgende samenwerking tussen gender- en milieugerelateerde ngo's en maatschappelijke organisaties, en van het opzetten van gemeenschappelijke bewustmakingscampagnes en opleidingsprogramma's.

Groene banen

18. Het is een goede zaak dat een groen, digitaal en inclusief herstel kansen zal bieden om nieuwe banen te creëren en om langdurig werkloze vrouwen een plaats te geven in de digitale economie. De weg die wordt ingeslagen naar een duurzame en koolstofarme economie zal het mogelijk maken een genderperspectief te hanteren om te voorkomen dat bestaande ongelijkheden blijven voortbestaan.

19. Het CvdR wijst erop dat de bijdrage van vrouwen aan groene economische activiteiten essentieel is om tot een billijke duurzame ontwikkeling te komen en dat deze bijdrage gezien en gewaardeerd moet worden. Vrouwen en meisjes kunnen ook van de kansen op het gebied van groen ondernemerschap profiteren en groene werkgevers worden in plaats van werknemers, maar dit mag niet leiden tot onzekere arbeidsplaatsen voor loontrekkenden die ertoe aangezet worden om als zelfstandige te werken.

20. Het CvdR erkent dat technologie een belangrijkere rol zal gaan spelen in ieders leven en dat het van cruciaal belang is dat de technologiesector een afspiegeling vormt van de samenleving die hij bedient. Het pleit voor het opzetten en bekostigen van digitale en technologische opleidingsprogramma's die speciaal zijn bestemd voor vrouwen en meisjes. Dit biedt een uitgelezen kans om de innovatie met betrekking tot de klimaat- en energietransitie te bespoedigen door de genderquota in deze sectoren te versterken en gelijke toegang tot beroepsmogelijkheden te waarborgen⁽⁹⁾.

21. Het CvdR verzoekt de Commissie en de lidstaten gendergelijkheid als belangrijk element in de digitale transitie te integreren door het genderperspectief mee te nemen bij de ontwikkeling van beleid op het gebied van digitaal onderwijs, door mentorregelingen met vrouwelijke rolmodellen in ICT te bevorderen, door bewuste en onbewuste genderdiscriminatie uit algoritmen te verwijderen, door cybergeweld te voorkomen, door gebruik te maken van de maatregelen en programma's van Erasmus+, door het concept van een leven lang leren in het volwassenenonderwijs te stimuleren, met name in afgelegen gebieden, en door digitale uitsluiting te voorkomen.

22. Naar het oordeel van het CvdR kan telewerken tot een beter evenwicht tussen werk en privéleven leiden, met name voor vrouwen, mits gezinnen tijdens alle werkuren toegang hebben tot betaalbare kinderopvang van goede kwaliteit, inclusief opvangmogelijkheden voor oudere kinderen, en in het bijzonder rekening wordt gehouden met het feit dat vrouwen vaker het slachtoffer worden van huiselijk geweld⁽¹⁰⁾. Het is van belang om tegen een betaalbare prijs te kunnen beschikken over de nieuwste technologische hardware en snel internet voor telewerken, alsmede om het WiFi4EU-programma voor afgelegen gebieden uit te breiden. Er zou snel werk moeten worden gemaakt van een ambitieuze uitvoering van de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven van 2019.

⁽⁹⁾ Geslaagde voorbeelden: het Women and Girls in STEM Forum, Girls Go Circular (eit.girlsgocircular.eu) en de oprichting van het scorebord Women in Digital als integrerend onderdeel van de index voor de digitale economie en samenleving (DESI).

⁽¹⁰⁾ <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response/violence-against-women-during-covid-19>

Duurzaam openbaar vervoer en duurzame mobiliteit

23. Bij het ontwerp en de planning van vervoerssystemen in steden moet meer rekening worden gehouden met de verschillen tussen mannen en vrouwen, aangezien vrouwen vaker gebruikmaken van het openbaar vervoer. Veiligheid en het gevoel van veiligheid zijn belangrijke verbeterpunten. Bij de beoordeling van mobiliteitspatronen (met inbegrip van dienstregelingen) en besluiten over de bruikbaarheid van routes moet rekening worden gehouden met de verschillende gebruiksmoederen naar sekse (meer woon-werkverkeer voor mannen en kortere trajecten met meerdere haltes voor vrouwen), alsmede met de rolverdeling op de arbeidsmarkt en in de zorgsector. De capaciteit, betrouwbaarheid en flexibiliteit van openbaarvervoersdiensten buiten de piekuren moeten beter worden afgestemd op de mobiliteitspatronen van alle mensen, ongeacht gender en leeftijd. Bij dit alles dient in het oog te worden gehouden dat elke gemeente, regio en staat haar openbaarvervoersdiensten moet organiseren op basis van de verschillende behoeften en omstandigheden in stedelijke en landelijke omgevingen.

24. Het CvdR is van mening dat eenvoudige, kosteneffectieve en gemakkelijk navolgbare initiatieven, zoals nachtbusen op verzoek laten stoppen of fietspaden en voetpaden aanleggen die goed verlicht en volledig gescheiden zijn van het verkeer, kunnen bijdragen tot duurzamere, veilige en inclusieve mobiliteit.

25. Initiatieven als “Women in Transport — EU Platform for change” kunnen de werkgelegenheid voor vrouwen in de vervoerssector helpen versterken en kunnen een goed forum bieden om beste praktijken uit te wisselen. Het CvdR roept op tot een follow-up door de diversiteitsambassadeurs in de vervoerssector.

26. De Commissie moet plannen hoe steden met afgelegen gebieden kunnen worden verbonden, hoe voor toegankelijkheid en connectiviteit kan worden gezorgd en hoe meer gebruik kan worden gemaakt van schone voertuigen, treinen en hybride elektrische bussen voor langere afstanden. Het CvdR gelooft in digitale oplossingen voor het betalen van trajecten via verschillende apps, en erkent de bijdrage van de nieuwe stedelijke agenda voor de EU.

Energiearmoede

27. Het CvdR vindt het zeer zorgwekkend dat de elektriciteits- en gasprijzen in alle lidstaten de pan uit rijzen en de hoogste niveaus in decennia hebben bereikt, waardoor veel vrouwen en mannen in energie- en mobiliteitsarmoede terechtkomen. Het dringt er bij de EU op aan om tegenmaatregelen voor de lange termijn te nemen en ook de redenen voor de stijging van de energieprijzen te onderzoeken.

28. Vrouwen worden door energiearmoede onevenredig zwaar getroffen als gevolg van structurele ongelijkheden in de inkomensverdeling, hun sociaal-economische status en de genderkloof op het gebied van zorg.

29. Het Europees Parlement heeft de EU in een resolutie⁽¹¹⁾ verzocht om in al haar energiebeleidsmaatregelen en -programma's een genderdimensie op te nemen, met speciale aandacht voor vrouwen en meisjes die te maken hebben met armoede, sociale uitsluiting en marginalisering.

30. Het CvdR moedigt de advieshub energiearmoede van de EU aan om een genderperspectief toe te passen op zijn indicatoren en bij het gebruiken en verzamelen van gegevens.

31. Het CvdR wijst er nog eens op dat energiearmoede een grote maatschappelijke uitdaging met sociale, economische en milieugevolgen vormt, die zeer dringend op alle bestuursniveaus moet worden aangepakt. In de strijd tegen energiearmoede moeten dan ook diverse beleidsinstrumenten worden ingezet, waarbij rekening moet worden gehouden met aspecten op zowel het vlak van energie-efficiëntie als sociale bescherming.

32. Het CvdR heeft lof voor initiatieven zoals het “EU-platform voor verandering” en de “Women in Energy”-prijs als middel om gendergelijkheid te bevorderen. Verheugend is ook het voorstel voor het sociaal klimaatfonds ter compensatie van de sociaal-economisch onevenwichtige gevolgen van de uitbreiding van het ETS naar de vervoers- en de bouwsector, waarin erop wordt gewezen dat rekening moet worden gehouden met vrouwelijke aandachtspunten. Het CvdR benadrukt dat bij de implementatie van het sociaal klimaatfonds en het Fonds voor een rechtvaardige transitie een genderbewuste aanpak moet worden gevolgd en is verheugd over de aanstaande lancering van het Platform voor gelijke behandeling in de energiesector door het directoraat-generaal Energie van de Commissie.

⁽¹¹⁾ PB C 76 van 28.02.2018, blz. 93

Genderbudgettering

33. *Genderbudgettering* betekent dat het gehele begrotingsproces op basis van gendermainstreaming zijn beslag krijgt, zodat bij alle besluiten over inkomsten en uitgaven een gendergelijkheidsperspectief wordt gehanteerd.

34. Zorgwekkend vindt het CvDR de conclusies van twee recente studies die het Europees Parlement in 2015 en 2017 heeft uitgevoerd, want hierin wordt met betrekking tot de periode 2015-2017 naar voren gebracht dat genderbudgettering in de praktijk onvoldoende is toegepast en dat er geen vooruitgang op het gebied van genderbudgettering is geboekt⁽¹²⁾.

35. Het CvDR is bezorgd over het feit dat gendermainstreaming geen deel uitmaakt van de elf beoordelingscriteria van de verordening betreffende de faciliteit voor herstel en veerkracht. Meer in het algemeen is de Europese Rekenkamer⁽¹³⁾ van mening dat het genderperspectief niet in de EU-begroting is geïntegreerd, aangezien essentiële elementen, zoals genderanalyse, gendergerelateerde doelstellingen, indicatoren en verantwoording via verslaglegging, grotendeels ontbreken.

36. Het CvDR vindt het jammer dat de recente mededeling “Strategie voor de financiering van de transitie naar een duurzame economie”⁽¹⁴⁾ geen genderinvalshoek bevat, met name gezien het feit dat inclusiviteit een van de vier belangrijkste gebieden is waar aanvullende maatregelen nodig zijn wil het financiële stelsel de overgang van naar een duurzame economie ten volle ondersteunen.

37. Het CvDR verzoekt de Commissie en de Raad zich voor genderbudgettering in te zetten, ervoor te zorgen dat dit op de gehele EU-begroting wordt toegepast en dat de aanbevelingen van de Europese Rekenkamer onverkort worden geïmplementeerd, ook bij de tussentijdse evaluatie van het huidige meerjarig financieel kader (MFK) en de uitvoering van de faciliteit voor herstel en veerkracht.

38. Het CvDR heeft in zijn advies “Een Unie voor gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025”⁽¹⁵⁾ gepleit voor een duidelijker verband tussen de strategie en de belangrijkste beleidsprioriteiten en -strategieën van de EU, met name de overgang naar een klimaatneutrale economie. Ook wijst het op zijn advies “De genderdimensie van de structuurfondsen en het Cohesiefonds 2021-2027, met bijzondere aandacht voor de voorbereiding van de operationele programma’s”⁽¹⁶⁾, waarin wordt gesteld dat gendergelijkheid moet worden gezien als een horizontaal criterium bij de voorbereiding van de programma’s in het kader van het cohesiebeleid, een doelstelling die met de programma’s moet worden nagestreefd, en een belangrijk element dat vereist is om de doelstellingen van het cohesiebeleid inzake een duurzame en evenwichtige ontwikkeling te verwezenlijken.

Internationaal niveau

39. Het CvDR is ingenomen met het besluit van de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) om haar genderbeleid⁽¹⁷⁾ en het uitvoeringsplan daarvan vast te stellen teneinde het genderperspectief in haar werkzaamheden te integreren.

40. Het CvDR is ingenomen met de vaststelling van een speciale agenda in het kader van het UNFCCC-proces — het uitgebreide Lima-werkprogramma inzake gender (Enhanced Lima Work Programme on Gender, LWPG) en het genderactieplan (GAP) — om het gebrek aan een genderspecifieke en genderbewuste uitvoering van klimaatbeleid aan te pakken en ervoor te zorgen dat de stem van vrouwen gehoord wordt in het mondiale debat en de internationale onderhandelingen over klimaatverandering. Vooral is het CvDR positief over de aanwijzing van nationale contactpunten voor gender en klimaatverandering (national gender & climate change focal points, NGCCFP) voor elke verdragspartij.

⁽¹²⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/660058/IPOL_BRI\(2020\)660058_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/660058/IPOL_BRI(2020)660058_EN.pdf)

⁽¹³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_NL.pdf

⁽¹⁴⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0390&qid=1635262292392&from=NL>

⁽¹⁵⁾ CDR 2016/2020.

⁽¹⁶⁾ CDR 2503/2021.

⁽¹⁷⁾ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2020/05/IPCC_Gender_Policy_and_Implementation_Plan.pdf

41. Het CvdR stelt vast dat de belangrijke dwarsverbanden tussen gendergerelateerde vraagstukken in de Verdragen van Rio ⁽¹⁸⁾ zijn erkend. Het verwijst naar de verklaring en het actieprogramma van Peking, die de meest uitvoerige leidraad en inspiratiebron vormen om gendergelijkheid te verwezenlijken. Met name wordt in aandachtsgebied K ⁽¹⁹⁾ van het actieprogramma van Peking gewezen op de grotere risico's voor vrouwen en meisjes van kwetsbare ecosystemen en de aantasting van de natuur, die nog wordt verergerd door de gevolgen van de antropogene klimaatverandering.

42. Het CvdR zou graag bevestigd zien dat in de nationaal bepaalde bijdragen (NDC's) en de regionaal en lokaal bepaalde bijdragen (RLDC's) rekening zal worden gehouden met sociale factoren en het genderperspectief.

43. Het CvdR is ingenomen met de preambule van de Overeenkomst van Parijs, waarin wordt opgeroepen tot bevordering van gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen om de opwarming van de aarde te helpen beperken. Het juicht het toe dat in de Overeenkomst van Parijs de noodzaak wordt erkend van een genderresponsieve benadering bij het nemen van adaptatiemaatregelen (artikel 7, lid 5) en capaciteitsopbouw (artikel 11, lid 2), maar betreurt het gebrek aan actie in dit verband en het ontbreken van een verder uitvoeringsplan.

Brussel, 27 januari 2022.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁸⁾ Met name het VN-verdrag inzake biologische diversiteit (CBD), het VN-raamverdrag inzake klimaatverandering (UNFCCC) en het VN-verdrag ter bestrijding van woestijnvorming (UNCCD).

⁽¹⁹⁾ https://beijing20.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/PFA_E_Final_WEB.pdf

Advies van het Europees Comité van de Regio's over het EU-actieplan “Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul”

(2022/C 270/06)

Rapporteur:	Marieke SCHOUTEN (NL/Groenen), wethouder van de gemeente Nieuwegein
Referentiedocument:	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Route naar een gezonde planeet voor iedereen — EU-actieplan: Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul COM(2021) 400 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Algemene opmerkingen

1. is ingenomen met de mededeling van de Europese Commissie over het EU-actieplan “Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul”, met de nadruk die daarin wordt gelegd op gezondheid en met de transversale aanpak. Het CvDR kijkt uit naar de aangekondigde maatregelen en voorstellen en zou graag zien dat deze onderlinge samenhang vertonen en ook consistent zijn met andere Green Deal-initiatieven.
2. De EU-wetgeving moet volledig ten uitvoer worden gelegd, met inachtneming van de in artikel 191, lid 2, VWEU verankerde beginselen (het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt).
3. Verontreiniging is een groot probleem, dat moet worden aangepakt met doeltreffende multilevel governance en een grensoverschrijdende aanpak: iedere stakeholder heeft een eigen rol en op alle niveaus zijn maatregelen nodig om te voorkomen dat lokale en regionale overheden aan het einde van de keten met negatieve effecten te maken krijgen.
4. Verontreiniging is duidelijk een symptoom van een systeem van niet-duurzame productie en consumptie dat gebaseerd is op onbeperkte groei en extractivisme en alleen kan worden aangepakt als we overschakelen naar een circulaire economie.
5. Als uitgangspunt zijn de zes hoofddoelstellingen voor 2030 een goede zaak, maar helaas is het merendeel ervan niet nieuw. Er is behoefte aan meer ambitie en meer maatregelen; de Commissie zou een proces op gang moeten brengen waarbij de doelstellingen continu worden herzien en aan de visie voor 2050 worden aangepast, en daarbij zou zij het CvDR moeten betrekken.
6. Op Europees niveau vereisen deze doelstellingen een ambitieuze en geïntegreerde aanpak — met systematische aandacht voor milieukwesties over beleidsgrenzen heen — waarbij de ambities, tijdschema's, procedures en instrumenten van diverse milieumaatregelen met elkaar worden verbonden.
7. Het is een goede zaak dat gezondheid een van de belangrijkste aspecten vormt van het actieplan om de vervuiling tot nul terug te brengen. De integratie van milieugerelateerde gezondheidsrisico's is van cruciaal belang voor het doorvoeren van de veranderingen die nodig zijn om de blootstelling aan milieustressoren te verminderen, met name voor mensen die in kwetsbare omstandigheden leven ⁽¹⁾, aangezien vervuiling wereldwijd de belangrijkste milieuoorzaak van ziekten en vroegtijdige sterfte is.

⁽¹⁾ EEA Report No 22/2018: Unequal exposure and unequal impacts.

8. Het CvdR herhaalt dat het Parlement, de Raad en de Commissie rekening moeten houden met de voorstellen voor het terugdringen van de verontreiniging tot nul die burgers in het kader van de Conferentie over de toekomst van Europa hebben ingediend, en ervoor moeten zorgen dat in dit verband ambitieuze nieuwe regels worden toegepast.

9. Na de pandemie moet het herstel in het teken staan van het “één gezondheid”-beginsel, dat de verwevenheid tussen de gezondheid van mens, milieu en dier onderkent. Om tot duurzaamheid en gezonde regio's te kunnen komen, moet dit beginsel prominent aanwezig zijn in doelstellingen en wetgeving.

Meer preventie aan de bron

10. Het CvdR is ingenomen met de nieuwe hiërarchie van nul verontreiniging in de vorm van een “omgekeerde piramide”, maar betreurt het dat er slechts minimale aandacht wordt besteed aan “herstel en vergoeding van schade door verontreiniging”.

11. Lokale en regionale overheden spelen een cruciale rol bij de omzetting van dit actieplan in concrete maatregelen, maar kunnen die rol alleen vervullen als er op EU-niveau een preventieve aanpak met doeltreffend bronbeleid wordt toegepast.

12. De herziening van de richtlijn inzake industriële emissies en de ambitieuzere aanpak om emissies aan de bron terug te dringen zijn een goede zaak. De richtlijn inzake industriële emissies moet de doelstellingen van de circulaire economie helpen verwezenlijken.

13. Het CvdR wijst er eens te meer op dat emissieregels bijzonder doeltreffend zijn en dat aanscherping ervan daarom meer aandacht zou moeten krijgen, als een betere manier om emissies aan de bron terug te dringen.

14. Het CvdR steunt de internationale werkzaamheden op het gebied van beste beschikbare technieken (BBT), waaronder ook opkomende technologieën vallen, om industriële emissies te verminderen en daarbij het brede scala aan emissieniveaus in te dammen, zodat er op internationaal niveau een gelijk speelveld tot stand wordt gebracht.

15. Er zou vaart moeten worden gezet achter de herziening en handhaving van de vereisten in BBT-referentie-documenten (BREF) voor verschillende industriële vervuilers, en bij de herziening van de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (IPPC) zouden de emissievoorschriften moeten worden aangescherpt.

16. Het CvdR beklemtoont het belang van het “initiatief inzake duurzame producten”, dat werd geïntroduceerd in het actieplan voor de circulaire economie en betrekking heeft op de manier waarop producten gedurende hun hele levenscyclus — van materiaalwinning en -productie tot gebruik en recycling — het milieu verontreinigen. Wel zou het graag zien dat in meer concrete bewoordingen wordt aangegeven hoe dit initiatief zou kunnen bijdragen aan het actieplan.

Het beginsel dat de vervuiler betaalt kracht bijzetten

17. Maatregelen zouden niet alleen een zaak van regeringen moeten zijn: voor alle sectoren is een belangrijke rol weggelegd bij de bestrijding van verontreiniging en het herstel van milieuschade aan de bron.

18. Alle producten en goederen die de EU binnenkomen, zouden moeten voldoen aan de in de EU geldende milieunormen. Is dat niet het geval, dan moet het Europese beginsel dat “de vervuiler betaalt” worden toegepast.

19. Het “de vervuiler betaalt”-beginsel is de hoeksteen van het milieubeleid van de EU en komt erop neer dat vervuilers de kosten moeten betalen van maatregelen die worden genomen om vervuiling te voorkomen, binnen de perken te houden en te verhelpen.

20. In een verslag van de Europese Rekenkamer ⁽²⁾ wordt vastgesteld dat de reikwijdte en de toepassing van het “de vervuiler betaalt”-beginsel te wensen overlaten en dat regeringen momenteel vaak opdraaien voor de schoonmaakkosten.

---

(2) Speciaal verslag 12/2021: Het beginsel “de vervuiler betaalt”: inconsistente toepassing in de milieubeleidslijnen en -acties van de EU.

21. Het “de vervuiler betaalt”-beginsel zou beter moeten worden ingebed in de milieuwetgeving, met name door de emissiegrenswaarden te verlagen om restverontreinigingen verder te verminderen en door diffuse verontreiniging uit alle bronnen, inclusief de landbouw, aan te pakken.

22. Door de producentenverantwoordelijkheid voor de milieu- en verwijderingskosten van alle consumptiegoederen en verpakkingsmaterialen uit te breiden moeten producenten wettelijk en financieel aansprakelijk worden gesteld voor de mitigatiemaatregelen die nodig zijn om vervuiling in de hele waardeketen aan te pakken.

Betere uitvoering en monitoring

23. Als de EU er niet in slaagt de doelstellingen van haar milieuwetgeving te verwezenlijken, zullen haar kosten en gederfde baten jaarlijks ongeveer 55 miljard EUR bedragen ⁽³⁾.

24. Niet alle verontreinigende stoffen zijn even schadelijk voor de menselijke gezondheid en het milieu; een risicoanalyse kan het mogelijk maken om de ecologische en economische aspecten beter op elkaar af te stemmen.

25. Lokale en regionale overheden spelen een cruciale rol bij de uitvoering van milieu- en industriebeleid en beschikken over ruime bevoegdheden voor de handhaving van maatregelen ter bestrijding van verontreiniging. In dit verband verdient vlaggenschipinitiatief 5 “Samen een samenleving zonder verontreiniging handhaven” alle bijval.

26. Uit een analyse ⁽⁴⁾ van het Europees Milieuagentschap (EMA) blijkt dat suboptimale tenuitvoerlegging van milieuwetgeving meestal het gevolg is van inefficiënte coördinatie tussen autoriteiten, tekortschietende administratieve capaciteit, onvoldoende financiering, gebrek aan kennis en gegevens, ontoereikende nalevingsmechanismen en te weinig beleidsintegratie. Het stakeholdersplatform voor een samenleving zonder verontreiniging zou zich moeten inzetten voor een betere coördinatie tussen alle overheidsniveaus en tussen verschillende beleidsterreinen. Het CvdR is zeer ingenomen met dit nieuwe platform en met de rol die het daar zelf in speelt; daarmee wordt onderkend hoe belangrijk lokale en regionale overheden zijn voor het streven om vervuiling tot nul terug te dringen.

27. In deel 3.1 van het actieplan wordt helaas geen gewag gemaakt van de lokale en regionale dimensie. Het CvdR zou daarom graag zien dat de rol van lokale en regionale overheden prominenter wordt vermeld en wijst er eens te meer op dat lokale en regionale overheden financiële en technische ondersteuning nodig hebben om de doelstellingen concreet te kunnen verwezenlijken.

28. Meer wetgeving is op zichzelf niet genoeg om uitvoeringsproblemen op te lossen. Ondersteuningsmechanismen, capaciteitsopbouw voor lokale en regionale overheden, kennisdeling en innovatie zijn essentieel om aan streefwaarden en normen te kunnen voldoen.

29. Er kan gebruik worden gemaakt van EU-initiatieven zoals de partnerschappen in het kader van de stedelijke agenda, en er moet worden overwogen om ter ondersteuning van de uitvoering actief nieuwe overkoepelende milieu-partnerschappen op te zetten.

30. Het CvdR juicht de ontwikkeling van een geïntegreerd kader voor de monitoring van en vooruitzichten voor een samenleving zonder verontreiniging toe en dringt erop aan om alle relevante gegevens te verzamelen, te harmoniseren en voor iedereen beschikbaar te stellen. Het is van groot belang dat dit kader in overeenstemming wordt gebracht met het nieuwe monitoringkader dat als onderdeel van het milieuactieprogramma is gepland.

Ondersteuning voor lokale en regionale maatregelen om verontreiniging tot nul terug te dringen

31. Het CvdR is ingenomen met het streven van de Commissie om samen te werken met steden en regio's in het kader van de Green City Accord-, de Groene Hoofdstad- en de Green Leaf-prijs en het Europees Jaar van Groenere Steden, aangezien deze stimulansen bieden voor verbeteringen.

⁽³⁾ Study 2019: The costs of not implementing EU environmental law.

⁽⁴⁾ EMA, Environmental indicator report 21/2017.

32. Een gebiedsgerichte aanpak is geboden. Er moeten niet alleen voor stedelijke gemeenschappen specifieke beleidsmaatregelen komen, maar ook voor andere soorten gemeenschappen, afhankelijk van de geografische omstandigheden.

33. Verbeteringen van het milieu door middel van ruimtelijke ordening, zoals de uitbreiding van groene en blauwe ruimten van hoge kwaliteit in stedelijke gebieden, bieden een “drievoudige winst”: zij beperken de milieuverontreiniging en ondersteunen de biodiversiteit, komen de gezondheid en het welzijn van stadsbewoners ten goede en bevorderen de sociale cohesie en de integratie ⁽⁵⁾.

34. Het CvdR onderstreept het belang van op de natuur gebaseerde oplossingen (NBS), aangezien deze duurzame, kosteneffectieve oplossingen kunnen bieden die economische kansen, werkgelegenheid en voordelen voor de volksgezondheid en het welzijn opleveren. De lokale en regionale overheden moeten technische ondersteuning, kennisuitwisseling en capaciteitsopbouw krijgen, zodat zij bij hun overheidsopdrachten rekening kunnen houden met de nevenvoordelen.

35. Het CvdR onderschrijft de sectoroverschrijdende aanpak om actieplannen op het gebied van geluidshinder en luchtkwaliteit in gemeenten beter te combineren met plannen voor duurzame stedelijke mobiliteit (SUMP), teneinde de situatie op het gebied van geluidshinder en luchtkwaliteit te verbeteren door voor een aantrekkelijk openbaar vervoer te zorgen en fietsen en wandelen doeltreffend te promoten.

36. Het CvdR steunt de lancering en voortdurende ondersteuning van Living Labs voor groene digitale oplossingen en slimme oplossingen zonder verontreiniging. Lokale digitale technologieën kunnen de aanzet geven tot lokale en regionale acties voor groene en digitale transformatie. Overheidscontrole over digitalisering is onontbeerlijk, omdat duurzame ontwikkeling en de digitale wereld inmiddels onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

37. Ook de uitwisseling van gegevens over duurzaamheid zou deel moeten gaan uitmaken van de Europese dataruimte, zodat waardeketens kunnen bijdragen aan de vergroening van de industrie. Wanneer op EU-niveau normen worden vastgesteld voor de opslag en uitwisseling van gegevens, zijn er bovendien gegarandeerd gegevens beschikbaar om de verontreiniging tot nul terug te brengen.

38. Het is toe te juichen dat de Europese Commissie samen met het CvdR een scorebord van de groene prestaties van EU-regio's wil opzetten, dat dan de basis zal vormen voor de nieuwe prijs voor de Groene Regio van het Jaar.

Specifieke kwesties

Lucht

39. Luchtverontreiniging is het grootste met het milieu samenhangende gezondheidsrisico in de EU; per jaar kunnen er 400 000 vroegtijdige sterfgevallen aan worden toegeschreven ⁽⁶⁾.

40. Het CvdR wijst er eens te meer op ⁽⁷⁾ dat voor een doeltreffend beleid voor luchtkwaliteit maatregelen en samenwerking op mondiaal, Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau nodig zijn. In overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel draait het bij de uitvoering hiervan voornamelijk om nationale, regionale en lokale maatregelen die zijn toegesneden op specifieke omstandigheden.

41. De Commissie is terecht van plan om de luchtkwaliteitsnormen van de EU beter af te stemmen op de meest recente aanbevelingen van de WHO en om, ter ondersteuning van lokale en regionale overheden, de bepalingen inzake monitoring, modellering en luchtkwaliteitsplannen aan te scherpen. Met name moeten de bepalingen inzake monitoring, modellering en luchtkwaliteitsplannen beter op elkaar worden afgestemd.

42. Het CvdR stelt voor om de WHO-streefwaarden voor 2021 te hanteren als een doelstelling die in 2050 gerealiseerd moet zijn, maar om de aanbevolen waarden *niet* als grenswaarden te gebruiken, aangezien veel lidstaten nog niet aan de huidige grenswaarden voldoen.

⁽⁵⁾ Healthy environment, healthy lives: How the environment influences health and well-being in Europe.

⁽⁶⁾ EEA: Air Quality in Europe — 2020 report.

⁽⁷⁾ De toekomst van het EU-beleid inzake schone lucht in het kader van de ambitie om de vervuiling tot nul terug te brengen.

43. De Europese Commissie zou rekening moeten houden met de conclusies van de raadpleging van de regionale hubs van het CvDR, die betrekking had op de tenuitvoerlegging van de EU-richtlijnen inzake luchtkwaliteit, de richtlijnen inzake de nationale emissieplafonds (NEC) en het uitvoeringsverslag van het Europees Parlement⁽⁸⁾, waarin de luchtkwaliteitsrichtlijnen “een deels doeltreffend instrument dat verbetering behoeft” worden genoemd.

44. De pandemie heeft voor dynamiek gezorgd door een modal shift aan te moedigen en meer ruimte op de weg vrij te maken voor lopen en fietsen — en meer groene ruimte — waardoor een terugkeer naar door auto's gedomineerde steden met hoge niveaus van luchtverontreiniging wordt voorkomen.

45. Er zijn extra inspanningen nodig om het niveau van geurhinder terug te dringen; aangezien de richtlijn inzake industriële emissies betrekking heeft op alle soorten emissies, is zij in de ogen van het CvDR het belangrijkste instrument om geurhinder te bestrijden. Het CvDR onderstreept het belang van burgerwetenschap en publieke participatie om de problemen op het gebied van geurhinder aan te pakken. Een meerlagige aanpak, met de inbreng van verschillende belanghebbenden, kan burgers in staat stellen mee te beslissen over hun leefomgeving, en kan beleidsmakers en sectoren die geurhinder veroorzaken, helpen om met kennis van zaken beslissingen te nemen en dit probleem efficiënter aan te pakken.

Water

46. Het CvDR is ingenomen met de doelstelling om de hoeveelheid microplastics die in het milieu terecht komt met 30 % te verminderen. De Europese Commissie zou duidelijke definities van microplastics moeten geven, maar ook, met voorstellen voor strengere maatregelen tegen het opzettelijk laten vrijkomen van microplastics en gebonden textielvlies, aan de bron moeten helpen voorkomen dat deze stoffen in het milieu belanden.

47. Het CvDR acht de herziening van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater een goede zaak en steunt het initiatief om deze richtlijn te gebruiken om waardevolle nutriënten terug te winnen alsook het initiatief om te kijken naar “opkomende” stoffen zoals farmaceutische residuen en microplastics.

48. Het is aan te bevelen de doeltreffendheid van deze maatregelen te beoordelen en na te gaan welke investeringen nodig zijn voor geneesmiddelen en microplastics, en gericht hotspots aan te pakken wanneer er risico's zijn voor de ecologie of voor drinkwaterbronnen.

49. Het CvDR pleit ervoor stoffen in het oppervlakte- en grondwater in de gaten te houden met behulp van innovatieve monitoring- en evaluatietechnieken en de bevindingen mee te laten wegen bij de herziening van de richtlijn prioritaire stoffen en de grondwaterrichtlijn. Informatie over lozingen in stroomgebieden moet worden uitgewisseld, omdat emissies van verontreinigende stoffen ook stroomafwaarts gevolgen hebben.

50. Het CvDR is bezorgd over het feit dat in de EU nog steeds weinig water wordt herbruikt en wijst erop dat het in dit verband nuttig zou kunnen zijn om het toepassingsgebied van de EU-verordening inzake minimumeisen voor hergebruik van water uit te breiden tot het gebruik van water voor de irrigatie van groene ruimten in stedelijke gebieden, parken, tuinen en openbare ruimten (bv. voor recreatie of sport).

Geluidshinder

51. Elk jaar gaan één miljoen gezonde levensjaren verloren door het effect van geluidshinder op de gezondheid⁽⁹⁾. Om dit groeiende volksgezondheidsprobleem aan te pakken, is het van cruciaal belang dat geluidshinder van wegen wordt aangepakt.

52. Ter ondersteuning van lokale en regionale maatregelen om geluidshinder door wegen, spoorwegen en luchthavens te verminderen moet op Europees niveau worden gezorgd voor een betere uitvoering en handhaving van de voorschriften van de richtlijn omgevingslawaai voor het in kaart brengen en rapporteren van deze vorm van geluidshinder.

53. De Commissie zou moeten nagaan of het zinvol is de richtlijn omgevingslawaai te herzien om ambitieuze bindende doelstellingen voor geluidsreductie vast te stellen en aldus dichterbij de door de WHO aanbevolen grenswaarden te komen. Ook zou er een routekaart voor maatregelen van alle stakeholders moeten worden opgesteld.

⁽⁸⁾ Resolutie van het Europees Parlement van 25 maart 2021 over de tenuitvoerlegging van de richtlijnen inzake luchtkwaliteit: Richtlijn 2004/107/EG en Richtlijn 2008/50/EG (2020/2091(INI)) (PB C 494 van 8.12.2021, blz. 64).

⁽⁹⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/health-risks-caused-by-environmental>

54. Een verschuiving van de aandacht van maatregelen tegen geluidshinder naar maatregelen die lawaai geheel en al voorkomen, zoals steun voor duurzame vervoerswijzen zoals lopen en fietsen, is van cruciaal belang om te komen tot een significante en langdurige vermindering van lawaai.

Bodem

55. Het is van het grootste belang dat de regels inzake de kwaliteit en oorsprong van de bodem daadwerkelijk afdwingbaar zijn. In dit verband is een uniform bewijs inzake de oorsprong en de kwaliteit van de bodem in de lidstaten van cruciaal belang; hiermee krijgen de lokale en regionale overheden namelijk de mogelijkheid een einde te maken aan het vervoer en gebruik van verontreinigde grond over de regiogrenzen heen, een fenomeen waardoor de vervuiler niet ter verantwoording kan worden geroepen.

56. Het CvdR benadrukt hoe belangrijk een gezonde bodem is voor welzijn en welvaart en is voorstander van een preventieve en op risico's gebaseerde aanpak van bodemverontreiniging. De nadruk moet niet alleen liggen op de chemische kwaliteit, maar ook op de fysische en biologische bodemgesteldheid.

57. Plastic dat op stortplaatsen terechtkomt, laat giftige chemicaliën in de bodem en het grondwater sijpelen. Indien slecht beheerd vervuult plastic het land, waterwegen en oceanen. Giftige additieven en microplastics in regen, de bodem, waterwegen, oceanen en op bergtoppen kunnen niet worden verwijderd door recycling, storten of verbranden. Alleen wettelijk bindende grenswaarden voor de wereldwijde productie van kunststoffen voor essentiële toepassingen kunnen doorslaggevend zijn.

58. Het CvdR is ingenomen met de EU-bodemstrategie en de aangekondigde EU-wet inzake bodemgezondheid, aangezien het ondersteunen van bodembescherming door middel van een Europees kader een cruciale stap is op weg naar klimaatneutraliteit, herstel van de biodiversiteit, het terugbrengen van de verontreiniging tot nul en een gezond en duurzaam voedselsysteem. Ook zou er bij de uitvoering van maatregelen door de lidstaten in het kader van het actieplan en de nieuwe bodemstrategie ruimte moeten zijn voor flexibiliteit, gezien de grote regionale verschillen op het gebied van ruimtelijke ordening, landschap, bodem(samenstelling) en bodemgebruik.

59. Het CvdR is ingenomen met de inspanningen van de Commissie om landbouwers te adviseren minder vervuilende praktijken toe te passen en ammoniak- en nitraatmissies te verminderen. Ook andere emissies van de landbouwsector, zoals fosfaten, metalen, pesticiden en geneesmiddelen, zijn vermeldenswaard.

60. Diffuse historische emissies verdienen bijzondere aandacht. Soms is het ondoenlijk om aan nieuwe normen te voldoen, met als gevolg dat er beperkingen worden opgelegd aan het gebruik van verontreinigde gebieden. Daarom moet een brongerichte aanpak worden gecombineerd met een strategie om deze bronnen van verontreiniging te elimineren.

Gevaarlijke stoffen

61. Het CvdR pleit voor maatregelen ter vermindering van chemicaliën voordat zij in de keten terechtkomen; hieronder vallen ook regelingen voor het veilige gebruik van stoffen die op de markt worden gebracht. De EU moet chemische stoffen reguleren op basis van hun intrinsieke schadelijke eigenschappen voor mens en milieu, ook als er sprake is van wetenschappelijke onzekerheid, waarbij zij blootstellingsrisico en het maatschappelijke nut van deze stoffen in aanmerking dient te nemen en onaanvaardbare risico's moet identificeren en uitsluiten.

62. Reach is het belangrijkste instrument voor het toezicht op gevaarlijke stoffen die in het milieu terechtkomen. Het is van essentieel belang dat meer gebruik wordt gemaakt van de autorisatie- en beperkingsprocedures van Reach en dat er meer zeer zorgwekkende stoffen in kaart worden gebracht voor de kandidaatslijst.

63. Er zijn beperkingen op EU-niveau nodig voor problematische toepassingen van gevaarlijke poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) en de emissies daarvan. Vele PFAS zijn zeer zorgwekkend, omdat zij uiterst persistent zijn en schadelijk voor de menselijke gezondheid en het milieu.

64. Momenteel heerst er een gebrek aan kennis over de (eco)-toxicologische gevolgen van veel gevaarlijke stoffen voor of via het milieu. Wetenschappelijke gegevens over de gevolgen van chemische stoffen voor het milieu en de gezondheid moeten voortdurend worden bijgewerkt en gevolgd, en moeten toegankelijk worden gemaakt, met name wat de risico's voor mens en milieu betreft.

Brussel, 27 januari 2022.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Vorbereidende handelingen)

COMITÉ VAN DE REGIO'S

148E CVDR-ZITTING (VOLLEDIG OP AFSTAND VIA INTERACTIO), 26.1.2022-27.1.2022

Advies van het Europees Comité van de Regio's over "Naar emissievrij wegvervoer: de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en de aanscherping van de CO₂-emissienormen"

(2022/C 270/07)

Rapporteur:	Adrian Teban (RO/EVP), burgemeester van Cugir, district Alba
Referentiedocumenten:	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en tot intrekking van Richtlijn 2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad COM(2021) 559 final Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2019/631 wat betreft de aanscherping van de CO ₂ -emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen overeenkomstig de verhoogde klimaatambitie van de Unie COM(2021) 556 final Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Een strategisch uitrolplan met een reeks aanvullende maatregelen om de snelle uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen te ondersteunen COM(2021) 560 final

I. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2019/631 wat betreft de aanscherping van de CO₂-emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen overeenkomstig de verhoogde klimaatambitie van de Unie

COM(2021) 556 final

Wijzigingsvoorstel 1

Overweging 9

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(9) [...] De ambitieuzere normen voor CO₂-emissiereductie en de bijbehorende streefcijfers voor het gehele wagenpark zijn technologieneutraal. Er zijn en blijven verschillende technologieën beschikbaar om het streefdoel van een volledig emissievrije wagenpark te bereiken. Emissievrije voertuigen omvatten momenteel elektrische voertuigen op accu's, brandstofcel- en andere door waterstof aangedreven voertuigen, en de technologische innovatie zet zich verder voort. Emissievrije en emissiearme voertuigen, waartoe ook goed presterende hybride elektrische voertuigen behoren, kunnen een rol blijven spelen in het transitietraject.</p>	<p>(9) [...] De ambitieuzere normen voor CO₂-emissiereductie en de bijbehorende streefcijfers voor het gehele wagenpark zijn alleen technologieneutraal indien zij rekening houden met de CO₂-emissies van de gebruikte brandstof — ook in verband met de productie ervan. Er zijn en blijven verschillende technologieën beschikbaar om het streefdoel van een volledig emissievrije wagenpark te bereiken. Emissievrije voertuigen omvatten momenteel elektrische voertuigen op accu's, brandstofcel- en andere door waterstof aangedreven voertuigen, en de technologische innovatie zet zich verder voort. Emissievrije en emissiearme voertuigen, waartoe ook goed presterende hybride elektrische voertuigen en voertuigen op hernieuwbare e-brandstoffen, geavanceerde biobrandstoffen en biogas behoren, kunnen een rol blijven spelen in het transitietraject.</p>

Motivering

Emissiearme voertuigen en brandstoffen zoals geavanceerde biobrandstoffen moeten in aanmerking worden genomen in een regionale context waar emissievrije elektrische voertuigen moeilijk kunnen worden uitgerold. Zie het wijzigingsvoorstel hieronder.

Wijzigingsvoorstel 2

Voorstel voor een nieuwe overweging na overweging 9:

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>(9 bis) <i>Specifieke kenmerken van regio's (zoals geografische ligging, klimatologische omstandigheden) kunnen het moeilijk maken om auto's en lichte wegvoertuigen volledig te elektrificeren. In dergelijke regio's kunnen hernieuwbare e-brandstoffen, biobrandstoffen en hybride voertuigen, hoewel zij niet voldoen aan de definitie van nul uitlaatemissies, over het geheel genomen een gunstigere en flexibelere CO₂-emissieprestatie hebben dan voertuigen zonder uitlaatemissies, waardoor zij na 2035 niet van de interne markt mogen worden uitgesloten. De Europese Commissie moet derhalve nagaan hoe voertuigen met hernieuwbare e-brandstoffen, biobrandstofvoertuigen en hybride voertuigen in aanmerking kunnen worden genomen bij de vaststelling van de voor het gehele wagenpark geldende streefcijfers waaraan voertuigfabrikanten moeten voldoen voordat deze doelstelling operationeel wordt. De bovengenoemde soorten regio's zouden specifiek advies moeten krijgen over de wijze waarop de doelstelling van klimaatneutrale mobiliteit kan worden bereikt. Voorts zouden zij gerichte steun moeten ontvangen uit de verschillende EU-fondsen.</i></p>

Motivering

Regio's waar het door geografische of klimatologische omstandigheden moeilijk is om alle wegvoertuigen volledig te elektrificeren, moeten worden ondersteund.

Wijzigingsvoorstel 3

Overweging 11

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(11) De doelstellingen in de herziene CO₂-prestatienormen moeten vergezeld gaan van een Europese strategie om de uitdagingen als gevolg van de opschaling van de productie van emissievrije voertuigen en aanverwante technologieën, de behoefte aan bij- en omscholing van werknemers in de sector en de economische diversificatie en omvorming van activiteiten te ondervangen. Waar passend moet financiële steun op het niveau van de EU en de lidstaten worden overwogen om particuliere investeringen aan te trekken, onder meer via het Europees Sociaal Fonds Plus, het Fonds voor een rechtvaardige transitie, het innovatiefonds, de faciliteit voor herstel en veerkracht en andere instrumenten in het meerjarig financieel kader en NextGenerationEU, en in overeenstemming met de staatssteunregels. De herziene regels inzake staatssteun op het gebied van milieu en energie zullen de lidstaten in staat stellen bedrijven te helpen hun productieprocessen koolstofvrij te maken en groenere technologieën toe te passen in het kader van de nieuwe industriestrategie.</p>	<p>(11) De doelstellingen in de herziene CO₂-prestatienormen moeten vergezeld gaan van een Europees mechanisme voor een rechtvaardige transitie van de automobielsector en -regio's om de uitdagingen als gevolg van de opschaling van de productie van emissievrije voertuigen, de groene transitie in de automobielsector, de toeleveringsindustrie voor de automobielsector en aanverwante technologieën, de behoefte aan bij- en omscholing van werknemers in de sector en de economische diversificatie en omvorming van activiteiten te ondervangen. Dit Europees mechanisme voor een rechtvaardige transitie van de automobielsector en -regio's moet financiële steun op het niveau van de EU verstrekken, in de toekomst via aanvullende middelen en op dit moment middels een gecoördineerd gebruik van fondsen zoals het Sociaal Klimaatfonds, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Fonds voor een rechtvaardige transitie, het innovatiefonds, de faciliteit voor herstel en veerkracht en andere instrumenten in het meerjarig financieel kader en NextGenerationEU of de regeling voor een rechtvaardige transitie in het kader van InvestEU, en in overeenstemming met de staatssteunregels en aangevuld via programma's in de lidstaten. De herziene regels inzake staatssteun op het gebied van milieu en energie zullen de lidstaten in staat stellen bedrijven te helpen hun productieprocessen koolstofvrij te maken en groenere technologieën toe te passen in het kader van de nieuwe industriestrategie.</p>

Motivering

Een wetgevingsvoorstel met dermate verstrekkende gevolgen voor werknemers, industrie en regio's moet voorzien in een concreet mechanisme voor een rechtvaardige transitie voor de Europese automobiel- en toeleveringsindustrie en de regio's waar zij gevestigd zijn. Het effect zal vooral voelbaar zijn op regionaal niveau, waar omscholing in samenwerking met de sector moet plaatsvinden. Een dergelijk mechanisme moet de hele automobielsector omvatten en gebaseerd zijn op gegevens die de territoriale impact van de wetgeving duidelijk in kaart brengen.

Dit wijzigingsvoorstel hangt samen met de wijzigingsvoorstellen 4 en 6.

Wijzigingsvoorstel 4

Overweging 24

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(24) De mogelijkheid om de inkomsten uit de bijdragen voor overtollige emissies toe te wijzen aan een specifiek fonds of een relevant programma is geëvalueerd zoals voorgeschreven in artikel 15, lid 5, van Verordening (EU) 2019/631, met de conclusie dat dit de administratieve lasten aanzienlijk zou doen toenemen, maar de automobielsector niet rechtstreeks bij zijn transitie zou helpen. De inkomsten uit de bijdragen voor overtollige emissies moeten daarom overeenkomstig artikel 8, lid 4, van Verordening (EU) 2019/631 als ontvangsten voor de algemene begroting van de Unie worden beschouwd.</p>	<p>(24) De mogelijkheid om de inkomsten uit de bijdragen voor overtollige emissies toe te wijzen aan een specifiek fonds of een relevant programma is geëvalueerd zoals voorgeschreven in artikel 15, lid 5, van Verordening (EU) 2019/631, met de conclusie dat dit de administratieve lasten aanzienlijk zou doen toenemen, maar de automobielsector niet rechtstreeks bij zijn transitie zou helpen. De inkomsten uit de bijdragen voor overtollige emissies moeten daarom overeenkomstig artikel 8, lid 4, van Verordening (EU) 2019/631 als ontvangsten voor de algemene begroting van de Unie worden beschouwd. Het in overweging 11 genoemde “Europees mechanisme voor een rechtvaardige transitie van de automobielsector en -regio’s” moet echter voorzien in gerichte financiering voor regio’s uit bestaande fondsen, op basis van een gedetailleerde inventarisatie van de territoriale gevolgen van deze wetgeving. Bij de tussentijdse evaluatie van het meerjarig financieel kader wordt bij voorrang gekeken naar de bundeling van de beschikbare middelen uit bovengenoemde bronnen in het “Europees mechanisme voor een rechtvaardige transitie van de automobielsector en de regio’s”.</p>

Motivering

Een “Europees mechanisme voor een rechtvaardige transitie van de automobielsector en -regio’s” is noodzakelijk om de toeleveringsindustrie van de automobielsector, die in veel Europese regio’s een belangrijke economische sector vormt, te ondersteunen. Terwijl OEM’s (Original Equipment Manufacturers — fabrikanten van originele uitrusting) wellicht beter voorbereid zijn op de komende veranderingen, beschikken mogelijk niet alle actoren in de toeleveringsketen, die voornamelijk uit kleine en middelgrote ondernemingen (kmo’s) bestaat, over de strategische en interne financiële capaciteit om de vaardigheden en productie aan te passen aan de veranderingen in de waardeketen van de automobielsector. In vergelijking met het thans overeengekomen bedrag van 17,5 miljard EUR zouden extra middelen nodig kunnen zijn voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF, Just Transition Fund) om de ingrijpende veranderingen die het “Klaar voor 55”-pakket met zich mee zal brengen, op adequate wijze te kunnen aanpakken.

Dit wijzigingsvoorstel hangt samen met de wijzigingsvoorstellen 3 en 6.

Wijzigingsvoorstel 5

Artikel 1, punt 9

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>9) Het volgende artikel 14 bis wordt ingevoegd:</p> <p>“Artikel 14 bis</p> <p>Voortgangsverslag</p> <p>Uiterlijk op 31 december 2025, en vervolgens om de twee jaar, brengt de Commissie verslag uit over de vooruitgang op de weg naar emissievrije wegmobiliteit. In het verslag wordt met name nagegaan en beoordeeld of er aanvullende maatregelen nodig zijn om de transitie te vergemakkelijken, onder meer in de vorm van financiële middelen.</p> <p>In de verslaglegging houdt de Commissie rekening met alle factoren die bijdragen tot een kostenefficiënte vooruitgang in de richting van klimaatneutraliteit tegen 2050. Hiertoe behoren de uitrol van emissievrije en emissiearme voertuigen, de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen voor de uitrol van oplaad- en tankinfrastructuur, zoals vereist uit hoofde van de verordening inzake infrastructuur voor alternatieve brandstoffen, de potentiële bijdrage van innovatietechnologieën en duurzame alternatieve brandstoffen voor het bereiken van klimaatneutrale mobiliteit, de gevolgen voor de consument, de vooruitgang in de sociale dialoog en de aspecten om een economisch levensvatbare en sociaal rechtvaardige transitie naar emissieloze wegmobiliteit verder te faciliteren.”</p>	<p>9) Het volgende artikel 14 bis wordt ingevoegd:</p> <p>“Artikel 14 bis</p> <p>Voortgangsverslag</p> <p>Uiterlijk op 31 december 2023, en vervolgens om de twee jaar, brengt de Commissie verslag uit over de vooruitgang op de weg naar emissievrije wegmobiliteit. In het verslag wordt met name nagegaan en beoordeeld of er aanvullende maatregelen nodig zijn om de transitie te vergemakkelijken, onder meer in de vorm van financiële middelen. Deze beoordeling is gebaseerd op een territoriale effectbeoordeling waarin op NUTS 2-niveau de uitdagingen voor elke regio worden vastgesteld en wordt aangegeven hoe de risico's in verband met deze uitdagingen kunnen worden beperkt.</p> <p>In de verslaglegging houdt de Commissie rekening met alle factoren die bijdragen tot een kostenefficiënte vooruitgang in de richting van klimaatneutraliteit tegen 2050. Hiertoe behoren de uitrol van emissievrije en emissiearme voertuigen, de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen voor de uitrol van oplaad- en tankinfrastructuur, zoals vereist uit hoofde van de verordening inzake infrastructuur voor alternatieve brandstoffen, de potentiële bijdrage van innovatietechnologieën en duurzame alternatieve brandstoffen voor het bereiken van klimaatneutrale mobiliteit, de vooruitgang en impact op regionaal (NUTS 2) niveau, de gevolgen voor de consumenten, met inbegrip van consumenten uit kwetsbare groepen, de vooruitgang in de sociale dialoog en de aspecten om een economisch levensvatbare en sociaal rechtvaardige transitie naar emissieloze wegmobiliteit verder te faciliteren.”</p>

Motivering

De impact van de wetgeving zal vooral voelbaar zijn op regionaal niveau en de Commissie zal de uitdagingen en risico's in verband met deze transitie aanpakken door de territoriale impact nauwkeurig in kaart te brengen.

Wijzigingsvoorstel 6

Artikel 1, punt 10, letter b)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>10) Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:</p> <p>b) de leden 2 tot en met 5 worden geschrapt;</p>	<p>10) Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:</p> <p>b) de leden 2 tot en met 4 worden geschrapt;</p> <p>c) <i>lid 5 wordt vervangen door:</i></p> <p>5. Om ervoor te zorgen dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten en deze transitie sociaal rechtvaardig verloopt, stelt de Commissie een “mechanisme voor een rechtvaardige transitie” voor de automobielsector voor, met inbegrip van een dialoog op verschillende niveaus met de betrokken lokale en regionale overheden, rekening houdend met de territoriale gevolgen van deze verordening wat betreft de transformatie van de automobielproductie- en toeleveringsindustrie en de gevolgen voor de regionale economische structuren en de werknemers in de automobielsector.</p>

Motivering

Hoewel de vigerende verordening voorziet in de mogelijke invoering van een programma voor financiële steun voor een rechtvaardige transitie, moet dit aspect met het wetgevingsvoorstel worden geschrapt. Het oorspronkelijke idee om een rechtvaardige transitie te financieren via inkomsten uit de bijdragen voor overtollige emissies volstaat wellicht niet om een rechtvaardige transitie voor alle automobielregio's te waarborgen en biedt wellicht niet de garantie dat er constant financiële middelen beschikbaar zijn in de begroting.

Het JTF alleen, waarvoor thans een bedrag van 17,5 miljard EUR is overeengekomen, zou ook onvoldoende kunnen zijn om de uitdagingen van het “Klaar voor 55” -pakket aan te pakken. Daarom wordt voorgesteld een coördinatiemechanisme in het leven te roepen voor een rechtvaardige transitie van de automobielsector en -regio's, waarbij gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden van de bestaande fondsen.

Dit wijzigingsvoorstel hangt samen met de wijzigingsvoorstellen 3 en 4.

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en tot intrekking van Richtlijn 2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad

COM(2021) 559 final

Wijzigingsvoorstel 7

Overweging 9

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>[...] De op afstand gebaseerde doelstellingen voor het TEN-T-netwerk moeten een volledige dekking van de hoofdwegennetten van de Unie met elektrische laadpunten waarborgen en naadloos vervoer doorheen de Unie mogelijk maken.</p>	<p>[...] De op afstand gebaseerde doelstellingen voor het TEN-T-netwerk moeten een volledige dekking van de hoofdwegennetten van de Unie met elektrische laadpunten waarborgen en naadloos vervoer doorheen de Unie mogelijk maken. Wanneer als gevolg van regionale factoren zoals geografische ligging of bevolkingsdichtheid een investering in openbaar toegankelijke infrastructuur moeilijk blijkt te zijn, moet financiële steun van de EU worden geboden.</p>

Motivering

Om in overeenstemming te zijn met het transregionale karakter van het TEN-T-netwerk en om de Europese cohesie niet in het gedrang te brengen, moet de op afstand gebaseerde aanpak worden behouden, zij het met de nodige financiële steun uit de beschikbare EU-fondsen, zowel voor particuliere als openbare oplaadpunten.

Wijzigingsvoorstel 8

Overweging 10

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(10) Er moeten nationale streefcijfers op basis van het wagenpark worden vastgesteld op basis van het totale aantal ingeschreven elektrische voertuigen in die lidstaat, aan de hand van een gemeenschappelijke methode die rekening houdt met de technologische ontwikkelingen, zoals de grotere autonomie van elektrische voertuigen of de toenemende marktpenetratie van snelladers, waaraan een groter aantal voertuigen per laadpunt kunnen laden dan bij een normaal laadpunt. Bij die methode moet ook rekening worden gehouden met het verschillende laadpatroon tussen batterij- en plug-in hybridevoertuigen. Een methode waarmee de nationale vloot wordt gestandaardiseerd op basis van het totale maximale laadvermogen van de openbaar toegankelijke laadinfrastructuur, moet ruimte bieden voor flexibiliteit bij de uitrol van verschillende laadtechnologieën in de lidstaten.</p>	<p>(10) Er moeten nationale streefcijfers op basis van het wagenpark worden vastgesteld op basis van het totale aantal ingeschreven elektrische voertuigen in die lidstaat, plus een vast te leggen marge van 10 tot 20 %, aan de hand van een gemeenschappelijke methode die rekening houdt met de technologische ontwikkelingen, zoals de grotere autonomie van elektrische voertuigen of de toenemende marktpenetratie van snelladers, waaraan een groter aantal voertuigen per laadpunt kunnen laden dan bij een normaal laadpunt. Bij die methode moet ook rekening worden gehouden met het verschillende laadpatroon tussen batterij- en plug-in hybridevoertuigen. Een methode waarmee de nationale vloot wordt gestandaardiseerd op basis van het totale maximale laadvermogen van de openbaar toegankelijke laadinfrastructuur, moet ruimte bieden voor flexibiliteit bij de uitrol van verschillende laadtechnologieën in de lidstaten.</p>

Motivering

Het totale aantal in een lidstaat ingeschreven elektrische voertuigen is niet voldoende, omdat bijvoorbeeld geen rekening wordt gehouden met voertuigen uit andere landen, vooral tijdens vakantieperiodes, maar ook bij andere gelegenheden zoals grote evenementen, handelsbeurzen enz.

Wijzigingsvoorstel 9

Overweging 34

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(34) In de streefcijfers moet rekening worden gehouden met de soorten schepen die van stroom worden voorzien en met hun respectieve verkeersvolumes. Zeehavens met een bescheiden verkeersvolume van bepaalde scheepscategorieën moeten op basis van een minimumverkeersvolume worden vrijgesteld van de verplichte eisen voor de overeenkomstige categorieën, om te voorkomen dat capaciteit wordt geïnstalleerd die daarna onderbenut blijft. Evenzo mogen de verplichte streefcijfers niet gericht zijn op de maximale vraag, maar op een voldoende hoog volume, om een onderbenutting van de capaciteit te voorkomen en rekening te houden met de operationele kenmerken van de haven. Zeevervoer is belangrijk voor de cohesie en de economische ontwikkeling van eilanden in de Unie. De energieproductiecapaciteit op die eilanden is niet altijd toereikend om tegemoet te komen aan de vraag naar energie die met de levering van walstroom gepaard gaat. In dergelijke gevallen moeten eilanden van die eis worden vrijgesteld, tenzij en totdat een elektrische verbinding met het vasteland is gerealiseerd of tot er ter plaatse voldoende productiecapaciteit uit schone energiebronnen beschikbaar is.</p>	<p>(34) In de streefcijfers moet rekening worden gehouden met de soorten schepen die van stroom worden voorzien en met hun respectieve verkeersvolumes. Zeehavens met een bescheiden verkeersvolume van bepaalde scheepscategorieën moeten op basis van een minimumverkeersvolume worden vrijgesteld van de verplichte eisen voor de overeenkomstige categorieën, om te voorkomen dat capaciteit wordt geïnstalleerd die daarna onderbenut blijft. Evenzo mogen de verplichte streefcijfers niet gericht zijn op de maximale vraag, maar op een voldoende hoog volume, om een onderbenutting van de capaciteit te voorkomen en rekening te houden met de operationele kenmerken van de haven. Zeevervoer is belangrijk voor de cohesie en de economische ontwikkeling van eilanden en de ultraperifere regio's in de Unie. De energieproductiecapaciteit op die eilanden en in de ultraperifere regio's is niet altijd toereikend om tegemoet te komen aan de vraag naar energie die met de levering van walstroom gepaard gaat. In dergelijke gevallen moeten eilanden en ultraperifere regio's van die eis worden vrijgesteld, tenzij en totdat een elektrische verbinding met het vasteland of de buurlanden is gerealiseerd of tot er ter plaatse voldoende productiecapaciteit uit schone energiebronnen beschikbaar is.</p>

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 10

Overweging 37

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>[...] De bestaande nationale beleidskaders moeten worden herzien om duidelijk aan te geven hoe de lidstaten zullen voldoen aan de veel grotere behoefte aan openbaar toegankelijke laad- en tankinfrastructuur, zoals uitgedrukt in de bindende streefcijfers. De herziene kaders moeten in gelijke mate betrekking hebben op alle vervoerswijzen, m.i. v. de vervoerswijzen waarvoor geen bindende uitrolstreefcijfers zijn vastgesteld.</p>	<p>[...] De bestaande nationale beleidskaders moeten worden herzien om duidelijk aan te geven hoe de lidstaten zullen voldoen aan de veel grotere behoefte aan openbaar toegankelijke laad- en tankinfrastructuur, zoals uitgedrukt in de bindende streefcijfers. De herziening moet gebaseerd zijn op een territoriale analyse, waarbij de verschillende behoeften van de verschillende subnationale entiteiten in kaart worden gebracht en rekening wordt gehouden met de lokale en regionale expertise en de reeds door de lokale en regionale overheden uitgewerkte strategieën voor de uitrol van tankinfrastructuur. De herziene kaders moeten in gelijke mate betrekking hebben op alle vervoerswijzen, m.i. v. de vervoerswijzen waarvoor geen bindende uitrolstreefcijfers zijn vastgesteld.</p>

Motivering

De vaststelling van nationale beleidskaders voor de uitrol van alternatieve brandstoffen moet gebaseerd zijn op een echte multilevel governanceaanpak om ten volle rekening te houden met de belangen van regionale en lokale overheden en hun strategieën voor de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen, die reeds zijn opgenomen in verschillende duurzame stedelijke mobiliteitsplannen (SUMP's — Sustainable Urban Mobility Plans) of andere regionale mobiliteitsstrategieën.

Wijzigingsvoorstel 11

Overweging 39

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(39) De Commissie moet de ontwikkeling en implementatie van de herziene nationale beleidskaders van de lidstaten faciliteren door middel van de uitwisseling van informatie en beste praktijken tussen de lidstaten.	(39) De Commissie moet de ontwikkeling en implementatie van de herziene nationale beleidskaders van de lidstaten faciliteren door middel van de uitwisseling van informatie en beste praktijken tussen de lidstaten en regionale en lokale overheden.

Motivering

In het voorstel voor de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen moet een kader voor multilevel governance worden opgenomen. Een dergelijk kader zou de uitrol in de lidstaten kunnen coördineren en eventuele lacunes kunnen opvullen.

Wijzigingsvoorstel 12

Overweging 42

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
[...] Zij moeten passende instrumenten invoeren en in stand houden om ook voor eigen wagenparken de uitrol van laad- en tankinfrastructuur te bevorderen en met name voor schone en emissievrije stads- en streekbussen.	[...] Zij moeten passende instrumenten invoeren en in stand houden om ook voor eigen wagenparken de uitrol van laad- en tankinfrastructuur te bevorderen en met name voor schone en emissievrije stads- en streekbussen, en mogelijkheden voor snelladen en nachtelijk opladen voorzien die voor alle OV-exploitanten beschikbaar zijn.

Motivering

OV-exploitanten hebben tankmogelijkheden nodig voor hun vloot, zowel voor nachtelijk opladen als voor snelladen voor het langeafstandsvervoer. Deze moeten openbaar toegankelijk zijn. Er zijn beleidsinstrumenten en stimulansen nodig om dergelijke openbaar toegankelijke infrastructuur aan te bieden.

Wijzigingsvoorstel 13

Voorstel voor een nieuwe overweging na overweging 45:

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	(45 bis) <i>De gebruiksaanwijzing van de oplaadpunten moet voor de consument zo uniform mogelijk zijn, de processen moeten worden gestandaardiseerd en het gebruik moet intuïtief en gemakkelijk te begrijpen zijn door middel van pictogrammen. Er moet een taalkeuze worden aangeboden. De compatibiliteit met de besturingssystemen van algemeen gebruikte elektronische apparaten (bv. smartphone, tablet) moet worden gegarandeerd.</i>

Motivering

Om het gebruik van de oplaadpunten voor de consument zo ongecompliceerd en snel mogelijk te maken, moet het proces eenvoudig en zo nodig gestandaardiseerd zijn en moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met gebruikers die de landstaal niet spreken.

Wijzigingsvoorstel 14

Overweging 47

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(47) Het is van cruciaal belang dat alle actoren in het ecosysteem voor elektrische mobiliteit vlot met digitale middelen kunnen interageren zodat ze de eindgebruiker een optimale dienstverlening kunnen bieden. Dit vereist unieke identificatiecodes van de relevante actoren in de waardeketen. Daartoe moeten de lidstaten een organisatie voor de identificatie van registraties (IDRO) aanwijzen, die belast wordt met de afgifte en het beheer van unieke identificatiecodes (ID's) om, ten minste, exploitanten van laadpunten en aanbieders van mobiliteitsdiensten te identificeren. De IDRO moet informatie verzamelen over e-mobiliteitsidentificatiecodes die reeds worden gebruikt in de betrokken lidstaat; waar nodig, nieuwe e-mobiliteitscodes toekennen aan exploitanten van laadpunten en aanbieders van mobiliteitsdiensten conform een voor de hele Unie vastgestelde gemeenschappelijke logica voor de formattering van elektronische mobiliteitsidentificatiecodes; en ervoor zorgen dat die e-mobiliteitscodes kunnen worden uitgewisseld en geverifieerd via een mogelijk toekomstig gemeenschappelijk register van identificatiegegevens (IDRR). De Commissie moet technische richtsnoeren opstellen voor de oprichting van een dergelijke organisatie, voortbouwend op de programmaondersteunende actie inzake "Gegevensvergaring met betrekking tot laad- en tankpunten voor alternatieve brandstoffen en unieke identificatiecodes voor e-mobiliteitsactoren" (IDACS).	(47) Het is van cruciaal belang dat alle actoren in het ecosysteem voor elektrische mobiliteit vlot met digitale middelen kunnen interageren zodat ze de eindgebruiker een optimale dienstverlening kunnen bieden. Dit vereist unieke identificatiecodes van de relevante actoren in de waardeketen. Het scala aan actoren moet zo breed mogelijk zijn en met name ook energieproducenten en -distributeurs omvatten. Daartoe moeten de lidstaten een organisatie voor de identificatie van registraties (IDRO) aanwijzen, die belast wordt met de afgifte en het beheer van unieke identificatiecodes (ID's) om, ten minste, exploitanten van laadpunten en aanbieders van mobiliteitsdiensten te identificeren. De IDRO moet informatie verzamelen over e-mobiliteitsidentificatiecodes die reeds worden gebruikt in de betrokken lidstaat; waar nodig, nieuwe e-mobiliteitscodes toekennen aan exploitanten van laadpunten en aanbieders van mobiliteitsdiensten conform een voor de hele Unie vastgestelde gemeenschappelijke logica voor de formattering van elektronische mobiliteitsidentificatiecodes; en ervoor zorgen dat die e-mobiliteitscodes kunnen worden uitgewisseld en geverifieerd via een mogelijk toekomstig gemeenschappelijk register van identificatiegegevens (IDRR). De Commissie moet technische richtsnoeren opstellen voor de oprichting van een dergelijke organisatie, voortbouwend op de programmaondersteunende actie inzake "Gegevensvergaring met betrekking tot laad- en tankpunten voor alternatieve brandstoffen en unieke identificatiecodes voor e-mobiliteitsactoren" (IDACS). Sectoroverschrijdende samenwerking moet voorop staan ter wille van een maximale synergie.

Motivering

Er moet voor worden gezorgd dat alle betrokken actoren samenwerken en bijdragen aan de algemene dienstverlening aan klanten en aan de exploitatie van oplaadpunten.

Wijzigingsvoorstel 15

Overweging 54

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
[...] Daarom moet de Commissie deze verordening uiterlijk eind 2026 herzien, met name wat betreft de streefcijfers voor elektrische laadpunten voor zware bedrijfsvoertuigen en de streefcijfers voor infrastructuur voor alternatieve brandstoffen voor emissievrije schepen en luchtvaartuigen.	[...] Uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van de verordening moet de Commissie het effect ervan beoordelen, met een open technologische benadering, rekening houdend met de volledige levenscyclus van voertuigemissies voor elke technologie en het effect ervan op de CO₂-emissies van het wegvervoer, alsmede het effect van elke technologie op de consument (totale kosten van eigendom). Ook moet de Commissie deze verordening uiterlijk eind 2026 herzien, met name wat betreft de streefcijfers voor elektrische laadpunten voor zware bedrijfsvoertuigen en de streefcijfers voor infrastructuur voor alternatieve brandstoffen voor emissievrije schepen en luchtvaartuigen.

Motivering

De evaluatie van de verordening moet gebaseerd zijn op concrete criteria. Daarom moet hier naar de specifieke doelstellingen worden verwezen.

Wijzigingsvoorstel 16

Artikel 1, lid 3

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
3. Bij deze verordening wordt een rapportagemechanisme ingesteld om samenwerking te stimuleren en een degelijke monitoring van de voortgang te waarborgen. Dat mechanisme voorziet in een gestructureerd, transparant en iteratief proces tussen de Commissie en de lidstaten dat gericht is op de ontwikkeling van de nationale beleidskaders, op de daaropvolgende uitvoering daarvan en op de overeenkomstige maatregelen van de Commissie.	3. Bij deze verordening wordt een rapportagemechanisme ingesteld om samenwerking te stimuleren en een degelijke monitoring van de voortgang te waarborgen. Dat mechanisme voorziet in een gestructureerd, transparant, iteratief en multilevel governance -proces tussen de Commissie en de lidstaten dat gericht is op de ontwikkeling van de nationale beleidskaders, rekening houdend met lokale en regionale strategieën voor de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen die reeds door lokale en regionale overheden zijn ontwikkeld , op de daaropvolgende uitvoering daarvan en op de overeenkomstige maatregelen van de Commissie.

Motivering

De vaststelling van nationale beleidskaders voor de uitrol van alternatieve brandstoffen moet gebaseerd zijn op een echte multilevel governanceaanpak om ten volle rekening te houden met de belangen van regionale en lokale overheden en hun strategieën voor de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen, die reeds zijn opgenomen in verschillende duurzame stedelijke mobiliteitsplannen (SUMP's — Sustainable Urban Mobility Plans) of andere regionale mobiliteitsstrategieën.

Wijzigingsvoorstel 17

Artikel 3

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>1. De lidstaten zien erop toe dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> — de uitrol van openbaar toegankelijke laadstations voor lichte voertuigen gelijke tred houdt met de toename van het aantal elektrische lichte voertuigen; — dat de op hun grondgebied geïnstalleerde openbaar toegankelijke laadstations voor lichte voertuigen voldoende vermogen leveren voor die voertuigen. <p>Daartoe zorgen de lidstaten ervoor dat aan het einde van elk jaar, met ingang van het in artikel 24 bedoelde jaar, de volgende streefcijfers voor het beschikbare laadvermogen cumulatief worden gehaald:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) voor elk op hun grondgebied ingeschreven licht batterijvoertuig wordt via openbaar toegankelijke laadstations een totaal laadvermogen geleverd van ten minste 1 kW, en (b) voor elk op hun grondgebied ingeschreven licht plug-in hybride voertuig wordt via openbaar toegankelijke laadstations een totaal laadvermogen geleverd van ten minste 0,66 kW. <p>2. [...]</p> <p>3. Naburige lidstaten zorgen ervoor dat de in de punten a) en b) bedoelde maximumafstanden op grensoverschrijdende wegen van het TEN-T-kernnetwerk en het uitgebreide TEN-T-netwerk niet worden overschreden.</p>	<p>1. De lidstaten zien erop toe dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> — de uitrol van openbaar toegankelijke laadstations voor lichte voertuigen gelijke tred houdt met de toename van het aantal elektrische lichte voertuigen; — dat de op hun grondgebied geïnstalleerde, op territoriaal evenwichtige wijze, openbaar toegankelijke laadstations voor lichte voertuigen voldoende vermogen leveren voor die voertuigen. <p>Daartoe zorgen de lidstaten ervoor dat aan het einde van elk jaar, met ingang van het in artikel 24 bedoelde jaar, de volgende streefcijfers voor het beschikbare laadvermogen cumulatief worden gehaald:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) voor elk op hun grondgebied ingeschreven licht batterijvoertuig wordt via openbaar toegankelijke laadstations een totaal laadvermogen geleverd van ten minste 1 kW, en b) voor elk op hun grondgebied ingeschreven licht plug-in hybride voertuig wordt via openbaar toegankelijke laadstations een totaal laadvermogen geleverd van ten minste 0,66 kW. <p>2. [...]</p> <p>3. De lidstaten houden bij de aanleg en bevordering van oplaadinfrastructuur in de zin van lid 2 tevens rekening met de doelstellingen van artikel 174 VWEU en zorgen voor beschikbaarheid in minder dichtbevolkte gebieden.</p> <p>4. Naburige lidstaten zorgen ervoor dat de onder a) en b) bedoelde maximumafstanden op grensoverschrijdende wegen van het TEN-T-kernnetwerk en het uitgebreide TEN-T-netwerk niet worden overschreden.</p>

Motivering

Om alternatieve aandrijfsystemen te stimuleren, moet de noodzakelijke oplaadinfrastructuur ook buiten de TEN-T-netwerken beschikbaar zijn in gebieden waar vanwege de lagere bevolkingsdichtheid minder gebruikers zijn en waar de particuliere uitrol minder rendabel is.

Wijzigingsvoorstel 18

Artikel 3, lid 2

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>2. De lidstaten zorgen op hun wegennet voor een minimumdekking van openbaar toegankelijke laadpunten voor lichte voertuigen. Met het oog daarop zorgen de lidstaten ervoor dat:</p> <p>a) op het TEN-T-kernnetwerk in elke rijrichting op onderlinge afstanden van maximaal 60 km openbaar toegankelijke laadpools voor lichte voertuigen worden geïnstalleerd die voldoen aan de volgende eisen:</p> <p>i) uiterlijk op 31 december 2025 levert elke laadpool een vermogen van ten minste 300 kW en omvat hij ten minste één laadstation met een individueel vermogen van ten minste 150 kW;</p> <p>ii) uiterlijk op 31 december 2030 levert elke laadpool een laadvermogen van ten minste 600 kW en omvat hij ten minste twee laadstations met een individueel laadvermogen van ten minste 150 kW;</p> <p>b) op het uitgebreide TEN-T-netwerk in elke rijrichting op onderlinge afstanden van maximaal 60 km openbaar toegankelijke laadpools voor lichte voertuigen worden geïnstalleerd die voldoen aan de volgende eisen:</p> <p>i) uiterlijk op 31 december 2030 levert elke laadpool een vermogen van ten minste 300 kW en omvat hij ten minste één laadstation met een individueel vermogen van ten minste 150 kW;</p> <p>ii) uiterlijk op 31 december 2035 levert elke laadpool een laadvermogen van ten minste 600 kW en omvat hij ten minste twee laadstations met een individueel laadvermogen van ten minste 150 kW;</p>	<p>2. De lidstaten zorgen op hun wegennet voor een minimumdekking van openbaar toegankelijke laadpunten voor lichte voertuigen. Met het oog daarop zorgen de lidstaten ervoor dat:</p> <p>a) op het TEN-T-kernnetwerk in elke rijrichting op onderlinge afstanden van maximaal 60 km openbaar toegankelijke laadpools voor lichte voertuigen worden geïnstalleerd die voldoen aan de volgende eisen:</p> <p>i) uiterlijk op 31 december 2025 levert elke laadpool een laadvermogen van ten minste 500 kW en omvat hij ten minste één laadstation met een individueel laadvermogen van ten minste 250 kW;</p> <p>ii) uiterlijk op 31 december 2030 levert elke laadpool een laadvermogen van ten minste 900 kW en omvat hij ten minste twee laadstations met een individueel laadvermogen van ten minste 250 kW;</p> <p>b) op het uitgebreide TEN-T-netwerk in elke rijrichting op onderlinge afstanden van maximaal 60 km openbaar toegankelijke laadpools voor lichte voertuigen worden geïnstalleerd die voldoen aan de volgende eisen:</p> <p>i) uiterlijk op 31 december 2030 levert elke laadpool een laadvermogen van ten minste 500 kW en omvat hij ten minste één laadstation met een individueel laadvermogen van ten minste 250 kW;</p> <p>ii) uiterlijk op 31 december 2035 levert elke laadpool een laadvermogen van ten minste 900 kW en omvat hij ten minste twee laadstations met een individueel laadvermogen van ten minste 250 kW;</p>

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p><i>c) in naar behoren gemotiveerde gevallen kunnen in regio's met bepaalde specifieke kenmerken (zoals geografische ligging, ongunstige topografie of bevolkingsdichtheid) en waar een op afstand gebaseerde eis moeilijk te rechtvaardigen is vanuit het oogpunt van de sociaaleconomische kosten/batenverhouding, lagere vermogens worden geïnstalleerd. Elke laadpool moet echter een laadvermogen van ten minste 300 kW leveren en ten minste één laadstation met een individueel laadvermogen van ten minste 150 kW omvatten. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van dergelijke vrijstellingen.</i></p>

Motivering

Uit een recente studie van het Europees Parlement ⁽¹⁾ is gebleken dat het voorgestelde laadvermogen voor de oplaadpunten op het TEN-T-netwerk en de stedelijke knooppunten te laag is. Dit zou het gebruik van elektrische voertuigen kunnen belemmeren.

Vrijstellingen zijn noodzakelijk omdat een louter op afstand gebaseerde benadering van de locatie van oplaadinfrastructuur niet in overeenstemming is met de lokale en regionale behoefte aan tankinfrastructuur. Door voor de hele Unie dezelfde op afstand gebaseerde doelstellingen en streefcijfers voor oplaadinfrastructuur vast te stellen wordt geen rekening gehouden met regionale verschillen (bevolkingsdichtheid, geografische ligging).

Wijzigingsvoorstel 19

Artikel 4, lid 1

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>[...]</p> <p>d) elk stedelijk knooppunt uiterlijk op 31 december 2025 beschikt over openbaar toegankelijke laadpunten voor zware bedrijfsvoertuigen met een totaal laadvermogen van ten minste 600 kW, geleverd door laadstations met een individueel laadvermogen van ten minste 150 kW;</p> <p>e) elk stedelijk knooppunt uiterlijk op 31 december 2030 beschikt over openbaar toegankelijke laadpunten voor zware bedrijfsvoertuigen met een totaal laadvermogen van ten minste 1 200 kW, geleverd door laadstations met een individueel laadvermogen van ten minste 150 kW.</p>	<p>[...]</p> <p>d) elk stedelijk knooppunt uiterlijk op 31 december 2025 beschikt over openbaar toegankelijke laadpunten voor zware bedrijfsvoertuigen met een totaal laadvermogen van ten minste 900 kW, geleverd door laadstations met een individueel laadvermogen van ten minste 300 kW;</p> <p>e) elk stedelijk knooppunt uiterlijk op 31 december 2030 beschikt over openbaar toegankelijke laadpunten voor zware bedrijfsvoertuigen met een totaal laadvermogen van ten minste 2 000 kW, geleverd door laadstations met een individueel laadvermogen van ten minste 300 kW.</p>

⁽¹⁾ Research for TRAN Committee — Alternative fuel infrastructures for heavy-duty vehicles | Think Tank | Europees Parlement (europa.eu).

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p><i>f) in naar behoren gemotiveerde gevallen kunnen in regio's met bepaalde specifieke kenmerken (zoals geografische ligging, ongunstige topografie of bevolkingsdichtheid) en waar een op afstand gebaseerde eis moeilijk te rechtvaardigen is vanuit het oogpunt van de sociaaleconomische kosten/batenverhouding, lagere vermogens worden geïnstalleerd, echter met een geaggregeerd vermogen van ten minste 600 kW voor zware bedrijfsvoertuigen en een individueel laadvermogen van ten minste 150 kW. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van dergelijke vrijstellingen.</i></p>

Motivering

Zie motivering bij wijzigingsvoorstel 18.

Wijzigingsvoorstel 20

Artikel 6, lid 1

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>1. De lidstaten zorgen ervoor dat op hun grondgebied uiterlijk op 31 december 2030 een minimumaantal openbaar toegankelijke waterstoftankstations zijn geïnstalleerd.</p> <p>Daartoe zorgen de lidstaten ervoor dat het TEN-T-kernnetwerk en het uitgebreide TEN-T-netwerk uiterlijk op 31 december 2030 worden uitgerust met openbaar toegankelijke waterstoftankstations met een minimumcapaciteit van 2 t/dag en met een dispenser van ten minste 700 bar; de onderlinge afstand tussen die tankstations bedraagt maximaal 150 km. [...]</p>	<p>1. De lidstaten zorgen ervoor dat op hun grondgebied uiterlijk op 31 december 2027 een minimumaantal openbaar toegankelijke waterstoftankstations zijn geïnstalleerd.</p> <p>Daartoe zorgen de lidstaten ervoor dat het TEN-T-kernnetwerk en het uitgebreide TEN-T-netwerk uiterlijk op 31 december 2027 worden uitgerust met openbaar toegankelijke waterstoftankstations met een minimumcapaciteit van 4 t/dag en met een dispenser van ten minste 700 bar; de onderlinge afstand tussen die tankstations bedraagt maximaal 150 km. [...]</p>

Motivering

In veel lidstaten en regio's bestaan al projecten voor waterstof voor vrachtwagens. Deze hebben dringend behoefte aan planningszekerheid. Daarom moet worden voorzien in vroegere data en hogere capaciteiten.

Wijzigingsvoorstel 21

Artikel 13, lid 3

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>3. De lidstaten zorgen ervoor dat in de nationale beleidskaders in voorkomend geval rekening wordt gehouden met de belangen van regionale en lokale autoriteiten, met name wat betreft laad- en tankinfrastructuur voor het openbaar vervoer, alsook met die van de betrokken belanghebbenden.</p>	<p>3. De lidstaten zorgen ervoor dat in de nationale beleidskaders rekening wordt gehouden met de belangen van regionale en lokale autoriteiten, met name wat betreft laad- en tankinfrastructuur voor het openbaar vervoer, alsook met die van de betrokken belanghebbenden. De nationale beleidskaders omvatten een raadplegingsmechanisme op subnationaal niveau om een permanente feedback van het lokale niveau op te nemen in de strategieën van de respectieve lidstaten voor de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen. In alle regio's moet infrastructuur voor alternatieve brandstoffen beschikbaar zijn. Er moeten dan ook doelstellingen voor de uitrol van regionale (NUTS 2) infrastructuur voor alternatieve brandstoffen worden opgenomen, om de cohesie van de Unie te waarborgen.</p>

Motivering

Hoewel in overweging 16 en overweging 38 wordt gewezen op de noodzaak om in de nationale beleidskaders (NBK's) een multilevelbenadering op te nemen, wordt dit in het desbetreffende artikel niet nader omschreven. Dit had een kans kunnen zijn om in de NBK's een raadplegingsmechanisme voor lokale en regionale overheden op te nemen, waardoor op regionaal niveau waardevolle feedback zou kunnen worden gegeven over de strategieën van de respectieve lidstaten voor de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en waardoor de algehele samenhang zou kunnen worden vergroot.

Wijzigingsvoorstel 22

Artikel 13, lid 4

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
4. De lidstaten werken waar nodig door middel van overleg of gezamenlijke beleidskaders samen om te waarborgen dat de maatregelen voor de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening coherent en gecoördineerd zijn . [...]	4. De lidstaten werken door middel van overleg of gezamenlijke beleidskaders samen om te waarborgen dat de maatregelen voor de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening op coherente wijze worden gecoördineerd met het subnationale niveau en de beginselen van subsidiariteit en multilevel governance in acht nemen . [...]

Motivering

Zie motivering bij wijzigingsvoorstel 21.

II. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Rechtvaardige transitie

1. onderstreept dat de gevolgen voor de werkgelegenheid en de transitie naar een klimaatneutrale automobielsector moeten worden onderzocht en in kaart worden gebracht. De Commissie zou in dit verband de territoriale impact van deze verordening op de automobielsector, de beroepsbevolking en de regio's moeten evalueren.
2. De omschakeling van de Europese automobielsector op emissievrije voertuigen is tot dusverre de meest ingrijpende structurele verandering in de sector, met tal van gevolgen voor werknemers, toeleveringsbedrijven en autoconcerns in Europa. Met het oog op deze ingrijpende omschakeling van een van Europa's belangrijkste industrietakken roept het CvdR de Europese Commissie op een alomvattende, strategische langetermijndialoog over de transformatie van de automobielsector in de EU op gang te brengen met alle betrokken partijen (OEM's, toeleveranciers, vakbonden, academici, milieuorganisaties, ngo's, maatschappelijk middenveld, regio's en steden enz.), teneinde de structurele verandering van de sector politiek te begeleiden, te analyseren en te ondersteunen. Het CvdR steunt de bestaande vormen van samenwerking op EU-niveau waarbij regionale en lokale overheden worden betrokken, zoals de Automotive Skills Alliance, die gericht is op de omscholing en bijscholing van werknemers in de automobielsector, de ontwikkeling van kennis en de bevordering van de dialoog tussen alle relevante partners en belanghebbenden in de sector.
3. Het CvdR is voorstander van de opstelling van specifieke plannen voor de om- en bijscholing, opleiding en herplaatsing van werknemers in de automobielsector, met name in de regio's die het zwaarst door de transitie worden getroffen.
4. Het CvdR acht het een goede zaak dat overheidsmiddelen beschikbaar worden gesteld voor een programma voor een rechtvaardige transitie van de automobielsector. Het bestaande platform voor een rechtvaardige transitie moet hierbij als voorbeeld worden genomen. Miljoenen werknemers in gebieden met koolstofintensieve industrieën, zoals de kolenmijnbouw, profiteren momenteel van financiering voor regionale plannen via het mechanisme voor een rechtvaardige transitie, dat een speciaal fonds voor een rechtvaardige transitie omvat.
5. Het CvdR dringt er bij de Commissie op aan een "Europees mechanisme voor een rechtvaardige transitie van de automobielsector en -regio's" in het leven te roepen, dat wordt gevoed met middelen van de Europese fondsen, en ervoor te zorgen dat de uitdagingen in de regio's die het zwaarst door de transformatie worden getroffen, worden aangepakt, en dat alle kmo's in de toeleveringsketen worden bereikt zodat zij zich kunnen aanpassen aan de veranderingen in de waardeketen van de automobielsector.
6. Bij dit mechanisme voor een rechtvaardige transitie moet worden uitgegaan van de volgende beginselen:
  - a) Toereikende middelen

- b) Beleidsondersteuning en uitwisseling van beste praktijken
- c) Transitieplanning en sociale dialoog.

De middelen die in het kader van dit mechanisme worden toegewezen, moeten rechtstreeks naar de getroffen beroepsbevolking gaan en op transparante wijze worden verdeeld via de regio's en steden, in nauwe samenwerking met de overheidsinstantie die bevoegd is voor opleiding en levenslang leren. Zij mogen geen reddingsoperatie voor de automobielsector zijn, maar een overheidsinvestering in de bijscholing, diversificatie en opleiding van de beroepsbevolking.

7. Het CvdR is ingenomen met het initiatief voor een "Alliantie van regio's voor een rechtvaardige en eerlijke transitie van de Europese automobiel- en toeleveringsindustrie". De regio's die over een sterke automobielsector beschikken, willen een actieve rol spelen om ervoor te zorgen dat geen enkele regio achterblijft en dat het nieuwe, duurzame en door alternatieve brandstoffen aangedreven mobiliteitssysteem betaalbaar en toegankelijk is voor alle burgers in alle regio's. Het CvdR staat volledig achter het verzoek van de Alliantie om een mechanisme voor een rechtvaardige transitie in het leven te roepen voor de regio's die afhankelijk zijn van de automobielsector, om de veranderingen in de sector in goede banen te leiden.

8. Het CvdR benadrukt dat op lokaal en regionaal niveau moet worden geïnvesteerd in beroepsopleiding en hoogtechnologische opleidingen die nodig zijn voor de nieuwe vaardigheden op het gebied van elektromobiliteit.

9. Het CvdR steunt het idee om nieuwe activiteiten op het gebied van alternatieve soorten mobiliteit van een bepaalde autofabrikant op hetzelfde grondgebied te houden, door voorrang te geven aan bestaande fabrieken.

Infrastructuur voor alternatieve brandstoffen

10. Het CvdR acht de gestage uitbreiding van de oplaad- en tankinfrastructuur voor alternatieve aandrijvingen, samen met de nieuwe CO₂-emissienormen, en met name de opvoering van de elektromobiliteit, een essentiële voorwaarde voor het bereiken van de klimaatdoelstellingen op Europees, nationaal en regionaal niveau. De tot dusver door de EU voor de oplaad- en tankinfrastructuur vastgestelde verplichtingen zijn daartoe ontoereikend.

11. Het is een goede zaak dat de Commissie, door de richtlijn inzake infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (AFID) in een Verordening (AFIR) om te zetten, voor het eerst bindende, in de gehele EU geldende, uniforme en vooral ook intermodale minimumeisen voor deze infrastructuur in de lidstaten voorstelt.

12. Het CvdR is er voorstander van om de wegvervoersector tegen 2050 volledig koolstofvrij te maken.

13. Fabrikanten moeten in beginsel kunnen kiezen voor verschillende soorten aandrijving en technische oplossingen om de doelstelling te verwezenlijken dat er in de EU vanaf 2035 alleen nog maar emissievrije voertuigen toegelaten mogen worden.

14. Overeenkomstig het beginsel van technologische neutraliteit moet de Commissie het technologische concurrentievermogen veiligstellen en ervoor zorgen dat er alternatieven komen voor landelijke en afgelegen gebieden, zoals geavanceerde biobrandstoffen (zie duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen in bijlage IX van de richtlijn hernieuwbare energie).

15. Het CvdR dringt aan op een beoordeling van de emissie-intensiteit van biobrandstoffen^(?). Hierbij moet rekening worden gehouden met de gehele levenscyclus van biobrandstoffen en de gevolgen ervan voor veranderingen in landgebruik, indirecte veranderingen in landgebruik, biodiversiteit en voedselzekerheid.

16. Bijzondere aandacht moet uitgaan naar:

- openbare oplaadpunten in stedelijke gebieden, waar steeds meer elektrische voertuigen geen toegang hebben tot particuliere parkeerplaatsen;
- openbare oplaadpunten in afgelegen gebieden en plattelandgebieden.

17. Het gebruik van waterstof in het wegvervoer, dat zich in een dynamische fase bevindt, moet worden bevorderd en de voorwaarden moeten worden geschapen voor een voldoende uitgebreid netwerk van waterstoftankstations, zodra de vereiste technische oplossingen beschikbaar zijn en bekend is hoe groot de vraag naar waterstof is. De jaren 2027 en 2035 zijn geschikt als natuurlijke mijlpalen voor een stappenplan met bijbehorende maatregelen. Deze maatregelen omvatten ook de voorbereiding van de nodige wetgeving en besluiten. Het moet echter mogelijk zijn om in naar behoren gemotiveerde gevallen uitzonderingen toe te staan, met name wanneer de specifieke kenmerken van regio's (zoals geografische ligging of bevolkingsdichtheid) het moeilijk maken om de vastgestelde vereisten vanuit sociaaleconomisch oogpunt te rechtvaardigen.

---

^(?) The land use change impact of biofuels consumed in the EU Quantification of area and greenhouse gas impacts https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Final%20Report_GLOBIOM_publication.pdf

18. Het CvdR benadrukt dat er specifieke infrastructuur moet komen voor zware bedrijfsvoertuigen, met name voor het openbaar vervoer.

19. Van essentieel belang zijn een gemakkelijke toegang tot slim en snel opladen, informatie over de beschikbaarheid van oplaadpunten, betalingsoplossingen, transparante laadtarieven enz.

20. Bij de afweging van investeringen op het gebied van alternatieve aandrijfsystemen op de weg moet voorrang worden gegeven aan maatregelen om het vrachtvervoer naar het spoor over te hevelen.

Algemene opmerkingen

21. Het CvdR is ingenomen met het voornemen om emissienormen voor voertuigen aan te pakken teneinde de doelstelling van koolstofneutraliteit te verwezenlijken. Auto's en bestelwagens vertegenwoordigen in absolute termen het grootste aandeel van de CO₂-uitstoot in het vervoer en de gemiddelde uitstoot van auto's met een interne verbrandingsmotor neemt toe.

22. Het CvdR wijst op het probleem van de markten voor vervuilende tweedehandsauto's in de Oost- en Midden-Europese lidstaten, waardoor de problemen van toxische vervuiling en koolstoflekkage worden verlegd naar minder ontwikkelde regio's. Dit belemmert de cohesie van de EU en druipt in tegen de kernwaarde dat alle EU-burgers recht hebben op schone lucht. De Commissie moet er daarom voor zorgen dat de stroom van oude vervuilende voertuigen wordt beperkt op een manier die het milieu en de volksgezondheid beschermt en die in overeenstemming is met de beginselen van de interne markt.

23. Het CvdR stelt voor een nieuwe Euro 7/VII-norm op te stellen die wordt aangepast aan de bestaande technische mogelijkheden om de verontreiniging terug te dringen. In principe mogen de criteria van de Euro 7/VII-norm de vereiste hoge innovatiekosten van de sector in nieuwe aandrijfsystemen om de klimaatdoelstellingen te halen, niet in de weg staan.

24. Gezien de mogelijke gevolgen van deze verordening voor de lokale en regionale overheden benadrukt het CvdR dat het belangrijk is dat het in elke fase van de wetgevingsprocedure, met inbegrip van dialoogonderhandelingen, door de medewetgevers wordt geïnformeerd over alle wijzigingen in het oorspronkelijke voorstel, in overeenstemming met het beginsel van loyale samenwerking, zodat het CvdR zijn Verdragsbevoegdheden naar behoren kan uitoefenen (artikel 91 VWEU).

25. Beide ontwerpverordeningen voldoen aan de vereisten van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel. De toegevoegde waarde van het optreden van de EU op dit gebied en de geschiktheid van de gekozen rechtsgrondslagen door de Commissie zijn duidelijk en consistent. Het CvdR betreurt echter dat de ontwerpverordening betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (COM(2021) 559), in tegenstelling tot andere voorstellen in het kader van het "Klaar voor 55"-pakket, niet vergezeld is gegaan van een subsidiariteitsbeoordelingsschema, en merkt op dat twee nationale parlementen binnen de op 8 november 2021 bepaalde uiterste indieningsdatum een gemotiveerd advies hebben uitgebracht over de niet-naleving van het subsidiariteitsbeginsel.

Brussels, 26 januari 2022.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-0995 (elektronische uitgave)
ISSN 1725-2474 (papieren uitgave)

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL